

**Владан
Костадиновић
Саборни храм
у Крагујевцу
у историји
Српске Цркве**

**Борис Тимофејев
Владимир Димић
Никола Маројевић
Лазар Марјановић
Фјодор Немец**

**Освећена црква у
Ивковачком Прњавору**

фото репортажа

Освећена црква у Ивковачком Прњаворку код Јагодине

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

275

Борис Тимофејев

*Теорија у егзегетским
делима Светог Јована
Златоустог*

стр. 2

Владимир Димић

*Однос слободe и ауторитета
у пастирској пракси*

стр. 7

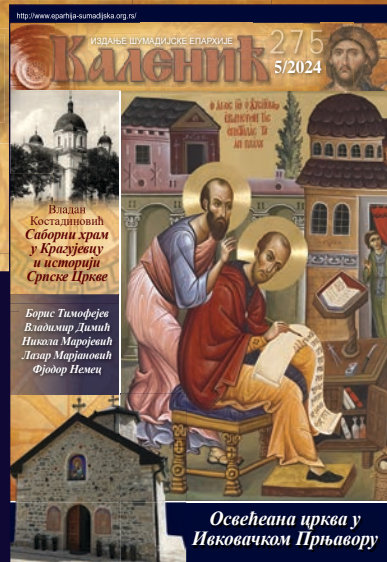
Владан Костадиновић

*Саборни храм у Крагујевцу у
историји Српске Цркве*

стр. 13

Никола Маројевић, <i>О благодарности и незахвалности</i>	12
<i>Освећење цркве у Ивковачком Прњавору код Јагодине</i>	17
Лазар Марјановић, <i>Болница манастира Студенице</i>	30
Фјодор Немец, <i>Византијско црквено појање</i>	32

*Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
In Memoriam
Дечија страна*

Излази са
благословом Његовог
високопреосвештенства
Архиепископа крагујевачког
и Митрополита шумадијског
Господина Јована

Година XLV,
Број 5, (275), 2024.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, јереј,
Лазар Марјановић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 3400 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Борис Тимофејев, протојереј

ТЕОРИЈА (Θεωρία) У ЕГЗЕГЕТСКИМ ДЕЛИМА СВЕОГ ЈОАВНА ЗЛАТОУСТОГ

У садашње време често под грчком речју θεωρία схватамо духовни метод тумачења Светог Писма, чија је основа мистичко просветљење¹. Ово одређење неки савремени истраживачи проширују на целу древну егзегетску традицију, понекад игноришући навику појединог аутора². Амерички истраживач Бредли Насиф преноси овакав поглед на дела Светог Јована Златоустог³. Аргументе и закључке америчког истраживача декларише руски научник А. С. Балаховскаја⁴. Оба истраживача предлажу да се θεωρία разматра као технички термин антиохијске егзегетске традиције у целини и херменевтике Светог Јована Златоустог у појединостима. С њихове тачке гледишта, θεωρία је у делима светитеља метод духовне егзегезе библијских метафора, библијских имена, историјских прототипова, јеванђељских противречности⁵. Скупа с тим стручно одређење θεωρία изостаје у делима Светог Јована. Испољити систематску употребу ове речи у специјалном значењу такође не успевају. Вероватно зато позивања уважених научника на оригинални текст, у којем се, како они сматрају, θεωρία користи као terminus technicus, није многобројно. Из овог разлога је веома важно размотрити обичај самог тумача у контексту његових дела, како бисмо објаснили какав смисао ставља у ову реч.

Опште значење θεωρία у делима Светог Јована

Свети Јован у својим делима употребљава θεωρία или форме глагола θεωρέω у метафоричком значењу: „тумачење”, „садржај”, „смисао”, „мисао”; „испитивати”, „тумачити”, „објаснити”, „разматрати”. Тако у тумачењу 9. псалма светитељ формулише општи приступ схватању текста Светог Писма:

„Ако је било шта неопходно објаснити у пренесеном смислу, онда не треба пренебрегавати овај смисао, зато што је једно потребно тумачити, а друго схватити као што је написано, на пример: *У почетку створи Бог небо и земљу* (Пост. 1, 1). У пренесеном

смислу неопходно је тумачити следеће: *Нека ти је као кошута мила и као срна љупка* (Приче, 5, 19). И још: *Имај их само за се, а не туђин с тобом. Твој извор нека буде само за тебе једног* (Приче, 5, 15–18)” („Εἰ δὲ χρή τι καὶ κατὰ ἀναγωγὴν εἰπεῖν, οὐ παραιτητέον. Τὰ μὲν γὰρ ἔστι καὶ θεωρῆσαι τὰ δὲ οὕτω δεῖ νοεῖν, ὡς εἴρηται μόνονως τὸ, Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τὰ δὲ ἀπεναντίας ταῖς λέξεσιν ὡς τὸ, Ἐλαφος φιλίας, καὶ πῶλος σῶν χαριστῶν, ὁμιλεῖτω σοι.

Καὶ πάλιν Ἔστω σοι μόνῳ ὑπάρχοντα, καὶ μηδεῖς

ἄλλότριος μετασχέτω σοί. Ἡ πηγὴ σου τοῦ ὕδατός σοι ἔστω μόνῳ”⁶.

Златоусти примећује да у првом случају библијски текст не захтева тумачење, пошто је његово значење очигледно за сваког читаоца. Израз „У почетку створи Бог небо и земљу” (Пост. 1, 1) треба схватити у уском буквалном смислу. У другом случају читалац се дотиче метафоре, која има скривени пренесени смисао, ради чијег је окривања неопходно тумачење. Речи „Нека ти је као кошута мила и као срна љупка. Твој извор нека буде само за тебе једног” Свети Јован објашњава уз помоћ контекста и показује да је реч о неприкосновености и чистоти супружанских односа⁷. Библијски аутор сам објашњава смисао ових речи: „Весели се женом младости твоје... Нека овлада тобом, нека вазда буде са тобом. Пребивајући у љубави њеној, живећеш дуго година” (Приче, 5, 18–19). Тако у свом тумачењу светитељ користи један од најпростијих и најдоступнијих метода филолошке анализе.

У другом случају Златоуст примећује да је апостол Павле велики део живота провео у изучавању (θεωρία) Библије. Из

овог разлога у својим посланицама често цитира различите књиге Светог Писма и испитује њихов садржај.

„Изнова је блажени Павле, саветујући да чинимо исто, говорио: *да кроз трпљење и утегом Писма имамо наду* (Рим. 15, 4). И више од свих испуњавао је то, будући поучаван у отачком закону, поред ногу Хамалила, тако да се веома вероватно и после тога бавио читањем. И онај ко је другима давао такве поуке, претходно је самог себе подстицао на то. Видиш да он често наводи сведочанства пророка и испитује њихов садржај” (Καὶ πάλιν ὁ μακάριος Παῦλος τὸ αὐτὸ παραινῶν φησιν. Ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Καὶ μάλιστα πάντων αὐτὸς τοῦτο ἔπραττε, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλήλου παιδευόμενος τὸν πατρῶον νόμον, ὥστε καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὸν εἰκὸς προσέχειν τῇ ἀναγνώσει ὁ γὰρ ἑτέροις ταῦτα παραινῶν, ἑαυτῷ προτέρῳ παρήνευσεν ἄν. Ὅρθῳ γοῦν αὐτὸν συνεχῶς ταῖς τῶν προφητῶν κεχηρημένον μαρτυρίας, καὶ θεωροῦντα τὰ ἐν αὐταῖς)⁸.

Светитељ нема у виду било какав одређени метод, који би користио апостол Павле приликом тумачења прочких текстова у својим посланицама. Он се изражава уопштено, указујући на то да апостол не цитира просто текст Старог Завета, него континуирано објашњава његов садржај.

Приликом тумачења апостолових речи „Ја законом закону умрех” (Гал. 2, 19) тумач примећује:

„Овде је присутан двојаки смисао. Или апостол говори о закону благодати – зато што и благодат обично назива законом, или овде говори о великом Закону, указујући да је посредством истог Закона он умро за Закон” (Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον. Διπλὴν ἔχει τοῦτο τὴν θεωρίαν ἢ γὰρ νόμου τοῦ τῆς χάριτος φησιν οἶδε γὰρ καὶ τοῦτον νόμον καλεῖν, ὡς ὅταν λέγῃ. Ὁ δὲ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἐλευθέρωσε με ἢ τὸν νόμον ἐνταῦθα τὸν παλαιὸν λέγει, δεικνὺς ὅτι δι' αὐτοῦ τοῦ νόμου τῷ νόμῳ ἀπέθανε τουτέστιν. Αὐτὸς με ὁ νόμος ἐνήγαγεν εἰς τὸ μηκέτι προσέχειν αὐτῷ)⁹.

С тачке гледишта Златоустог, на овом месту је немогуће једнозначно одредити мисао апостола Павла, пошто су Мојсије и пророци говорили о Христу, који је био циљ Закона, онда је држање Закона после Христовог доласка очигледно нарушавање. Са друге стране, Христос је установио нови закон *Духа живота* (Рим. 8, 2), којег прихвата човек и не може држати стари Закон. Свети Јован претпоставља да је апостол имао у виду или прво

или друго. Значење θεωρία у овом контексту не указује на примењивање било ког метода духовне интерпретације.

Библијска метафора и θεωρία

У 34. беседи на Јеванђеље по Јовану светитељ употребљава реч θεωρία на начин близак по смислу са горе размотреним примерима значења – „схватање/познање”. Испитујући одговор Христа на предлог ученика да окуси храну: „Ја имам јело да једем, за које ви не знате” (Јн. 4, 32), он примећује да Господ даје ученицима фигуративан одговор са одређеном намером. Самим тим Он постепено усмерава мисао ученика према духовним предметима.

„Ево опет уз помоћ протих појмова Он их води ка познању узвишених предмета. Тако, говорећи *храна*, Он има у виду нешто друго, као што је спасење људи, који би требало да приђу к Њему. Исто значе

речи *њива и жетва*, то јест мноштво душа, спремних да приме Његову проповед” (Ἴδου πάλιν τοῖς συντρόφοις ὀνόμασιν ἀνάγει πρὸς τὴν τῶν μεγίστων θεωρίαν αὐτοῦ. Καὶ γὰρ, Βρώμα, εἰπὼν, οὐδὲν ἕτερον ἐδήλωσεν, ἢ τὴν τῶν μελλόντων παραγίνεσθαι σωτηρίαν ἀνθρώπων καὶ ἡ χώρα δὲ καὶ ὁ θερισμὸς τὸ αὐτὸ δηλοῖ, τὸ πλῆθος τῶν ψυχῶν τῶν ἐτοίμων πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ κηρύγματος)¹⁰.

А. С. Балаховскаја и Бредли Насиф виде у овом тумачењу примену „теоретског метода егзегезе”, када „егзегета уз помоћ θεωρία созерцава” смисао библијске метафоре¹¹. Међутим, Свети Јован нема у виду ништа такво. Он издваја особености Христовог дидактичког метода, уз помоћ којег своје слушатеље „доводи до схватања (ἀνάγει πρὸς τὴν θεωρία)” духовних предмета. Живе аналогije, позајмљене из свакодневног живота, помажу Христовим сабеседницима да боље схвате Његову мисао¹². Метафоре воде, ватре, хране, жетве, жеђи, глади дозвољавају Господу да на приступачнијем нивоу открије својства духовне реалности. Обиље метафоричних слика у говору Спаситеља повезано је још и са тим да је људски језик ограничен кругом познатих предмета и нема адекватна средства изражавања за описивање духовног света¹³.

Сличан случај можемо видети у тумачењу виђења пророка Исаије (Ис. 6, 1–3). Свети Јован разматра метафорички смисао описа спољашњег изгледа Оног који седи на престолу, и Серафима, који стоје около. Тумач примећује да Бог и анђелске силе немају одређени спољашњи изглед, зато што су по својој природи бес-

телесни¹⁴. Зато детаљи виђења, које је описао пророк, имају скривени пренесени смисао (μυστικώτερα θεωρία). Опис престола – висок и преузвишен (ἐπλήρμενος) – указују на превасходство и недокучивост Божанске природе. То што су Серафими скривали лица, показује неприступност за њих Божанске природе. То што скривају ноге и лица показује да тиме изражавају смирење и страх пред Саздаатељем и страхопоштовање у служењу Њему¹⁵. Аналогична дворске церемоније уз помоћ алузија и слика открива загранични духовни свет за земаљског човека. Управо из овог разлога светитељ говори да у овој причи присуствује „скривени смисао (μυστικώτερα θεωρία)”. Библијски текст обилује метафорама које сачињавају основу језика пророчких књига, Псалтира, прича. Зато би реч θεωρία требало систематски употребљавати у одговарајућим тумачењима светитеља, међутим то се не дешава.

Тумачење библијских имена и θεωρία

У значењу „смисла/садржаја” Свети Јован користи θεωρία као размишљање о провиденцијалном смислу имена старозаветних праведника у тумачењу почетка Јеванђеља по Матеју:

„Ако неко хоће да протумачи значење имена, онда примећује да се у њима садржи богат садржај, много је таквог што има однос према Новом Завету као што је у именима Авраам, Јаков, Соломон и Зоровавел, зато што им та имена нису била дата просто тако” (Εἰ δέ τις καὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν τὰς ἐρμηνείας μεταβαλεῖν ἐπιχειρήσει, πολλὴν εὐρήσει καὶ ἐντεῦθεν τὴν θεωρίαν οὖσαν, καὶ μεγάλην πρὸς τὴν Καινὴν συντελοῦσαν Διαθήκην οἶον, ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ, ἀπὸ τοῦ Ἰακώβ, ἀπὸ τοῦ Σολομῶνος, ἀπὸ τοῦ Ζοροβάβελ οὐ γὰρ ἀπλῶς ταῦτα αὐτοῖς ἐπετίθετο τὰ ὀνόματα)¹⁶.

Етзегета говори о томе да сам Бог испуњава провиденцијалним садржајем имена старозаветних праведника¹⁷. А. С. Балаховскаја и Б. Насиф овде виде у θεωρία термин који означава духовни, „теоретски смисао”, који се открива помоћу „теоретског метода”¹⁸. Нема сумње да светитељ у одређеним именима види духовни садржај, међутим θεωρία у овом случају нема специјалан технички терет.

Ради јасноће размотримо још један пример, у којем се налази за нас интересантна реч, узета из веома обимног дела „О промени имена”. У тумачењу израза „Павле призвани апостол” (Рим. 1, 1; 1Кор. 1, 1) Свети Јован Златоуст употребљава реч θεωρία у значењу „разматрање”, „смисао/садржај”.

„О имену (Павла) можемо више рећи, али да бисмо разјаснили и другу реч, прекинемо овде разматрање имена и пређимо сада на ову реч. Као што нам је име Павле донело велико богатство, тако нам и реч *призвани*, ако

истраживању приступимо са одговарајућим настојањем, открива исти такав или још дубљи садржај” (Ἐντὴν καὶ πλείονα τούτων εἰς τὴν προσηγορίαν εἰπεῖν ἀλλ' ἵνα καὶ τῆς δευτέρας ἀψώμεθα λέξεως, ἐνταῦθα τὴν περὶ τοῦ ὀνόματος στήσας θεωρίαν, ἐπ' ἐκείνην βαδιοῦμεν λοιπόν. Ὡσπερ γὰρ τὸ Παῦλος ὄνομα πολλὴν παρέσχεν ἡμῖν εὐπορίαν, οὕτω καὶ τὸ Κλητός, εἰ βουλευθῆμεν αὐτὸ καταμαθεῖν μετὰ τῆς προσηκούσης σπουδῆς, τῆς ἴσης ἢ καὶ πλείονος ἐμπλήσει θεωρίας ἡμᾶς)¹⁹.

Свети Јован примећује да је посветио три дана приказу (θεωρία) имена апостола. Много времена и труда предстојало му је да објасни из којих разлога је апостол претходно био назван Савлом, а каније Павлом, и какво је значење прво и друго име имало у његовом животу²⁰.

Притом Златоусту ради откривања смисла Писма користи историјско-филолошки метод: етимолошка, историјска анализа, изучавање контекста. Све предузете мере дозвољавају му да открије за слушаоце смисао (νοήματα или θεωρίαν) израза „Павле позвани апостол”. Притом је важно приметити да је разматрано место једини случај у омилијама „О промени имена”, када θεωρία има значење „тумачења” и „смисла”. У осталим случајевима Златоусту користи друге синониме: εὐρεῖν, διερεῦνηση, νοήματα и др. Такође је важно имати у виду да на многим местима где је присутно тумачење имена и назива у делима Светог Јована, θεωρία се уопште не сусреће²¹.

Синоптички проблем и θεωρία

У тумачењу Светог Јована на Мт. 11, 2–3 А. С. Балаховскаја и Б. Насиф виде покушај разрешења синоптичког проблема уз помоћ метода духовне интерпретације – θεωρία²². Приповедање Јеванђеља по Матеју: „Јован, чувши у тамници дела Христова, посла двојицу ученика својих. И рече му: Јеси ли Ти Онај што ће доћи, или другога да чекамо?” (Мт. 11, 2–3), тумач допуњава саопштењем јеванђелисте Луке: „Ученици су сами известили Јована о чудима Христовим, и тех их је тада послао”²³. А. С. Балаховскаја предлаже овакав превод последњих речи Златоуста: „Уосталом, ово не садржи у себи никакве потешкоће, него само захтева духовни поглед: у овоме се примећује завист ученика Јованових према Исусу”²⁴ („Πλὴν ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀπορίαν οὐδεμίαν ἔχει, ἀλλὰ θεωρίαν μόνον τὴν γὰρ ζηλοτυπίαν αὐτῶν ἐμφαίνει καὶ τοῦτο τὴν πρὸς αὐτόν”)²⁵.

Глагол ἔχει има уз себе два додатка: ἀπορίαν οὐδεμίαν и θεωρίαν μόνον. Преводац предлаже две варијанте превода ἔχει – „не садржи” уз ἀπορίαν οὐδεμίαν и „захтева” уз θεωρίαν μόνον. Оваква варијанта превода представља натегнуту интерпретацију. Можемо предложити тачнију варијанту: „Уосталом, у овоме нема никакве противречности, него само прецизирање/мисао: он (јеванђелиста

Лука) показује њихову ревност према Њему". Јеванђеље по Луки, по мишљењу егзегете, допуњава приповедање јеванђелисте Матеја. Θεωρία у наведеном случају је оно што очигледно присуствује, ἔχει, у причи Јеванђеља по Луки, а није усмерено на откривање његовог садржаја. Реч је о простом буквалном смислу Јеванђеља, а не о духовној озарености ума тумача, које га доводи до духовног разрешења јеванђељских противречности.

Приметно је да у предговору на тумачење Јеванђеља по Матеју, размишљајући о синоптичком проблему, Свети Јован Златоусти не користи реч θεωρία у свом говору²⁶.

Θεωρία и типологија

Б. Насиф и А. С. Балаховскаја сматрају да је θεωρία за Светог Јована мистички инструмент појављивања типологије у историјском приповедању Старог Завета²⁷. У својству примера разматра се Златоустово тумачење на Јевр. 9, 1–7. Овде апостол укратко описује уређење Скиније, богослужење које се у њој вршило, и зауставља своју пажњу на томе да је у Светињу над светињама једанпут годишње могао улазити један првосвештеник са жртвеном крвљу ради очишћења грехова (Јевр. 9, 7). На овој основи он прави закључак: Дух Свети као кроз прволик показује да је пут у Светилиште, то јест у Небеско Царство, био затворен до доласка у свет Христа Спаситеља, који је својом крвљу донео опроштај грехова (Јевр. 9, 8–18). Златоусти, разматрајући доследност речи апостола, примећује: „Пре овог места није било тумачења, а даље он објашњава и говори: *Овим Дух Свети показује да још није отворен пут у Светињу, докле год прва скинија стоји* (Јевр. 9, 8)" (Οὐδαμοῦ ἐνταῦθα θεωρία λοιπὸν δὲ θεωρεῖ καὶ φησι Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσις)²⁸.

Апостол је најпре изложио историју, а затим предложио тумачење (θεωρία) и објаснио (θεωρεῖ) њено типолошко значење. Може се показати да у овом случају θεωρία означава типолошко тумачење, као што је случај у коментарима учитеља и наставника Светог Јована – Диодора Тарсијског²⁹. Међутим у оним случајевима у којима Свети Јован одређује природу и метод типолошког тумачења, он ниједном не употребљава ову реч, него се ослања на термине које је одредио апостол Павле: τύπος, σκία, σκιαγραφία, εἰκόνα³⁰. У наведеном месту θεωρία има значење „тумачење” независно од метода интерпретације.

На тај начин ствар стоји у опису тумачења апостола Павла историје Мелхиседека (Јевр. 7, 1–3). Апостол укратко преноси догађај сусрета Авраама и Мелхиседека, а затим открива читаоцу типолошко значење.

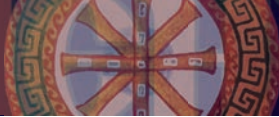
„Изложивши кратко читаву причу, он објашњава њен скривени смисао, почињући од имена: *Најпре о значењу имена Цар Правде. Потом и цар Салима, то јест Цар мира*. Уистину: *садек значи правда, а мелхи – цар*. Сходно томе, Мелхиседек је *цар правде*. Увиђаш ли тачност у именима? (...) Ко је од људи – цар правде и мира? Нико. Него једино Господ наш Исус Христос" (Θεὶς τὴν διήγησιν πᾶσαν ἐν συντόμῳ, μυστικῶς αὐτὴν ἐθεώρησε καὶ πρῶτον ἀπὸ τοῦ ὀνόματος Πρῶτον μὲν, φησὶν, ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης. Καλῶς Σεδέχ γὰρ δικαιοσύνη λέγεται. Μελχι δὲ βασιλεὺς ἄρα ὁ Μελχισεδέχ βασιλεὺς δικαιοσύνης ἐστίν. Ὁρᾷς καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι τὴν ἀκρίβειαν; ...Τίς δαὶ ἄνθρωπος βασιλεὺς δικαιοσύνης καὶ εἰρήνης ἐστίν; Οὐδεὶς ἕτερος, ἀλλ' ἢ μόνος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.)³¹.

Апостол спроводи етимолошку анализу имена Мелхиседека и разматра најближи контекст. То му помаже да установи типолошке паралеле између лика Мелхиседека и Господа Христа. Очигледно да је типологија вид духовне интерпретације, међутим из тога што аутор употребљава форму глагола θεωρέω не следи да се иза овога скрива неки тајанствени семантичко-интерпретациони модел. У беседама на Књигу Постања Свети Јован такође објашњава типолошко значење фигуре Мелхиседека, међутим реч θεωρία изостаје у његовом тумачењу³².

Беседећи народу Антиохије, Свети Јован расуђује о томе да Закон није просто био дат управо на гори Синај. По његовом мишљењу, на ову околност вишезначно указује апостол Павле када говори: „То су два завета. Један са горе Синаја, који рађа за робовање” (Гал. 4, 24).

Правећи ову примедбу у тумачењу историје Саре и Агаре, Исака и Исмаила, апостол нам „открива дубоки смисао (μεγάλην θεωρίαν)³³. Синај, како сматра Златоусти, значи робиња. Ова важна примедба у типолошком тумачењу помаже да установимо семантичку везу између робиње Агаре и синајског законодавства у интерпретацији апостола. Као што је робиња Агара родила по телу роба, тако и Закон дат на Синају у духовном односу рађа робове, у исто време када у Новом Завету кроз Христа верујући примају божанствено усиновљење³⁴. Израз „дубоки смисао” није везан са интерпретационом операцијом као део семантичког модела. У коментарима овог фрагмента на Посланицу Галатима реч θεωρία не користи егзегета³⁵.

Типолошко тумачење Старог Завета у делима Светог Јована Златоустог не ограничава се наведеним примерима. У колосалном обиму егзегетских дела Светог Јована на многим местима можемо наћи типолошке коментаре, међутим у овим случајевима уопште се не употребљава реч θεωρία³⁶.

Закључци

У контексту дела Светог Јована Златоустог θεωρία се може употребљавати у пренесеном смислу у два основна значења – „смисао”, „тумачење”. Међутим то не значи да се наведена реч користи у својству специјалног означавања одређеног метода егзегезе или смисла Писма. У делима нашег тумача изостаје теоретско одређење θεωρία или систематска употреба, из које би било могуће извести њено техничко значење. Златоусти употребљава θεωρία слободно, према свом нахођењу, независно од било каквих шаблона.

У интерпретацији библијских метафора, библијских имена и приликом тражења типолошких веза у историји Свети Јован користи методе историјско-филолошке анализе, чији резултат постаје основа за духовне закључке. Овој процедури светитељ не даје било какве специјалне називе или одређења. Термини које користи аутор, као по правилу, позајмљују се из сфере њему савремене филологије или из Светог Писма (на пример, термини типолошког тумачења апостола Павла). Зато је закључке уважених научника неопходно поново размотрити у пуновредном контексту радова Светог Јована Златоустог.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Види: John Breck. *The Power of the Word in the Worshipping Church*. Crestwood, New York: St. Vladimir's Press, 1986. P. 102–103.
² Види, на пример: Élieux P. *Isidore de Péluse*. Paris: Ouvrage publié avec le concours du Centre National des Lettres, 1995. P. 335. (Théologie Historique 99); Пирогов О. К. *Экзегетические методы „θεωρία” и тропология в толкованиях св. Иоанна Златоуста на Послание ап. Павла к Римлянам* // Научно-богословский портал Богослов.ру. 2009. URL: <https://bogoslov.ru/article/411557> (датаум обраћања: 28.04.2020).
³ Види: John Breck. *Orthodox Principles of Biblical Interpretation* // St. Vladimir's Theological Quarterly. New York, 1996. Vol. 40. P. 90–91; Nassif B. *Antiochene θεωρία in John Chrysostom's Exegesis* // „Ancient & Postmodern Christianity”. Paleo-Orthodoxy in the 21-st Century. Illinois: InterVarsity Press, 2002. P. 56; Idem. *The 'Spiritual Exegesis' of Scripture: The School of Antioch Revisited* // Anglican Theological Review. Vol. 75, 1993. P. 448–449.
⁴ Балаховская А. С. *Иоанн Златоуст как экзегет* // *Раннехристианская и византийская экзегетика* (Сборник статей). Москва: ИМЛИ РАН, 2008. С. 189–208.
⁵ Балаховская А. С. *Иоанн Златоуст как экзегет...* С. 189. Cf.: Nassif B. *Antiochene θεωρία in John Chrysostom's Exegesis...* P. 54.
⁶ Ioannes Chrysostomus. *Expositiones in psalmos* 9. 4 // PG. 55. Col. 126.
⁷ Ibid. Col. 127.
⁸ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in epistulam I ad Timotheam* 13, 1 // PG. 62. Col. 565–566.
⁹ Ioannes Chrysostomus. *In epistulam ad Galatas* 2, 7 // PG. 61. Col. 645.
¹⁰ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in Iohannem* 34, 2 // PG. 59. Col. 194.
¹¹ Балаховская А. С. *Иоанн Златоуст как экзегет...* С. 189–190. Cf.: Nassif B. *Antiochene θεωρία in John Chrysostom's Exegesis...* P. 62–64.
¹² Cf.: Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in Iohannem* 25, 1–2; 32, 1; 34, 1–2 // PG. 59. Col. 147–150, 183–184, 193–195.
¹³ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in Iohannem*, 34, 2 // PG. 59. Col. 194; *In Genesisim* 15, 1 // PG. 53. Col. 119.
¹⁴ Διὰ τοῦτο τοῖνυν τὰς τε ὄψεις καὶ τοὺς πόδας κατακαλύπτεσθαι λέγονται. Εἰ καὶ ἄλλη τις ἐστὶ μυστικωτέρα θεωρία ἢ περὶ τοῦτου θεωρουμένη οὐ γὰρ ἵνα βοήσωμεν ὅτι πόδας καὶ πρόσωπα ἔχουσιν, τοῦτο ἐπισημαίνεται ὁ προφήτης – ἀσώματα γὰρ ἐστί, ὥσπερ καὶ τὸ θεῖον – ἀλλ' ἵνα διὰ τούτων ἐπιδείξῃ πανταχόθεν αὐτὰ συνεστάλθαι, φόβῳ τε καὶ εὐλαβείᾳ λειτουργεῖν τῷ Δεσπότη (Ioannes Chrysostomus. *In illud: Vidi Dominum* 1, 3 // PG. 56. Col. 102).
¹⁵ Ibid. Col. 101, 102.
¹⁶ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in Matthaem* 4, 2 // PG. 57. Col. 41.
¹⁷ Види низ примера: Ioannes Chrysostomus. *In Genesisim* 20.1; 21. 4; 29. 7; 35, 3 // PG. 53. Col. 167, 180, 271, 326.

¹⁸ Балаховская А. С. *Иоанн Златоуст как экзегет...* С. 190–191. Cf.: Nassif B. *Antiochene θεωρία in John Chrysostom's Exegesis...* P. 60–61.
¹⁹ Ioannes Chrysostomus. *De mutatione nominum* IV, 4 // PG. 51. Col. 150.
²⁰ Ioannes Chrysostomus. *De mutatione nominum* III, 4 // PG. 51. Col. 148.
²¹ Cf.: Ioannes Chrysostomus. *In Genesisim* 20.1; 21. 1; 21. 4; 29. 7; 35, 3; 39, 3 // PG. 53. Col. 167, 175–176, 180, 271, 326, 364–365.
²² Балаховская А. С. *Иоанн Златоуст как экзегет...* С. 191–192. Cf.: Nassif B. *Antiochene θεωρία in John Chrysostom's Exegesis...* P. 62.
²³ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in Mattheum* 36, 1 // PG. 57, 413.
²⁴ Балаховская А. С. *Иоанн Златоуст как экзегет...* С. 191. Nassif B. *Antiochene θεωρία in John Chrysostom's Exegesis...* P. 62.
²⁵ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in Mattheum* 36, 1 // PG. 57, 413.
²⁶ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in Mattheum* 1, 4 // PG. 57, 18–19.
²⁷ Балаховская А. С. *Иоанн Златоуст как экзегет...* С. 199. Nassif B. *Antiochene θεωρία in John Chrysostom's Exegesis...* P. 56.
²⁸ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in epistulam ad Hebraeos* 15, 1 // PG. 63. Col. 118.
²⁹ Cf.: Diodorus Tarsensis. *Commentarii in psalmos I–L. Prologus* 123 – 162 / J.-M. Olivier, ed. Turnhout – Brepols: Leuven University press, 1980. (*Corpus Christianotum Series Graeca* 6). P. 7–8; Idem. *Prologus Commentarii in Psalmum CXVIII / Louis Mariès*, ed // *Recherches de Science Religieuses*. Paris, 1919. Vol. IX. P. 96–98.
³⁰ Ioannes Chrysostomus. *In dictum Pauli: Nolo vos ignoare* 4 // PG. 51. Col. 247–248; *De paenitentia* 6. 4–5 // PG. 49. Col. 320–321; *Commentarius in epistulam ad Galatas* 4. 3–4 // PG. 61. Col. 661–664.
³¹ Ioannes Chrysostomus. *Homiliae in epistulam ad Hebraeos* 12, 1 // PG. 63. Col. 97.
³² Ioannes Chrysostomus. *In Genesisim* 35. 5 // PG. 53. Col. 327–329.
³³ Τίνος ἔνεκεν ἐπὶ τῆς ἐρήμου Σινᾶ; Οὐδὲ γὰρ τὸν τόπον ἀπλῶς ὁ Ἀπόστολος παρατρέχει ἀλλὰ κἀντεῦθεν μεγάλην ἡμῖν παραδείκνυσι θεωρίαν, οὗτω λέγων Αὐταὶ γὰρ εἰσι δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ εἰς δουλείαν γεννῶσα. (Ioannes Chrysostomus. *Ad populum Antiochenum* 7. 4 // PG. 49. Col. 96).
³⁴ Cf.: Ioannes Chrysostomus. *In epistulam ad Galatas* 4, 3 – 4 // PG. 61. Col. 662.
³⁵ Ibid.
³⁶ Cf.: Ioannes Chrysostomus. *In Genesisim* 35. 5 // PG. 53. Col. 327–329; *In Genesisim* 47. 3; 49. 2; 61. 3; 62. 1–2 // PG. 54. Col. 432, 445–446, 528–529, 532–535; *Homiliae in Mattheum* 3.3 // PG. 34–35; *Homiliae in Mattheum* 84. 4; 88, 2 // PG. 58. Col. 756–757, 776–777; *Homiliae in Iohannem* 26. 2 // PG. 59. Col. 155; *Commentarius in epistulam ad Romanos* 10. 1 // PG. 60. Col. 475; *De Lazaro* 7 // PG. 48. 1037–1038; *De paenitentia* 6. 4–5 // PG. 49. Col. 319–321; *In dictum Pauli: Nolo vos ignorare* 4 // PG. 51. Col. 247–248; *De mutatione nominum* 2. 3 // PG. 51. Col. 127–129.

Владимир Димић, протојереј

ОДНОС СЛОБОДЕ И АУТОРИТЕТА У ПАСТИРСКОЈ ПРАКСИ

Богословску расправу за братски састанак свештеника Бељаничког архијерејског намесништва Шумадијске епархије, са Епископом Господином Јованом, који је одржан 25. априла 2024. године у цркви Светог апостола Томе у Конатицама, припремио је протојереј Владимир Димић. Најважније делове из ове расправе преносимо у овом броју „Каленића“

О слободи и ауторитету у Цркви

Христос долази да јави слободу. Он поручује: „познаћете истину и истина ће вас ослободити“ (Јн 8, 32), док Свети апостол Павле то потврђује: „стојте дакле у слободи којом нас Христос ослободи“ (Гал 5, 1). Апостол себе назива „слугом Исуса Христа“ (Фил 1, 1), али он проповеда Бога који нас ослобађа и не нуди слободу као избор већ као истину и љубав. „Класична дефиниција слободе види је као избор. Свети Максим Исповедник тврди управо супротно: потреба избо-

ра, каже он, је знак осиромашења и то је последица грехопада. Права слобода је незадржив полет у потпуности усмерен ка Добру. Она не зна ни за испитивања ни за колебања. Колебање и бирање је својствено подвојеној вољи, развијеној противречним жељама које се међусобно сударају. Бог је изнад сваког избора“.¹

„Ако посматрамо појам слободе ван оквира Светог писма и Цркве, приметимо бунт појединца против Бога. Световни човек доживљава Бога као непријатеља слободе. По хегеловско-марксистичкој дијалектици то је однос Господара и роба; за Фројда пак симбол садистичког оца; док је за Ничеа, Бог ухода чији нам поглед смета и претвара нас у ствар. Један философ наставља и каже да је драма написана све до последњег чина и ниједан глумац не може ништа да мења у њој. У овом ужасном детерминизму, једино је Бог слободан и стога једино на Њега пада кривица за постојање зла. То управо тврди Прудон говорећи да је Бог зло. Анархиста Бакуњин иде најдаље и кроз атеистички силогизам поручује да ако Бог постоји, онда човек није слободан а пошто је човек слободан, Бог не постоји.“² Насупрот овим тврдњама, својим говором нису теоретисали већ просто живели и живе и данас аутентичном неограниченом слободом Свети Оци пустињаци. Преподобни у пустињи је потпуно слободан. Он је једноставно изашао из оквира овог света. Он има пре свега унутрашњу слободу и све спољашње на њега не утиче. Њега нико више не може поробити јер је за њега „живот Христос и смрт добитак“ (Фил 1, 21). Та слобода је једино могла бити плаћена изласком из историје, из сваке дијалектике, чак и дијалектике црквеног живота. То је био улазак у унутрашњу духовну слободу коју нам ни у ком

случају нико никада не може одузети. Таква слобода нам се дарује Духом Светим. Да бисмо се приближили Оцима пустиње, неопходно нам је да се изнутра ослободимо, ослобађајући се у себи самима од страха, од бирократије, од лукавства. Само тада ћемо осетити да Црква није организација, него тело Христово испуњено Духом, у ком нам је дата потресна могућност да верујемо један другом у слободи. Црква заправо јесте слобода, дар Светог Духа који нас чини слободним и то не у демократском смислу те речи, него таквом слободом која допушта да свакога човека гледамо онако како га види Бог, да у сваком времену видимо време спасења, а на сваком месту Царство Божје које расте.³

Поставља се питање како човек данашњице види слободу? „Налазећи се под снажним утицајем секуларног хуманизма, савремени човек постмодерне, слободу поима као аутономију у одлучивању понуђених избора и губитак слободе он препознаје као губитак достојанства.“⁴ Ширум света, преко средстава информисања, могу се видети различите врсте протеста појединаца или организација за различите врсте права и слобода. Неретко су у то укључени и активни чланови хришћанских заједница па чак и чланови клира. Такав вид борбе и притисака често има позитиван одјек и резултира променама у друштву. Унутар Цркве је, међутим, другачија борба која се заснива на благодатним даровима и врлинама као што су молитва, смирење, стрпљење, послушност, праштање и тако даље. На такав врлински живот нас позива и јеванђељска реч. Врхунски образац слободе је свакако Васкрсли Господ који је највећи ослободитељ од најгорег непријатеља, а то је смрт.

Разумевање појма ауторитета из хришћанске перспективе везује се за старозаветну историју и прародитељски грех. „Последица прародитељског греха је у томе што он претвара Бога у спољни ауторитет, у закон и тада логично, следећи корак је прекршај против Закона – Бога, што човека ставља ван Бога. Било је потребно Оваплоћење Сина Божијег да би се човек нашао унутар у Богу. Требало је да Боготе – Исус Христос открије право лице Бога Оца у јеванђељској причи о блудном сину где ауторитет као правду не представља Отац, него старији син. Отац само хита у сусрет свом детету.“⁵ Бог, без обзира на грех, ако се човек каје, не тражи његову покорност већ позива на радост у љубави, у заједницу са Њим. „Сам Бог, имајући удела у нашој егзистенцији у Христу, онемогућио нам је да га схватамо као захтев за потчињавање који долази изван наше егзистенције. Он је ауторитет једино у том смислу што нам, учествујући у нашој егзистенцији личносно, то јест као Логос, а не као Бог, пружа могућност да будемо у заједници са Њим и тако чини аутентичним наше личносно постојање. Отворено говорећи, све ово за хришћанина значи да Бог по себи нема никакав ауторитет. Он је једино у Христу ауторитативан.“⁶ По Светом апостолу Павлу, Христос може бити егзистенцијални ауторитет једино Духом

Светим: „и нико не може рећи: Исус је Господ, осим Духом Светим“ (1Кор 12, 3) и тако признати Христов ауторитет.

У Цркви, ауторитет представља својство благодатног присуства Духа Светога. Због тога су светитељи ауторитет у Цркви. Сваки покушај да се ауторитет наметне на други начин представља насиље над удовима тела Христовог. Дух Свети је свеза љубави у Цркви. Где год дише благодат Светог Духа не стварају се добре индивидуе већ хришћанске личности у заједници са Богом и међу собом. Рећи за Бога да је ауторитет, а не рећи за кога је Он то, то јест објективизирати Божански ауторитет, могуће је само као логичка тврдња, а не као егзистенцијална реалност. Структура саме Цркве не може обухватити могућност ауторитета изван или изнад заједнице. Црква не може ради ефикасности бити саграђена по узору на секуларне организације увођењем објективних ауторитета који ће пре или касније бити доживљени као терет и у неком тренутку бити одбачени од стране човека. Њена структура треба да буде одраз Божје заједнице са човеком у Христу, те све службе могу бити ауторитативне једино у том смислу што остварују онај ауторитет који потиче из саме заједнице.⁷

Учење Цркве се пројављује једино у контексту заједнице, „Јер угодно би Светом Духу и нама“ (Дап 15, 28). Учења немају ауторитет сама по себи већ само у односу на заједницу. Извор за учење у црквеној заједници који има највећи ауторитет јесте Свето писмо. Ово доводи до посебног разматрања ауторитета Библије. Да ли би Библија могла имати било какав ауторитет за неког нехришћанина? Поред тога, поставља се питање шта значи да она има ауторитет за члана Цркве? Њен ауторитет може бити схваћен само у Духу Светом, то јест у контексту живота у заједници. Без силаска Духа Светог на апостоле на дан Педесетнице и без заједнице која је тада створена, свако сведочанство речи и дела Божјих би било објективно могуће, али не и егзистенцијално ауторитативно. Библија нас учи да Божји ауторитет не почива на томе што је Он добар, нити на било ком другом квалитету међу многим које Он поседује. Ми Га не бирамо, него смо одабрани за заједницу. Можемо ми себе затворити за овај вид заједнице, али када једном ступимо у заједницу са Богом, све престаје пошто у заједници не постоји споља надређени ауторитет. Ако постоје заповести и наредбе у животу, оне су израз благослова Божјег. Оне нису ту да би биле испуњаване као да поседују ауторитет по себи, него да дају израз заједници и да љубав заодену формом.⁸ Такав вид живота се непрестано потврђује у Цркви где се ауторитет изграђује у духу љубави, кроз заједницу која не може да егзистира без благодати Светог Духа. Ауторитет, потврђен законима и заповестима Господњим добија истинску форму која има непролазни карактер.

Пастирска пракса

Већ од ране младости верни хришћани се опредељују за пастирску службу. Није редак случај да се и по неколико њих из уже или шире породице одреде за богословско образовање, што сведочи да су и читаве породице црквено и литургијски укорене. Велики део њих долази из свештеничких породица, што је свакако добра основа за квалитетно примање Христове науке. Богословије и богословски факултети (академије) су места где се не стиче само теоретско образовање, већ и пастирска пракса за будуће свештенослужитеље. Манастири су такође духовне насеобине где богослови могу пронаћи своје место и улогу у Цркви. Мали је број оних који се опредељују за искушеништво, а још мањи број оних који добијају благослов за монашки живот. Вековно искуство Цркве сведочи да су хришћани, који су се од најраније младости, па чак и детињства, определили за живот у манастиру и богословско образовање били увек њен главни ослонац.

Међутим, и поред таквог вида живота и образовања, Епископ и Сабор Цркве су ти који одлучују који ће кандидат, када и на коју службу бити постављен у Цркви. Став, глас или реч Епископа и послушање Њему као Икони Христовој од примарног је значаја за духовни развој будућег свештенослужитеља у заједници. Речи Светог апостола Павла: „Не полагај руке ни на кога брзо“ (1Тим 5, 22), упућене Светом апостолу Тимотеју, у многоме показују да кандидати за службу у Цркви и те како треба да буду стрпљиви и да прихватају сваку одлуку Епископа и Сабора Цркве као Божји благослов.

Од момента када кандидат за улазак у клир добије благослов за рукоположење, неходна је посебна духовна припрема. Искуство старијих свештенослужитеља, а посебно савети и поуке Епископа, од непроцењивог су значаја. Подвиг, пост, молитва, добротелни живот се подразумевају за будућег пастира стада Господњег. Таква припрема је веома битна јер лаик постаје члан клира. Један Епископ Српске православне Цркве⁹, обилазећи своје кандидате у богословији, често је знао за трпезом да их поучава о Светој тајни свештенства. Говорио је, између осталог, да се венчана бурма скида пре рукоположења, јер се том приликом клирик венчава са Црквом Христовом. Тада пастир добија нови вид слободе и ауторитета, не само у Цркви као заједници него и у друштвеном животу, а о чему могу посведочити сви служитељи олтара Господњег.

Сам чин рукоположења је најважнији догађај за будућег свештенослужитеља. Благодатни дарови, који се кроз ову Свету тајну дарују црквеном пастиру, не могу се упоредити ни са једним овоземаљским даром. То су, пре свега: молитва која добија нови облик, увођење у

Цркву нових чланова кроз свету тајну крштења, беседништво свуда и на сваком месту, благослов отпуштања грехова (Мт 18,18) и многи други дарови. Све ово показује да је пастир позван да својим животом оправда дар Божији дат му кроз рукоположење „а што ће учинити ако буде молитвенији, смиренији и што ће схватити да од тада постаје вечити ученик, Вечног Учитеља, Господа нашег Исуса Христа.“¹⁰

Васпитање и учење у молитвености је свакодневни задатак сваког служитеља Цркве Христове. Центар молитвеног живота је Света Литургија. То је ванвремени дар који пастир добија од Господа да у име свог Епископа служи Свету Литургију. Наравно да у тој лепоти литургијског, али и сваког другог богослужбеног живота постоји одговорност и послушност ауторитету Епископа. Његов благослов је од пресудног значаја за духовно напредовање не само пастира, већ и целе пастве коју је он, као икона Христова, поверио свештенослужитељу кроз парохијско служење. Зато је реч Епископа истински благослов љубави која укрепљује све који је, не само слушају и одобравају, већ пре свега примењују. Ово посебно важи за литургијско богослужење, где пастир треба јасно и гласно да изговара сваку молитву: „ко има уши да чује, нека чује“ (Мт 13, 9)! Такође и друга богослужења, светотајинске молитве, молитвословља, треба да имају дијалошку форму као што су записана и да у службама учествује целокупна заједница. Ту је пастиру поверена слобода да обликује живот заједнице и молитвеног сабора да би сваки члан Цркве осетио важност своје улоге и места у сабрању које је добио кроз Свету тајну крштења.

Без крштења нема учешћа у црквеној заједници. Међутим, многи Свету тајну крштења и миропомазања одлажу из разних разлога. Наравно да никога пастир не треба да приморава на крштење, али свакако да треба да изрази слободно свој став првенствено позивајући, на пример, родитеље новорођенчета да донесу воду за знамење у Цркву. Ту је прилика за свештеника да да појашњење Свете тајне крштења и Свете тајне миропомазања. Литургијско крштење се данас веома ретко обавља. Чак и родитељи који су црквени не знају да ова Света тајна, на овакав начин, може да се обави и у њиховој месној цркви и да то може да изврши њихов надлежни парох. Сам пастир, уместо да упућује родитеље новорођенчета на такав вид светотајинског живота, ту праксу не упражњава, како због околности које „ремете духовни живот“ осталих верника у заједници, тако и због дужине службе и додатних обавеза за које треба посебно да се припреми, јер и сам има бојазан да ли ће знати то да обави. Заборавља се да је свака молитва у храму дело заједнице, а не одабране групе људи који су позвани у заказано време на њу.

Света тајна венчања је попримила многе световне моменте за које неретко и сам пастир сазнаје тек када младенце види на улазу у цркву. Зато је, као и за све, неопходна припрема и едукација, па је улога пастира као ауторитета који подучава заједницу ту од пресудног значаја. Предбрачни испит је за будуће брачне парове прави моменат за то. Тада је тренутак да се младенцима укаже да треба да приступе заједници брака као верници, а не као још једној церемонији у низу кроз коју ће проћи тога дана. Свакако, овде треба издвојити хришћане који су литургијски активни и који тако доживљавају и Свету тајну брака, али се мора признати да су они у мањи-

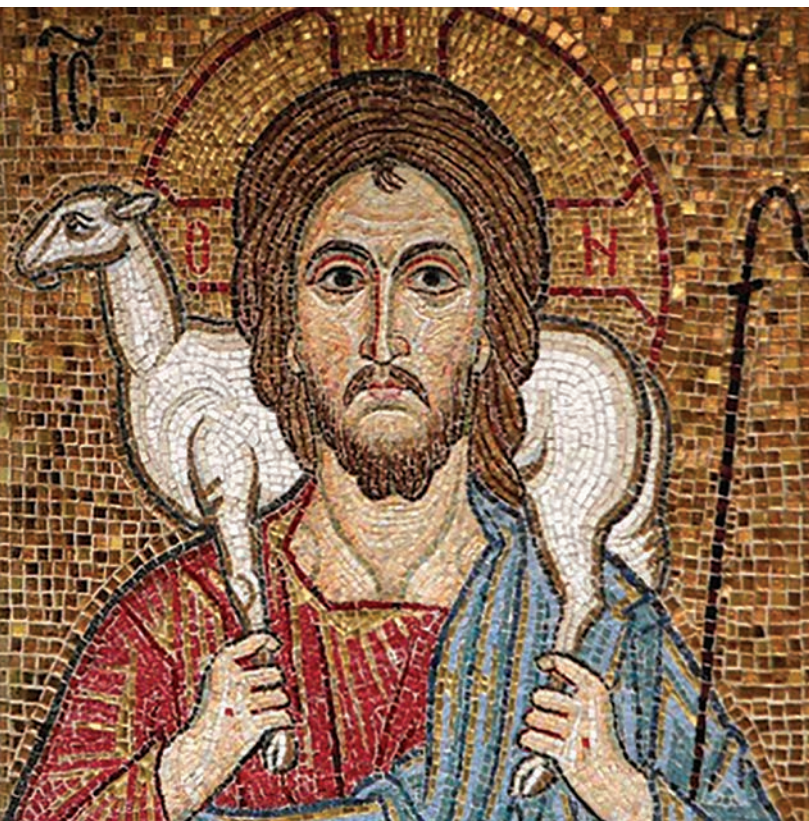
ни. Заветни пост који је био присутан пред Свету тајну брака код хришћана данас је права реткост. Породица је „Црква у малом“, по речима Светог апостола Павла. То је показатељ од колике је важности такав вид живота за живу Цркву. Што се тиче литургијског венчања, данас је ситуација слична као и са литургијским крштењем. Ретко се обавља ова Света тајна на такав начин, иако се кроз текст и радње које се врше на венчању може закључити да је она просто „истргнута“ из Свете Литургије.

Зато је неопходно да пастир поучи младенце да имају могућност да се венчају и на такав начин, посебно оне који су чешће активни у богослужењу. Често се свештенослужитељ у пракси сусреће са паровима који на Свету тајну брака не гледају као на битан тренутак за свој породичан живот и одлажу је иако на пример имају и децу коју су крстили. Ту се види да слобода и ауторитет пастира нису исказани на време, јер је свештеник закаснио да реагује у прави час. Поједини свештеници условљавају парове да се прво морају венчати да би им крстили дете. Поставља се питање да ли је овакав приступ пожељан у пастирској пракси, с обзиром на то да ће се можда у будућности пред пастире отворати још тежа питања, на пример, крштење деце коју су усвојили истополни парови. Наизглед решено питање мешовитог брака¹¹, из литургијске перспективе, одваја брачне парове који су кроз Свету тајну венчања постали једно. На пример, супруга која је венчањем мужу постала ближа него мајка јер „биће двоје једно тело. Тако нису више двоје него једно тело“ (Мк 10,8), не може са њим да се причести заједно на Светој Литургији. Овде је реакција

пастира неизбежна, ако ништа друго оно барем да таквим паровима који желе да ступе у брак на практичан начин предочи шта их очекује у будућности у њиховом хришћанском животу.

Упокојење хришћанина је од пресудног значаја како за њега, тако и за надлежног пароха. Књига умрлих у рубрици број десет на питање да ли је умрли исповеђен и причешћен, обилује одговором – није. Такав одговор поражавајуће говори о пастирском раду. Ако је одговор

– јесте, сигурно је на лицу пастира барем спокојство без обзира на то о ком и каквом се вернику ради. То није рубрика од чисто формалног значаја, већ се тиче и одговорности свештеника пред лицем Божјим. Поред опела, за упокојеног се врше и парастоси који су неодвојиви део свеукупне молитве и сећања на преминулог. Литургијско сећање на парохијанина од стране пастира треба да је непрестано до краја његовог пастрског живота, што представља дужну одговорност и бригу за сваку поверену душу. Нарочито је то битно на суботњим службама и на задушнице. На опелу се свештеник сусреће са многим обичајима који се косе са црквеним правилима и ту је од пресудног значаја слобода и ауторитет пастира. Да не би преовладао неки обичај који није у црквеном духу и који врло брзо у главама појединаца постаје „црквено правило“, реч пастира је у том моменту незаменљива. У последње време све око опела добија „инстант форму“. Хришћанин се одмах после смрти одвози у хладњачу да га укућани не би гледали упокојеног. О свеноћном бдењу и читању Псалтира готово да не буде ни речи, а тако исто ни о заупокојеној Литургији и четрдесет Литургија по упокојењу. Све ово не треба заборављати да не би било скроз запостављено у пастирској пракси и сутра постало „сметња и терет“ у општој журбаности и животном метежу. Зато је освећење воде у дому упокојеног важан моменат као благослов за потомство, али и тренутак за разговор о свему наведеном са породицом која у најмању руку очекује речи утехе и пастирску љубав.

Посета парохијанима приликом освећења воде пред Васкрс и пред крсну славу је важан сусрет пароха са повереном му паством. То је, наравно, пре свега време за молитву, али и тренутак, без обзира на журбу свештеника, за хришћански разговор. Памћење пуног имена верника, важно је као сећање на човека, тако и за помен на молитви. Зато је сваки вид подсетника веома битан. Брига пастира у тим сусретима треба да је усмерена највише на оне парохијане које не сусреће често. За њих је потребно издвојити више времена за разговор да би заиста осетили љубав Цркве према њима. Значајна је пастирска брига за телесно здравље парохијана, али је првенствена брига за духовно здравље. Зато је освећење воде у дому верника и те како важно као благослов, али и тренутак за смернице и упустава за духовни живот.

Дар беседништва је велики благослов за пастира. Тој вештини пастир се учи до краја живота. Најбоља припрема је молитва. Свакодневно читање Јеванђељске речи је неодвојиво од молитве за добро беседништво, а беседу не треба одлагати или занемаривати. Она треба да је присутна после сваке молитве коју пастир обавља. Нарочито је беседа битна на Литургији од које се никако не може одвојити. Како могу разумети прочитану реч лаици ако им свештеник не објасни? Ту се огледа слобода и ауторитет пастира јер он својом беседом пастви приближава реч Господњу. Наравно, околности утичу на беседника. Понекад је беседа потпуна, складна, прецизна, а догађа се да она то и није. Не треба је због тога запостављати већ треба уложити труд и храброст да увек и на сваком месту пастир сведочи Христа. Реч пастира се увек очекује од верника. Жива реч лицем к лицу нема замену. Циљ пастира треба да буде да верника привуче и веже за Христа и за Цркву, а никако за себе.

Велика радост за Цркву Христову је све већи број верника који приступају Светој тајни причешћа. Из празника у празник, из поста у пост, из године у годину, све више хришћана приступа Светој чаши. Многи од њих су редовни учесници евхаристијске заједнице. Међутим, Светој тајни исповести мали број верника приступа. Свакако да ова Света тајна није везана за Свето причешће, али пастир долази у ситуацију да се поједини верници причешћују готово на свакој Литургији, а исповедају веома ретко или то чине само сагнувши главу за разрешну молитву. И тај вид минималног покајања је значајан, али да ли је то довољно? За пастире Цркве Христове од неодложног значаја је да вернике едукују у том смеру. Питање је колико су и сами пастири спремни за то. Колико, како и када се и сами пастири исповедају? Да би поучио верника, пастиру је поред молитве и знања неопходно време и стрпљење. Многи одлажу ово питање и препуштају верницима да сами осете призив. За ову Свету тајну неопходна је огромна жртва и труд да пастир прво себе очисти од греха да би могао и другима да помогне у томе. Јеванђељска реч поручује: „извади најприје брвно из ока свога, па ћеш онда видети извадити трун из ока брата свога“ (Мт 7, 5). Свештеник никако не треба да смакне с ума да му спасење зависи од сваке поверене му душе и није довољно само себе очистити, колико је неопходно будити људе на покајање и жртвовати се за другог. За ово су свакако пример многи свештеници јер су увек пред собом имали речи Јеванђеља да од „ове љубави нико нема веће, док ко живот свој по-

ложи за пријатеље своје“ (Јн 15,13). Још нешто Господ тражи: „а ја вам кажем: љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас куну, чините добро онима који вас мрзе и молите се за оне који вас вређају и гоне“ (Мт 5, 4). Пастир се сусреће са многим људима, и без обзира на понашање другог, ове Христове речи увек треба да има на уму.

Међусобна љубав и молитва свештеника и љубав и молитва са Епископом и за Епископа је основа здраве православне хришћанске заједнице. У клиру су честе несугласице, и свако има слободу да изнесе своје мишљење, али неслагање о неким питањима не треба да

произведе раздор или трајну нетрпељивост. На такав начин пастири губе ауторитет у народу. То је погубно за њих као личности и за њихов живот у Цркви. Честа заједничка молитва и сабрање око Епископа су лек за сваку духовну болест које није лишен ни клир Цркве. Пастири Цркве су увек први на удару и зато је свакодневан посао за пастира стада Христовог брига једних за друге и братска молитва прожета љубављу и жељом да се сви нађемо у заједници са Христом. Такав духовни живот испуњен благодарношћу Господу и жељом и молитвом да све буде воља Његова јесте трновит пут којим корача свештеник, али и пут који га води у вечни живот.

Корен истинске слободне и ауторитета у пастирској пракси везан је за врлину вере. „Вера је основ свега чему се надамо, потврда ствари невидљивих“ (Јвр 11, 1). Без чврсте вере није могуће изградити активну пастирску службу, радити слободно и без сумње. Пример су Свети апостоли. Њима Господ даје образац за деловање. На крају дијалога са синовима Заведејевим, Светим апостолима Јаковом и Јованом, када му они траже да седну са Његове десне и леве стране у вечности, Господ поручује да: „Син Човечији није дошао да му служе него да служи и да даде живот свој у откуп за многе“ (Мк 10, 45). Служење са вером је својство доброг пастира. Познато је како је прошао Свети апостол Петар када је посумњао и почео да се дави, а Господ му пружа руку опомињући га питањем: „малOVERНИ, зашто посумња?“ (Мт 14:31). Свети апостол Тома је такође посумњао у Васкрсење Христово и на Господњи позив да стави руке у ребра Његова, одговара речима: „Господ мој и Бог мој“ (Јн 20, 28). Кроз многе примере, Јеванђеље сведочи како је вера колебила и код најближих Христових сарадника. Зато Свети апостоли, поведени речима Господњим, са Беседе на гори: „иштите и даће вам се“ (Мт 7, 7), траже

од Христа „дометни нам вере“ (Лк 17, 5), на шта им Он поручује: „када бисте имали вере колико зрно горушичино и рекли бисте овом дуду, ишчупај се и усади се у море, послушао би вас“ (Лк 17, 6). Како би стигли до тако „мало вере“, Господ наставља поуку апостолима: „а који ће од вас ако има слугу који оре и који чува стадо, када дође из поља, рећи му: ходи и одмах седи за трпезу? Зар му неће рећи: уготови нешто да вечерам и опаши се те ми служи док једем и пијем, па после ти једи и пиј. Еда ли ће он захвалити том слуги, како је учинио што му је заповеђено? Не сматрам“ (Лк 17,7-9). Из ових Христових речи се може закључити да основа вере лежи у служењу и благодарењу. Пастир је увек позван да служи и да непрестано захваљује Богу. Његова улога није да га служе за трпезом, него да служи на Трпези Господњој. Свети престо је примарно место за пастира Цркве Христове где је он позван да непрестано благодари Господу и да на тај начин сведочи своју слободу и изграђује лични ауторитет. То свето место је најодговорнији простор за пастира стада Христовог. Зато му се приступа са страхопоштовањем и пожртвованом љубављу која се не може ни са чим поредити. На том месту је молитва најузвишенија и све очи су упрте у служитеља.

Не треба ни говорити о томе какав треба да буде спољашњи, а нарочито унутрашњи лик пастира. Стање и осећај који проживљава у том времену и на том месту, пастир Цркве Христове, не може се искусити нигде и никако у овом свету. У том моменту долази до изражаја дар слободe и моћ ауторитета као подарени благослов и сачувана и умножена благодат. То осећа и стадо Христово и са живом вером и љубављу приступа заједници и Светим даровима који све освећују. На такав начин се у људима чува лик Божји и тада то и други виде и препознају где им је место да буду у одређено време. Веома је тешко да пастир непрестано буде у таквом стању и да побуђује стадо на покајање. Понекад је и он сам склон паду и странпутици, што се веома брзо осети у народу и као такав и сам потребује лек и лекара. Ван молитве и живог Христа, нигде га неће наћи. Непрестано, свесно и савесно служење и богослужење, враћају и пастира и све око пастира, на место које им припада са благословом Божијим.

напомене:

¹ Павле Евдокимов, „Слобода и ауторитет“, *Тeолошки погледи* 4, Београд 1976, 275.

² Исто, 269

³ О овоме говори Александар Шмеман: *Ауторитет и слобода у Цркви*, Бјевру (Француска) 1967, 4-8.

⁴ Драган Поповић, *Биоетика смрти. Утилитаризам и православије*, Београд 2022, 72.

⁵ Исто.

⁶ Јован Зизјулас, „О појму ауторитета“, *Саборност* 3-4, Пожаревац 2000, 35-44.

⁷ Исто.

⁸ Исто.

⁹ Реч је о блажене успомене Епископу осечко-пољском и барањском Лукијану Владулову.

¹⁰ Део из беседе Епископа шумадијског Господина Јована одржане на рукоположељу у ђаконски чин Слободана Савића у цркви Свете Петке у Смедеревској Паланци 27. октобра 2013. године.

¹¹ Грузијска црква не венчава парове који су различитих конфесија.

др Никола Маројевић, протојереј

О БЛАГОДАРНОСТИ И НЕЗАХВАЛНОСТИ

И кад иђаше у Јерусалим, Он пролажаше између Самарије и Галилеје. И кад улажаше у једно село среташе Га десет губавих људи, који сташе издалека, и подигоше глас говорећи: Исусе учитељу! Помилуј нас. И видевиши их рече им: Идите и покажите се свештеницима. И они идући очистише се. А један од њих видевиши да се исцели поврати се хвалећи Бога гласно, и паде ничице пред ноге Његове, и захвали Му. И то беше Самарјанин. А Исус одговарајући рече: Не исцелише ли се десеторица? Где су дакле деветорица? Како се међу њима који не нађе да се врати да захвали Богу, него сам овај туђин? И рече му: Устани, иди; вера твоја поможе ти.

Јеванђеље по Луки 17, 11-19.

Нема те несреће и биједи из које Спаситељ не може избавити човјека, само ако му се искрено обрати. Слијепи прогледају, хроми проходају, глуви чују, мртви устају, а сада видимо и губаве који постају чисти. Ова јеванђељска прича и започиње и завршава чудом. Као прво, губави су били одлучени од заједнице и нису могли да се крећу у друштву, нити су пак могли да се обрете другим људима. Господ на путу их сусреће и они му завапише: Учитељу, помилуј нас! Јер су дошле биле вијести о Његовим чудесним исцјељењима, а с друге стране, они су били свјесни да им нема другог спаса. Губа није ништа друго до отуђеност од човјека. Она симболише гријех и живот у њему.

Ово може да буде и прича о благодарности и незахвалности човјека. О томе како је тешко бити човјек, и како је лако отворити срце човјеку чисте душе. Упознајемо десет губаваца које Господ очисти, и видимо да се само један вратио да изрази хвалу Ономе који га је спасио. Не случајно, то бјеше Самарјанин, човјек друге вјере. А девет Јудеја, без ријечи хвале одоше у нови живот. Кад би живот био тако једноставан!? Господ прати Самарја-

нина ријечима: Вјера твоја спасла те је! То значи да он иде у живот путем поплочаним вјером, а она деветорица одлазе назад у гомилу. Гомила не спашава, она пребивањем у гријеху уништава човјекову душу.

Неблагодарност је једна од најгорих особина палог човјека и један од узрока самог пада. Незахвалност и према човјеку је велики гријех, а пред Богом је још горе, то је противприродни злочин. Сами поступак неблагодарности је Господ осудио, а може се видјети да су то у ствари људи мртви и по уму и по срцу. С друге стране, сама природа вуче људско срце да заблагодари своме Творцу, а свјесни смо да чак и бесловесне животиње и дивље звијери знају, на свој начин, да захвале човјеку који им добро чини. Нико не може бити незахвалан као што то може да буде човјек, отуђен од Бога и другог човјека. Егоизам и егоцентризам највеће су препреке за духовни развој човјека. Само човјек слободан у својој души, неоптерећен материјалним стварима, стицањем и слагањем пропадљивих ствари – спреман је да прими божанску логику по којој за све што човјек добије у животу дугује захвалност Господу.

Ипак, овдје је у средишту приче љубав Божија. Губавци се не уздају само у Христову милост и моћ, они му прилазе као Учитељу, који ће својом љубављу залијечити њихове изранављене душе. Чињеница је да Јудеји нису, због окорелости свога срца, могли да виде суштински смисао исцјељења и новог живота у вјери. Само човјек који изнутра доживи исцјељење, који се обнови и постане нови човјек – препознаје и Оног који му даје снагу и наду на спасење. Ако Господ подиже Самарјанина, човјека без икаквих права, проказаног и обиљеженог губом, како ли ће тек подићи нас хришћане, ако му се обратимо искрено и отвореног срца. Благодарност Богу у себи обједињује и добро и милост и љубав – они у нама постају нераскидиво везани, испуњавајући нашу душу и чинећи окосницу нашег духовног живота. Испуњавати божанске заповијести, изразити благодарност за небројене дарове које је човјек примио и које свакодневно прима, императив је човјековог унутарњег живота и сигуран пут на коме одјекују као неземаљски ехо оне спасоносне Христове ријечи: *вјера твоја спасла те је!*

Владан Костадиновић, протонамесник

САБОРНИ ХРАМ У КРАГУЈЕВЦУ У ИСТОРИЈИ СРПСКЕ ЦРКВЕ

Великогоспојинске свечаности Саборне цркве у Крагујевцу, предавање одржано 31. августа 2024. године

Градња Саборне цркве у Крагујевцу представља средишњу тачку укрштања жеље једног српског кнеза и верног народа Крагујевца који је кратко, али са сећањима која трају до данас, чинио упоришну тачку нововековне државе Србије. Прича о подизању Саборне цркве у Крагујевцу, као и њена историја, поседују прегршт изненадних обрта и неочекиваних исхода, али и мира и благодарности Творцу, па на тај начин представља органски део историје СРПЦ, али и целог нашег рода.

Крагујевац је био прва престоница Србије после пада Смедерева 1439. године, пошто током Првог српског устанка услед општих прилика које су тада владале, утврђеног државног седишта није било. У периоду између 1818. и 1841. године законодавна, судска и извршна власт (махом отелотворена у лику кнеза Милоша Обреновића) столувала је у овом граду, да би током прве владавине Милошевог наследника Михаила Београд постао српски престони град и то остао до данас. Посебну пажњу у државотворној политици, први Обреновић је посветио уређењу стања у Цркви које је неканонским гашењем Пећке патријаршије 1766. године било

најблаже речено – несређено. Подизање Старе цркве која је извесно време била и катедрални храм аутономне Кнежевине било је само први корак у овим настојањима кнеза Милоша. Непосредно него што је био приморан да у јуну 1839. године напусти Србију, родоначелник Обреновића је изразио жељу да у својој престоници подигне већу цркву која би била јасно знамење растуће слободе и снаге Србије која се свом својом душом и снагом упира да средњи век остави за собом и да артикулише сопствено биће у тадашњој Европи. Локација која је одабрана је било омање турско-српско гробље које због близине Двора било исељено, а затим је ту постављена привремена пијаца.

Како је пораз кнеза Михаила код Метиног брда 1842. године значио почетак владе Уставобранитеља, идеја о подизању нове крагујевачке цркве је морала да чека све до 1866. године када су одборници крагујевачке општине донели одлуку да се започне реализација овог давнашњег плана. Одборници су своју одлуку саопштили Начелству крагујевачком и том приликом је одређен архитекта и надзорни инжењер – Андреја Андрејевић који је уз Јована Ристића један од

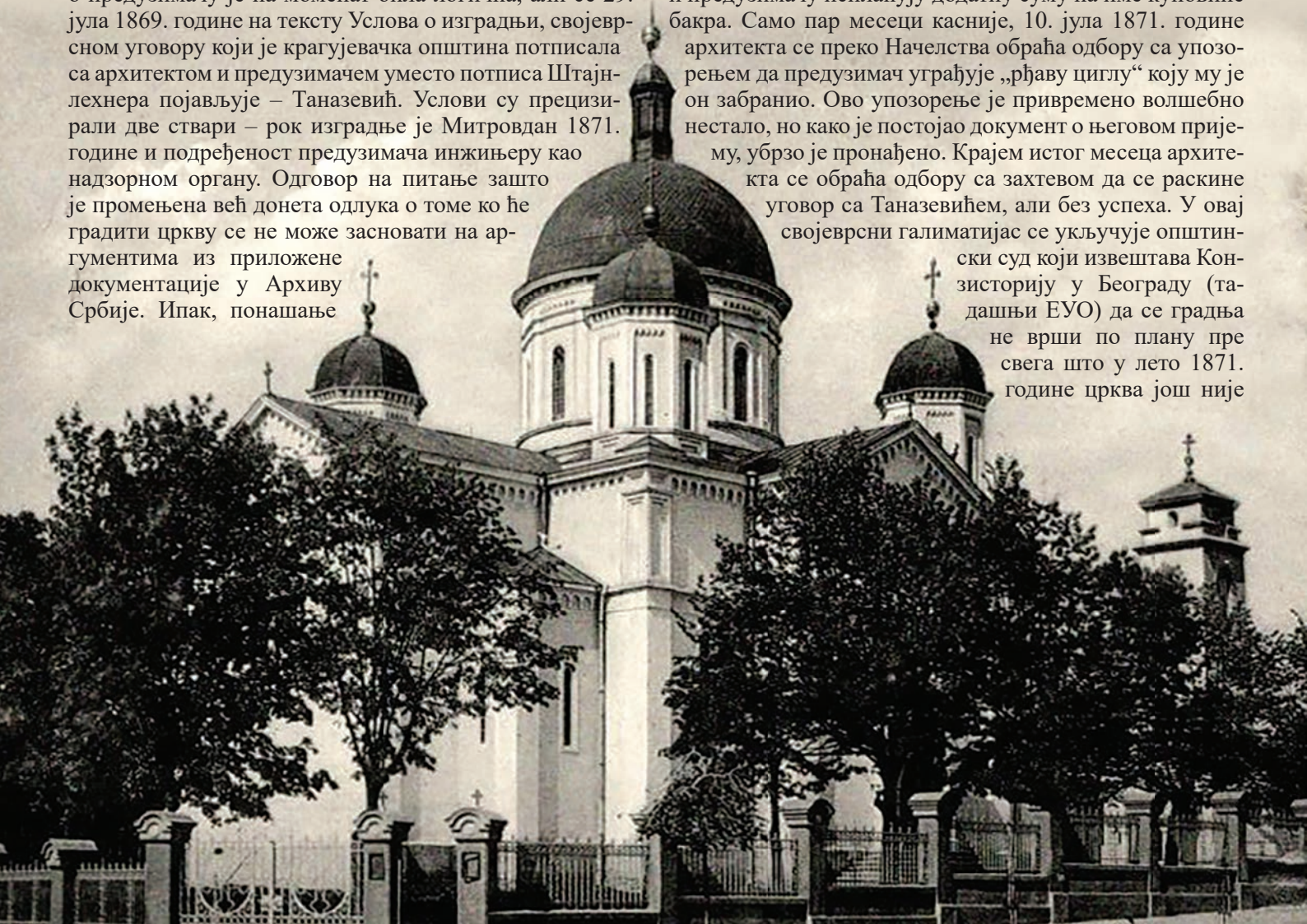
најзнаменитијих Крагујевчана у историји овог града. Рођен око 1840. године у Крагујевцу, био је државни стипендиста који је школовање завршио у Санкт Петербургу, после чега се вратио у Србију 1866. године и одмах добио намештење у Министарству грађевина. Остао је упамћен и као први Крагујевчанин који је био члан Српског научног друштва и Српске краљевске академије. Као представник византијско-романичког стила, тада владајућег у сакралној руској архитектури, утицао је на потпуно напуштање барокних узора у изградњи цркава.

Прво питање које је заокупљало одборнике тицало се материјала од којег ће црква бити грађена – тесани камен или цигла. Због трошкова одлучено је да се црква гради од цигле. Решавање другог питања било је много неизвесније и грешкама подложније. Радило се на име о одређивању предузимача – извођача радова, а грешка која је том приликом направљена представља полазиште за вишедеценијске контроверзе и бацање сенке на један богопријатни труд. Док је Андреја Андрејевић врло брзо потврђен као архитекта и надзорни инжењер од стране министра грађевина, пуковника Јована Бели Марковића и то 6. октобра 1868. године, на избор предузимача се чекало пуних девет месеци. Постојале су две понуде – Јосифа Штајнлехнера који је 1857-63. године изградио чувено Капетан Мишино здање у Београду и локалног предузимача Светозара Таназевића који у тренутку одлучивања није имао довољно новца за кауцију, то јест осигурање за подмиривање одштете наручиоцу радова у случају да његовом кривицом дође до штете. Одлука о предузимачу је на моменат била логична, али се 29. јула 1869. године на тексту Улова о изградњи, својеврсном уговору који је крагујевачка општина потписала са архитектом и предузимачем уместо потписа Штајнлехнера појављује – Таназевић. Услови су прецизирани две ствари – рок изградње је Митровдан 1871. године и подређеност предузимача инжењеру као надзорном органу. Одговор на питање зашто је промењена већ донета одлука о томе ко ће градити цркву се не може засновати на аргументима из приложене документације у Архиву Србије. Ипак, понашање

архијерејског намесника крагујевачког, проте Животе Остојића је најблаже речено проблематично јер је поменутог Светозара Таназевића безрезервно подржавао све до његовог хапшења почетком 1875. године. Зато и претпоставка да је прота Живота одиграо главну улогу у промени одлуке, није без основа. Како је Шумадија, па самим тим и Крагујевац био део Митрополије београдске, то је архијерејски намесник Крагујевачки био највиши епархијски представник надлежног митрополита овог дела Србије. Утицај који је могао да изврши на остале чланове одбора сразмеран је угледу и позицији коју је заузимао у црквеној хијерархији.

Почетак радова је био на Петровдан 1869. године. Чин благосиљања темеља и почетак градње служио је митрополит београдски Михаило уз саслуживање епископа Евгенија неготинског и Мојсија шабачког. У присуству чланова Владе Кнежевине Србије и представника локалне власти, млади кнез Милан је положио камен темељац цркви која је посвећена Успењу Пресвете Богородице. Сам одабир коме ће црква бити посвећена представља и својеврсну реминисценцију на цркву Ваведења, прву хришћанску богомољу Крагујевца у периоду од 1718. до 1737. године када је тадашња џамија претворена у хришћански храм, а која је повратком Турака после Београдског мира поново враћена исламу.

Први сукоб између Андреје Андрејевића и Светозара Таназевића избија почетком 1871. године. Предузимач се жали да му инжењер закида на исплати и захтева комисију из Београда која по доласку у Крагујевац стаје на страну Андрејевића, али одборници игноришу извештај и предузимачу исплаћују додатну суму на име куповине бакра. Само пар месеци касније, 10. јула 1871. године архитекта се преко Начелства обраћа одбору са упозорењем да предузимач уграђује „рђаву циглу“ коју му је он забранио. Ово упозорење је привремено волшебено нестало, но како је постојао документ о његовом пријему, убрзо је пронађено. Крајем истог месеца архитекта се обраћа одбору са захтевом да се раскине уговор са Таназевићем, али без успеха. У овај својеврсни галиматијас се укључује општински суд који извештава Конзисторију у Београду (тадашњи ЕУО) да се градња не врши по плану пре свега што у лето 1871. године црква још није

дошла до крова што је конкретно значило да је предвиђени рок завршетка градње за новембар 1871. године, једноставно немогућ. У Крагујевац по други пут долазе чланови комисије Министарства грађевине и потврђују општински извештај 30. новембра 1871. године, али током боравка у Крагујевцу после два месеца два члана комисије мењају мишљење и у јануару 1872. године пишу нови извештај који је крајње недоречен. Индикативно је да се рок изградње више уопште не помиње, као ни тачка 9. Услови по којој је предузимача требало аутоматски разрешити дужности. Комисија је наложила предузимачу да разруши све што је грађено мимо предвиђене спецификације грађења. У тренутку када је, супротно Условима, Таназевићу исплаћено три четвртине уговорене надокнаде, није била завршена ни трећина цркве. Шта више, испоставило се да материјал за који је већ дат новац, није ни купљен. Највећи проблем на

исту општину која му је толико пута изашла у сусрет. Запретио је да ће се обесити у недовршеној цркви и тако осврнати недовршену богомољу, али је пре тог безумља ухапшен и због проневере новца је завршио у затвору. Пројекат му је одузет и стављен под старање црквене општине.

Седам година, од 1872. до 1879. године трајао је прекид радова на градњи цркве. За то време је трајала размена позива на одговорност између Конзисторије у Београду, Министарства грађевина, Начелства крагујевачког, Општине вароши Крагујевца и проте Животе Остојића. Између апелационог и општинског суда траје међусобно оптуживање, а за то време у напуштено градилиште населили су птице и остале животиње, коров се зацарио, а ни одлагање смећа није било ретка појава. Када су 1875. године градски челници покушали да покрену изградњу, испоставило се да је каса празна.

Па ипак, 1879. године наставља се са градњом, али су уместо Андрејевића за надзорни орган именовани трговци Тодор Туцаковић, Симо Степић и Мијајло В. Марковић који су пре свега надзирали да не дође до новчане малверзације. Но, за пријем грађевине је био неопходан Андреја Андрејевић. Направљена је нагодба за исплату неисплаћене плате, али су се црквени тутори Јован Николић и Ђурђе Илић у дослуху са протом Животом побунили. Наводно, чули су да је бивши тутор Јован Спалајковић 1870. године већ исплатио Андреју продајом једне црквене куће. Истрагом је утврђено да не постоји никаква признаница о исплати, а да је поменута кућа без икакве документације заведена у катастар због чега је морала да буде избрисана. Најмање два питања овде збуњују – зашто се о овој тобожњој исплати говори први пут тек 1879, седам година од почетка судске парнице и зашто је брига о црквеној каси изостајала између 1871. и 1872. године, када је хоштаплерај Светозара Таназевића био очигледан. Конзисторија 22. новембра 1883. године доноси недвосмислену одлуку у корист Андреје Андрејевића и даје проти Животи налог да је изврши, али се он проглашава некомпетентним да је спроведе. Месец дана касније у Крагујевац долази иста одлука, али остаје у фиоци све до 1890. године. Андреја Андрејевић умире 20. септембра 1893. године без наследника и до данас није познато да ли је до краја живота добио зарађену плату.

Због поменутих финансијских неприлика одустало се од оригиналног нацрта. Најкрупнија промена су масивни полигонални стубови на којима почивају куполе, а који су првобитно требало да буду од тесаног гранита, знатно ужег пречника који би тако омогућили бољу прегледност богослужбеног простора и стварање правог лука изнад који би допринео естетици ентеријера.

Прву Литургију у још недовршеном храму служио је митрополит Михаило на Велику Госпојину 1880.

до тада завршеним радовима на цркви била је розета на западном зиду која је морала да се поново уради. Након овога односи између надзорног инжињера са једне и одборника и предузимача са друге стране постају крајње затегнути. Да ситуација буде још тежа, супруга Андреје Андрејевића је тешко оболела, па он у јуну 1872. године напушта Крагујевац и одлази у Београд. Она умире у септембру 1872. године, а недуго затим креће судска парница са крагујевачком општином због неисплаћене плате која траје пуних двадесет година. Две године после почетка суђења, 1874. године предузимач Светозар Таназевић је банкротирао, а за свој суноврат је оптужио

године, али је цркву освештао митрополит Теодосије Мраовић у недељу, 13. октобра 1884. године, како стоји у Минеју за месец септембар, на страни 144. Међутим, освешћење цркве није значило и да је она била комплетна. Десет година по освешћењу донета је одлука о градњи звоника. Уместо позајмљена два звона донета је одлука се у крагујевачкој тополиници од старих турских топова излију пет звона. Највеће звоно је платио краљ Александар Обреновић, али се на крају један ктитор повукао па је уместо пет било четири звона која су коришћена у привременој звонари до 1916. године, када су их окупационе снаге скинуле заједно за бакреним кровом цркве.

На иконостас се чекало све до 1927. године када је 22. марта освештан, а био је дело руских емиграната Андреја Биценка (иконе) и Александра Редкина који је радио дрворез.

Завршетком Саборног храма, Крагујевац је по први пут добио цркву која је у потпуности могла да одговори потреби и која је својим изгледом постала његов понос. На срећу, ова црква није јединствена само по споровима који су пратили њен настанак, него и по архитектури. То је елегантна грађевина крстообразне основе споља, а унутра је уписани крст. Иако је по основи петокуполна, по реализацији одступа од типских грађевина те врсте. Карактеристично је да нема припрату. На њеном месту налази се рудиментарна женска црква. Док су четири споредне куполе осмоугаоне, централно кубе није ни осмоугаоно ни полигонално. Оно има ренесансне карактеристике, а мноштвом прозора даје изузетну осветљаност унутрашњости чак и по облачном времену. На сваком кубету се налази лантерна. Овај детаљ није поновљен нигде више у нашем црквеном градитељству. Овај „дода-так“ кубету је присутан у римокатоличкој сакралној архитектури, а који су разлози што их је Андрија Андрејевић поставио усред Шумадије – не зна се. Једна од претпоставки је да лантерна симболизује небески стан Господњи, а према виђењу пророка Језекиља на реци Хевару (Јез 10, 15-22).

Оно што је најинтересантније на целој грађевини јесте олтарска апсида која је правоугаоног облика. Да ли је то била оригинална замисао њеног творца или не, тек такав облик је изузетно редак и на Западу и на Истоку. Литургијско објашњење засеченог олтара не постоји. Импозантни прозор на источном зиду омогућава чудесне светлосне игре, које својом лепотом дају богослужењу нарочито достојанство и тако допуњује недостатак трифоре која има свој богословски значај. Горњи део западног зида на галерији је копија горњег дела источног, олтарског зида. Овако је, у спрези са главним кубетом, омогућено да црква буде изузетно осветљена током целог дана. Нажалост, недостатак материјалних средстава се најјасније види на доста скромној фасади која у великој мери заостаје за интеријером. Фриз на куполи је романски, као и на осталим деловима фасаде. Розете, на источном и западном зиду, имају, такође, одлике романског стила. Необично је и постојање два споредна улаза у цркву, са северне и јужне стране, као и улаз у олтар, директно у ђаконик.

Када би се одређивао стил којем припада црква Успења Пресвете Богородице, онда би то било могуће само описно – то је византијско-романички стил са премисама ренесансе и других стилова. И поред тога, ова „веза“ стилова је довела до реализације грађевине која својим изгледом плени и у човеку буди чежњу за Богом, што јој је и основна намена.

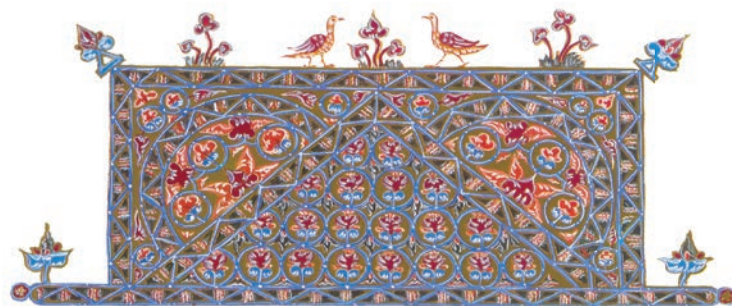
Када су се на крају 19. века појавиле прве разгледнице, омиљена тема им је била Саборна црква и то јер је на најлепши начин представљала Крагујевац. На њима се јасно може видети да је централно кубе било тамније боје. Нарочито се по лепоти истицао бакарни кров са украсима. Монохроматика фасаде је цркви давала витку и елегантну фигуру.

Крајем 19. и почетком 20. века Крагујевац је доживљавао, као и цела Краљевина, успон. То је време када настају најзначајнија здања, између осталих и зграда Прве крагујевачке гимназије. Како је овај град био престоница Обреновића, пријатеља цара Фрање Јосифа, био је у великој мери поштеђен током Великог рата. Шта више, окупациона власт је помагала Стару цркву, која је због свог ктитора уживала нарочиту заштиту. Међутим, Нова црква је током окупације остала без бакарног крова и звона, а фотографија из тог периода показује да је фасада била у великој мери пропала, иако је по Летопису цркве извршено малање и споља и унутра 1911. године. Након рата приступило се обнови цркве. Сима Радуловић, у граду познат по надимку Муфљуз је, вероватно да би опрао надимак, 1922. године, завештао пола свог имања цркви ради израде звоника. Исте године је израђено звоно од добровољних прилога верника. Изградња звоника је трајала од 30. априла до 25. септембра 1928. године по пројекту архитекте Мониде Мактејева, руског избеглице. Освећен је 27. новембра исте године. У звоник је, осим поменутог звона, смештено и звоно које је купљено из заоставштине Симе Радуловића.

Крагујевац је почетком Другог светског рата поделио судбину Београда и осталих већих градова, 11. априла 1941. године и сам је био бомбардован. На срећу Немци нису гађали цивилне објекте као у Београду. Од значајних грађевина страдао је Милошев двор јер је био војни објекат. Саборна црква била је поштеђена.

Наша Црква доживеле је Голготу када је због немачког геноцида и комунистичке сулудости, десеткована. Уместо да се Света Литургија поје и да се радост Јеванђеља међу новим хришћанима шири, црни барјаци Крагујевца су суморно сведочили да су опела и парастоси скоро једине службе. Месец дана после шумаричког покоља, крајем новембра, у Крагујевац је дошао митрополит Јосиф и на Ваведење служио Литургију. Тада је, колико је могао, пружио утеху, дозвола наду и пробудио веру. Живот је ипак настављан. Окупациона власт није дирала ни Стару ни Нову цркву. На Видовдан 1943. године дошло је до мањег пожара у ђаконикону који је вероватно проузроковао несагорели ћумур. Црква је поправљена и тако је дочекала крај рата.

Саборна црква у Крагујевцу под Благословом Богородице која је и посвећена, представљала је, представља и представљаће светионик многим на пучини боготражења, одмориште уморнима и заклон прогоњенима. Она је током тешких времена окупљала сав свој народ, представљајући најсветији део његове визије суштине живота.

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ У ИВКОВАЧКОМ ПРЊАВОРУ КОД ЈАГОДИНЕ

О празнику Рођења Пресвете Богородице 8/21. септембра, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован, заједно са свештенством и бројним верним народом, извршио је велико освећење новообновљене цркве у Ивковачком Прњавору код Јагодине, на дан њене славе.

Митрополит Јован је након литије око цркве у часну трпезу положио мошти Светог великомученика косовског Кнеза Лазара и Светих мученика сурдуличких. При том се обратио верном народу:

„Браћо и сестре, нека је срећно и благословено освећење овога храма. Храм Божији представља парче неба на земљи. Храм је свет јер је дом Бога нашега, а најсветији део храма јесте олтар и Света трпеза коју смо сада овде, као што сте видели, опрали и припремили за освећење и у њој, у ту трпезу, остављамо, како се то ради више од две хиљаде година, делиће моштију Светих мученика. С обзиром да ова црква, да овај манастир потиче из 14. века, из доба кнеза Лазара, нашао сам за сходно да у овај престо овде положим мошти Светог великомученика Лазара и са њима мошти мученика сурдуличких, па вас молим да кад год будете улазили у овај храм, на богослужење, првенствено на Божанствену Литургију, да се сећате да је овај храм посвећен Рођењу Мајке Божије, али исто тако да се сећате, драги моји, да овде имате још једну светињу, а то је

светиња моштију Светог кнеза Лазара и Светих мученика сурдуличких. Нека молитве Светог великомученика Лазара и Светих мученика сурдуличких буду са вама. Стара је пракса да се у Свети престо где се полажу мошти, положи имена која сте ви овде исписали. И сад замислите, браћо и сестре, да ће се, када ми одемо са овога света, над овим моштима и над именима ваших и живих и мртвих вршити Света Литургија. Има ли ишта боље него да се и на тај начин уграђујте у храм Божији? Онако како и каже у Светом писму: `Уграђујте се у цркву Божију као живо камење`. Бог вас благословио!”

У наставку је служена Света архијерејска Литургија. Митрополиту Јовану саслуживали су протосинђел Пајсије Илић, игуман манастира Светог Пајсија Светогорца у Шуљковцу, архијерејски намесници: белички протојереј ставрофор Александар Илић, лепенички и администратор левачки протојереј ставрофор Милић Марковић, кулбарско-посавски протојереј ставрофор Златко Димитријевић, протојереј Радосав Јаћимовић, и гост из Епархије источно-америчке протојереј ставрофор Милан Крстић, са протођаконом Иваном Гашићем и ђаконом Далибором Нићифоровићем.

Чтецирали су: проф. др Марко Петровић, вероучитељи Бојан Тодоровић и Никола Ралевић и студент богословља Бојан Стевановић.

На Светој Литургији Митрополит Јован је заблагодарио Богу и свим приложницима, чијим трудом је ова светиња, под заштитом државе као споменик културе, најпре археолошки испитана, а затим и темељно обновљена.

„У Име Оца и Сина и Светога Духа! Срећан празник, браћо и сестре. Празник Рођења Пресвете Богородице или како наш народ зове овај празник – Мала Госпојина или Мала Госпођа. Нека је срећно и освећење овог обновљеног храма, који иза себе броји скоро седам векова. Који је заједно са својим народом био на распећу кад је

народ на распећу. Али је овај храм био са народом и кад је народ васкрсавао, кад се враћао Богу и Цркви. И зато је само Богу знано и овом храму колико је овде приношено молитава, колико се за ових седам векова народа исповедило, где су овде пред невидљивим али свуда присутним Богом, а сведоци су и ови зидови, вероватно су тада биле и фреске, говорили и оно што сигурно нису могли никома, па можда ни мајци ни оцу, да повере. Овде су произнесене многе молитве, исказане су многе радости и многе туге, јер то прати сваки народ, то прати сваког човека, то прати и нас кроз вековну историју. Данас је моје срце испуњено радошћу и обасјано благословима Божијим овде у Лоћики, што је овај храм после толико времена заблистао својим сјајем. Верујем да неко од вас, ко је долазио овде, видео како је изгледао овај храм, а ја се усуђујем, никога не окривљујући, да кажем да сам се, кад сам дошао први пут овде, растужио. Овај храм је личио на остарелу мајку, коју су деца напустила. Она је ту била и јесте ту, та мајка, мајка Божија – којој је овај храм и посвећен – она се молила. И ето, све бива у своје време и хвала Богу што је овај храм данас заблистао оваквим сјајем. Желим да се захвалим свима вама који сте и најмање допринели да се овај храм обнови и надам се да ћемо ускоро обновити и парохијски дом, где ће моћи свештеник да буде у њему. Да буде ближе вас и да ви будете са њим. Да можете да разговарате, да можете да тражите од њега да се моли Богу за вас, да тражите утеху, али да и он се моли и тражи утеху од самог Бога. Зато се радујем и похваљујем и најмањи прилог који сте дали. Па и они који нису ништа могли да дају, надам се

да су се бар молили док су се овде трудбеници трудили на овај или онај начин да ова црква данас овако лепо изгледа. Радујем се посебно што вас видим у оволиком броју и уверен сам да се данас радује Мајка Божија на небу видевши вас око ове светиње окупљене, видевши да сте дошли на освећење, али и да сте дошли на Божанствену Литургију. И тиме показујете да сте веран народ Богу и Цркви.

Молим се Мајци Божијој да вас чува и да вам буде заштитница, посредница и молитвеница пред њеним и нашим Господом Исусом Христом. А Мајка је мајка. И као

што се мајка не оглушава о своје дете кад је дете замоли за ово или за оно, него му чини, тако се неће ни оглушити Мајка Божија ако се ми у смирењу њој обратимо, ако се молимо и ако тражимо њену помоћ и заштиту молитвену. И ево, браћо и сестре, данас смо осветили храм посвећен Рођењу Мајке Божије. Од како је наш народ крштен од Светога Саве, од како је почео да зида цркве и манастире, од тада српски народ, углавном, понављам – углавном, дише православним плућима, мисли православним умом, гледа православним очима и слуша православним ушима, и његово срце куца православно, куца православном Црквом, куца Христом. То је оно што морамо да сачувамо у себи, што смо наследили од Светог Саве и наших светих предака. И веру смо наследили од наших светих предака, и ову светињу овде, и зато смо дужни да је очувамо. А она ће нас чувати ако ми

чувамо њу. Од када зна за себе Србин зна за да је православно хришћанин. Он зна или би требало да зна и шта је Еванђеље Христово. И он би требало да зна да припада православној Цркви. Ми знамо да је човек без леш. Тако је и свака српска заједница, свако српско место и свако српско насеље које у себи нема храм, мртво насеље. Јер су храмови били и остали наш центар окупљања и сабирања. О томе нам сведочи и овај обновљени храм из 14. века. У нашим храмовима увек се народ, хвала Богу, сабирао и данас се сабира и верујем да ће се сабирати до свршетка света и молити. Људи се нису крили једни од других него су се сабирали да виде лице једно другоме. По оној светоотачкој: 'видех лице брата – видех лице Бога'. А то све говори да треба да имамо чист образ да бисмо могли да погледамо један другоме у лице. Са чистим образом ми ћемо видети и чистоту у другом човеку. Ако нам није чист образ, ако нам није чисто срце, ми нећемо видети чистоту у другоме, него ћемо видети само прљавштину. А често говорим да човек види оно што жели да види. Човек чује оно што жели да чује. Ако човек жели да види у другом човеку добро, он ће га наћи па да је сав тај човек огрезао у ономе што не треба. Јер нема човека у коме је само зло. И нема човека у коме је само добро. Зато ми треба да се молимо да имамо просвећен разум, да можемо сагледати оно што је добро у другоме. А и оно што није добро, да то сакријемо. Неко ће казати: 'Зашто да кријем зло другоме?' Овде је реч да сакријемо грех другог. Јер опет по оном еванђелском: 'Ко сакрије грех другог, њему ће Бог сакрити његов'. А ми тако некако кад видимо да је неко нешто

урадио, рекао што не треба, то трубимо, Боже опрости, на све стране. А не помислимо да ће тај исти о коме ја говорим зло, сутра да говори о мени зло. Оно што сејемо, то жањемо. Значи треба да се трудимо да видимо добро и да чујемо добро. А не можемо видети, верујте ми, добро ако не видимо Бога који је заиста добар. И да нико нема тако добар као што је Бог.

Овде су се наши преци, ваши преци, како год хоћете, сабирали да разговарају један са другим. Ово намерно помињем данас где све мање имамо разговора међусобних. А где има разговора, како често говорим, ту има и разумевања, ту има и решења. Наравно, ако и једна и друга страна разговарају по Богу, што би рекао наш дивни српски народ. Црква и храмови су нас чували у јединству и кад смо државу губили, и кад су империје пропадале, и кад су царства пропадала, Црква је била та која је сабирала свој народ. И зато Црква не може да пропадне. Зашто? Па зато што је то божанска установа. То није људска установа. Зато што Црквом управља Дух Свети, који је непогрешив. Ми јесмо људи у Цркви, који смо крштени, грешни. Али зато Цркву треба да схватимо као духовну болницу где треба да се лечимо, да дух лечимо. Јер кад излечимо дух у себи лакше ће нам бити и кад имамо телесне болести. Али ако смо се одрекли Духа Светога, онда заиста пропадамо. Црква је чувала свој народ, зато што је народ чувао Цркву. И кад је био најрадоснији он је ишао у цркву да подели радост са другима. И кад је туговао, и кад је боловао, и кад је био сиромашан, ишао је у цркву да тамо нађе утеху опет по оној народној изреци која каже: 'Беж' у цркву, краље-

вићу Марко, зар не видиш да ћеш да погинеш?' Црква је Тело Христово. А и овај зидани храм подсећа на Тело Христово. Како онда, тако и данас, нажалост многи покушавају да нас деле. Да поделе уствари нашу личност. Да поремете вредности у којима смо расли и одрастали, и које смо примили. Да поремете наш начин хришћанског живота. Желе да нам кажу моћници овога света: 'Ниси оно што јеси, него треба да се одрекнеш свега свога и да постанеш нешто друго; да не припадаш своме роду и народу, да промениш име и презиме.' Или оно што је још горе како нам данас сервирају, да променимо и пол – опростите што ово говорим – да променимо и пол, да променимо своје биће које нас је красило кроз све ове векове колико постојимо на овом парчету земље. Најпре многи кроз своје идеје, а нажалост и ми сами знамо да неке идеје протуримо, кроз своје идеологије присилно хоће да поделе православно биће нашега човека, а онда хоће да нас поделе и као народ. А знајмо, то је стара мудрост наша српска, кућа кад хоће да пропадне она се подели, односно породица, боље речено. И зато морамо бити мудри да знамо шта треба да прихватимо, а шта не. Шта је то што ме чини човеком, Божијим човеком; што ме на крају чини Србином, што ме чини православцем. Тешка су времена, али ми се уздамо у Бога. Ми знамо да се уздамо у молитвену заштиту Пресвете Богородице управо на овај празник поштовања најсавршеније Мајке коју је земља небу дала. Данас славимо ону која је најпрослављенија и на небу и на земљи после Господа нашега Исуса Христа. Данас прослављамо ону која је Христа увела у овај свет како смо чули у данашњем

тропару. Данас прослављамо и заштитницу овога храма, овога села које она чува и радује се сваком ономе који долази у светињу, радује се да када човек живи по Богу и кад живи по Еванђељу. Али и тугује кад нас нема у храмовима, кад нас нема на Божанственим Литургијама. Тугује јер мајка најбоље осећа своје дете. Мајка зна како дете дише. Зато и дете треба да зна како мајка дише. То мора да буде узајамно.

И за ових седам векова у историји српског народа много се штошта десило, променило и збило. Но, морам и то пред овако дивним сабраним народом најалост да кажем – изгледа да нам се историја понавља. Током ових седам векова српски народ је и поред свих невоља и недаћа,

остао веран Богу и Цркви, имену своме, и остао веран Имену Божијем. Није поклекао ни онда када су многи мислили, а и данас најалост моћници мисле: `Згазили смо српски народ`. Преварили су се. Многи мисле ишчупали су нам душу и чупају. Али неће је ишчупати ако останемо верни Богу, верни завету Светога Саве, верни завету Светих наших предака. Није српски народ поклекао у најтежим приликама и неприликама јер је био уз Бога и уз Цркву. Данас нас, најалост, поново деле. И данас се, што је још жалосније, делимо између себе. Па овај иде на ову страну, овај иде на ону страну. Партије ће проћи, све ће проћи. Људско је и партије, није то ништа лоше. Али треба да знамо да јесмо различити и сваки мисли на свој начин. Има право и то је добро. Али треба да се знамо око чега треба да се ујединимо, а то је да се ујединимо у добру, у поштењу, у осећањима – да осећамо другог као самог себе. Данас нам, морам и то да споменем, моћници овога света поручују да је моћ и сила у њиховим рукама и у њиховом наоружању и сили. А бедници не знају да је моћ и сила у Богу. Да је у Богу правда, а не у људима. Али ми исто тако верујемо у Бога и верујемо у Мајку Божију да ће нас они обрадовати и заштитити. Само ако тражимо од њих заштиту. Видите, чупају нам душу и хоће Косово да нам отму. Зашто кажем Косово? Па зато што је овај храм првобитно овде подигнут у доба Светог кнеза Лазара. А ми смо осетљиви на светињу. Српска земља цела, и Косово, натопљена је крвљу бранитеља и знојем градитеља. И зато ми имамо, што каже она народна песма: `Су чим

да изађемо пред Милоша`. Имамо наше светиње. Имамо нашу Студеницу, Хиландар, Дечане, Пећку патријаршију, Грачаницу... То су наше тапије. А то нису зидали дивљаци, него разумни људи, да оставе трага о вери у Бога и жељи да се народ у тим светињама окупља. Замолимо данас Мајку Божију да у целом роду српском и у роду земаљском процвета љубав без сенке. Љубав која има сенку није љубав. Љубав без сенке је нада која неће поклекнути. Замислите, нисмо поклекнули за петсто година када су нас утњетавали. У нама је био Дух Божији, дух Светога Саве који нас је подизао и храбрио. Нека би дао Бог да и ми у слози и љубави наставимо она дела која су наши преци радили, да изграђујемо себе, да поправљамо себе, да мењамо себе. Боље да се ми мењамо на добро, него да нас моћници овога света промене. Не дајмо своју веру у Бога никоме и ни за шта. Не дајмо оно богато наслеђе које смо наследили од Светих предака, али потрудимо се да и ми оставимо нешто у наслеђе својим потомцима. Срећна слава! Срећно освећење! Нека вас Бог и Мајка Божија чува, нека вас бодри, нека вас храбри. И знајте, и кад мислимо да смо баш над понором, нећемо пасти ако не изгубимо веру. Али ако изгубимо веру, онда смо већ, не над понором, него у понору. Али Мајка Црква је наша мајка. Приђимо у њен загрљај. А загрљај Мајке Божије шири је од неба и од земље. Криво Мајке Божије је толико велико да цела васељена може на њега да се смести. И морамо знати да ниједно крило не може бити топло као што је крило наше Мајке. То они људи који живе и одлазе по свету данас, то сигурно осећају. Ја данас користим прилику да поздравим нашег проту Милана који је одавде,

из Секурича. Живи у Америци. Али он најбоље то осећа. Тамо је телом, а овде душом. Има под овим српским сунцем места за свакога само ако између себе имамо љубави, ако имамо поштовања. Бог вас благословио!”

Након Евхаристијског славља и освећења славских дарова, сви приложници су награђени од стране Високопрееосвећеног Архиепископа па је уследио пригодни културно-уметнички програм.

Архиепископском граматом признања одликоване су Завичајни музеј града Јагодине, Завод за заштиту споменика културе Крагујевац, Иван Стевановић из Лоћике, Предраг Петровић из Лоћике, Живана Јанићијевић из Лоћике, Милан Прокић из Беочића, Мирослав Сентић из Драгошевца, Душанка Николић из Супске. Архиепископском граматом захвалности одликовани су Снежана Николић из Брајновца и Саша Петровић из Лоћике. Архиепископском захвалницом одликовани су Саша Милорадовић из Јагодине, Бојан Костић из Беочића, Бранислав Милановић из Ивковачког Прњавора, Дејан Мијатовић из Беочића, Милан Живановић из Беочића, Срђан Димитријевић из Беочића, Тања Лазаревић из Лоћике, Драгослав Лазаревић из Лоћике и Радван Димитријевић из Беочића. Мирослав Кнежевић из Београда добио је Орден Војводе Карађорђа.

Трпезу љубави за све верне припремио је са својим парохијанима отац Милош Тодоровић, парох лоћички, који је овом приликом унапређен у чин протонамесника.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПРОСЛАВА СВЕТОГ ДЕСПОТА СТЕФАНА ЛАЗАРЕВИЋА

Дана 1. августа, када наша Света Црква прославља Преподобну Макрину, Светог Стефана, Деспота српског и преподобну Евгенију (Лазаревић), Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је поводом ктиторске славе Свету архијерејску Литургију у манастиру Павловац у селу Кораћица, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Домаћин овогодишње славе били су Милош и Александар Томић из Ковачевца. Пре евхаристијског сабрања Митрополит Јован је освештао новоподигнуту цесму у манастирској порти.

У својој беседи наш Митрополит је између осталог рекао: „Деспот Стефан у себи сажима мноштво особина, које треба да буду узор за свакога који хоће да влада, војује и управља, и за свакога ко смирено види себе као последњег од свих. Тако је видео себе Свети деспот Стефан, који је узор за сваког од нас, који чезнемо за смислом живота и постојања. За свакога онога ко, заправо, чезне за Богом. Свети деспот Стефан је непрестано чезнуо за Богом и због тога што је волео Бога, он је волео и свој народ, своју државу. Он је имао много дарова, али пре свега он је био човек вере, човек Христов. Нека буде срећна слава овога манастира, срећна слава свима нама који смо овде данас сабрани и служимо Божанствену Литургију. Срећна слава нашем оцу Гаврилу, који заиста чува ову Светињу и док он буде чувао ову Светињу, њега ће Светиња чувати. Зато и ми чувајмо веру да би нас вера очувала.“

Након евхаристијског заједничарења у порти манастира Вишња Караклајић, солисткиња Ансамбла „Коло“ са пратиљама извела је пригодан програм. Потом је приређена трпеза љубави. У вечерњим часовима, у порти цркве Светог Илије у Црквинама, на месту упокојења Светог деспота Стефана, приређен је културно-уметнички програм у којем су наступили чланови певачке групе КУД-а „Љубомир Ивановић – Геца“ из Ковачевца.

Марко Јефтић, јереј

СЛАВА БОЛНИЧКОГ ХРАМА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У четвртак 1. августа прослављена је слава болничког храма у Смедеревској Паланци. У овом храму, који је посвећен Светом Деспоту Стефану, служи се сваке недеље Света Литургија и причешћују се болесни и немоћни. Слава је обележена литургијским сабрањем којим је началствовао је архије-

рејски намесник јасенички протојереј ставрофор Велибор Ранђић, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Након прочитаног јеванђелског зачала окупљеном народу обратио се протојереј ставрофор Велибор Ранђић, пожелевши окупљеним верницима Богом благословен велики празник, дан посвећен Светом деспоту Стефану, коме је и храм посвећен, у коме су се сви молитвено сабрани да бисмо се духовно нахранили и напојили речју Божијом и животворним Телом и Крвљу Христовим. Након резања славског колача уследила је трпеза љубави.

Борђе Милутиновић, чтец

ХРАМОВНА СЛАВА У СЕЛУ БУНАР КОД ЈАГОДИНЕ

У петак 2. августа, када наша Црква прославља Светог пророка Илију, у селу Бунар близу Јагодине прослављена је храмовна слава. Свету Литургију служио је протисинђел Пајсије Илић, игуман манастира Светог Пајсија Светогорца уз саслуживање јереја Миливоја Димитријевића и јереј Бојана Стојадиновића. Светој Литургији молитвено је присуствовала и игуманија манастира Светог Симона монаха – Прерадовца, мати Текла. Након прочитаног јеванђелског одељка верном народу обратио се протосинђел Пајсије истакавши важност Светог пророка Илије, његове вере и спремности идења за Господом. Светој Чаши приступио је велики број верног народа. После заамвоне молитве свештеници су са верним народом обавили литију око храма где је и прerezан славски колач.

У наставку је овогодишњи колачар Милош Јевтић са својом породицом припремио славску трпезу и угостио верни народ.

Никола Раловић

ХРАМОВНА СЛАВА У СЕЛУ ГАРАШИ КОД АРАНЂЕЛОВЦА

Дана 2. августа када наша Света Црква прославља Светог пророка Илију, храм у Гарашима прославио је свог заштитника. Свечаности су почеле Светом Литургијом, којом је началствовао протојереј ставрофор Ранко Ђураш уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске. Светој Литургији је присуствовао велики број верног народа са својом децом и породицама, узевши учешћа у Светој Чаши.

Јереј Марко Петровић је након прочитаног Светог Јеванђења произнео беседу у којој је пожелело срећну храмовну и селску славу, упутивши верни народ у живот и значај Светог пророка Илије. Говорио је о узимању учешћа у Светом Причешћу као највећем благодарењу Богу за све што нам је дао и даје, као и нашем најважнијем кораку ка спасењу. Пожелело је саслужитељима и свима добродошлицу и позвао на окупљање око трпезе љубави коју је припремио Александар Концуловић из Гараша са својом породицом.

По завршетку Свете Литургије, ишло се у литијски опход око храма, прerezан је славски колач, а затим је уследила трпеза љубави на којој су сви окупљени узели учешћа. Као и сваке године, ову свечаност је увеличао КУД „Електропорцелан“ из Аранђеловца. На послетку, одлуком црквеноопштинског управног одбора јеловичког, уручене су и награде у виду Захвалница, Александру Концуловићу и гостима из КУД-а „Електропорцелан“ за допринос одржавању традиције нашег села.

ХРАМОВНА СЛАВА У СЕЛУ БАЊА КОД АРАНЂЕЛОВЦА

На дан када Света Црква прославља Светог пророка Илију, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадјиски Г. Јован је служио Свету архијерејску Литургију у селу Бања наомак Аранђеловца, на дан славе храма. Његовом Високопреосвештенству су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након читања јеванђелског одељка Митрополит Јован је верне поучио својом беседом: „Свети пророк Илија био је велики угодник Божији, један од највећих старозаветних пророка и велики молитвеник. По молитви његовој Бог је учинио да три и по године не падне киша, али по тој истој молитви после три и по године пада киша, а све нам ово говори како нас Бог опомиње често пута и преко невоља. Величина молитве мери се по томе да ли излази из чистог срца и по смирености нашој, ако нема смирења онда нам ни молитва не значи. Молитва тражи сабраног човека, који на првом месту у себи има Бога, човека који има вере. Свети Илија је био Претеча Господа нашег Исуса Христа и он ће поново доћи јер је жив узнесен на небо. Он је био претеча Христов, али ће такође бити и претеча када Господ по други пут дође на овај свет. Илија ће доћи, како каже Свето Писмо, у најтеже време, у време богоопадништва. Нека нам Господ помогне и ова наша данашња Божанствена Литургија на којој ћемо се верујем причестити и сјединити са Богом да узрастамо у Богу и да узрастамо у врлинама.“ По Светој Литургији уприличен је крсни ход око храма, након кога је Митрополит Јован пререзао славски колач. Након резања колача породица Маринковић је припремила трпезу љубави у порти храма Светога пророка Илије.

Немања Искић, протонамесник

СВЕТА ЛИТУРГИЈА У ХРАМУ СВЕТОГ ИЛИЈЕ НА ГРАДСКОМ ГРОБЉУ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У уторак 2. августа служена је Света Литургија у храму Светог пророка Илије на градском гробљу у Смедеревској Паланци и тако прослављена слава овога храма. Свету Литургију служио је протојереј Драган Икић, а саслуживали су протојереј ставрофор Велибор Ранђић, протојереј ставрофор Тихомир Анђелковић, протојереј Ђорђе Ковачевић, протојереј Драган Милутиновић, протојереј Слободан Сенић, протонамесник Срђан Ковачевић и ђакон Владимир Степановић.

Надахнуто је беседио протојереј Драган Икић, који је истакао значај овог великог угодника Божијег и честитао славу свима који славе. Позвао је све присутне да приступе Светој Чаши.

На Литургији појао је хор Светог Симеона Богопримца из Смедеревске Паланке под диригентском палицом диригента Милоша Урошевића. Након Свете Литургије уследила је трпеза љубави.

Ђорђе Милутиновић, чтец

МОНАШЕЊЕ И АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МОНАСТИРУ ДРАЧА

Дана 3. августа, у навечерје празника Свете равноапостолне Марије Магдалине, у народу познате као Блага Марија, славе манастирске капеле манастира Драча, у манастиру је служено празнично вече. Звук звона прослomio се међу драчким брдима, најављујући долазак Његовог Високопреосвештенства Митрополита шумадијског Г. Јована. Вечерњим богослужењем началствовао је архимандрит Петар Драгојловић, игуман манастира Пиносава, у молитвеном присуству Његовог Преосвештенства Г. Алексеја (Богићевића), Еписко-

па хвостанског, викара Његове Светости патријарха српског Г. Порфирија, свештенства, свештеномонаштва и монаштва како наше Богом спасаване епархије, тако и других епархија. На речи вечерње стихире Недеље о Блудном сину „Похитај да ми отвориш очинско наручје...“, искушеница Анђела, чувана под омофором своје матере игуманије Јелене, из припрате храма приступила је Царским Дверима, поклонивши се икони Спаситеља Христа и лику Превете Богородице, павши ничице на земљу мртва за овај свет који у злу лежи, показавши послушност Спаситељу Христу трократним подавањем ножица (маказа) руком Митрополита Јована, постриже косу главе своје и доби монашко име Ангелина. Новопострижена монахиња добила је поучну реч од Митрополита Јована, који је указао на тешкоће монашког пута и на значај послушности и смерности монаха. Давши поуку новој монахињи, Митрополит Јован је позвао Г. Алексеја, Епископа хвостанског, да се као духовник ове свете обитељи обрати монахињи Ангелини и њеној старици. Епископ Алексеј рекао је монахињи Ангелини да је изабрала тежак, али добар пут.

Сутрадан, на празник Свете Марије Магдалине, служена је Света архијерејска Литургија, којом је началствовао Његово Високопреосвештенство Г. Јован, Митрополит шумадијски, коме су саслуживали свештеномонаси свештеници Епархије шумадијске. Након прочитаног јеванђелског зачала, вернима се обратио Митрополит Јован, рекавши између осталог да нас радује да је Светој Чаши приступио велики број верног народа, сјединивши се кроз Свету Тајну Причешћа са Васкрслим Господом, тако постајући сателесници Христови и причасници Вечног Живота.

Након литургијског сабрања уприличена је трпеза љубави за све присутне, зготовљена љубављу сестринства манастира Драча.

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У СИЉЕВИЦИ И ОСВЕЋЕЊЕ ЖИВОПИСА

У четвртак шесте недеље по Духовима када Света Црква прославља Свету Параскеву Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у Левачком селу Сиљевци. Високопросвећеном су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Пре почетка Евхари-

стије Високопреосвећени је освештао нови живопис цркве. Након прочитаног јеванђелског зачала Митрополит се обратио верном народу рекавши између осталог: „Дошли смо данас овде и да замолимо Свету Преподобну Параскеву, којој је ова Црква посвећена, да се моли за нас јер она је нашла милост пред Богом. Данас је овај храм испуњен Светитељима Божијим и зато смо данас осветили овај живопис. Овде су многи уложили труд међу којима наши свештеници Сретко,

Ненад, Драгиша и Борис, а ту бих истакао и Општину Рековац, а посебно и са љубављу бих истакао нашег брата Славка који се радовао и најмањем напретку ове светиње. Поред њега морам да истакнем и Милоја који је био главни ослонац и помогао сваки пут када је било најпотребније. На све вас који сте помогли призивам благослов Божији, призивам молитве свете Параскеве и да вам све то буде на добро ваше и ваше породице. Најважније у нашем животу је да желимо, да тражимо, да молимо да се сретнемо са Христом. Са Њим ћемо се срести у вечности само ако смо се Њим сретали кроз веру, кроз љубав, кроз молитву, кроз сабирање на Светој Литургији и Пришћивање Телом и Крвљу Господа.“ Након Свете Литургије Високопреосвећени је пререзао славски колач са домаћином славе. На самом крају Митрополит је поделио ордење најзаслужнијим верницима који су својим трудом помогли у обнови и фрескописању ове светиње. Орден Крагујевачких Новомученика првог степена је добио Славко Лукић из села Баре и орден војда Карађорђа првог степена је добио Милоје Здравковић из села Сиљевица. Након тога је сабрање настављено у сали парохијског дома уз богату трпезу коју су припремили домаћин славе са свештеником Борисом Милосављевићем.

Горан Јовановић, јереј

СЛАВА ЦРКВЕ У СТАНОВУ

У петак 9. августа, на празник Светог великомученика Пантелејмона, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован, служио је Свету Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Станову поводом славе овог храма. Митрополити су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала, Митрополит Јован се обратио вернима рекавши између осталог: „Свети Пантелејмон, велико је светило Цркве и неисцрпни сасуд благодати Божје. Када човек има Христа у себи и кад живи Христом, има и благодат Божју. Када се човек лиши благодати, лишава се свега онога што је Божје. Када човек остане без благодати, нема осећај ни за Цркву ни за Литургију ни за какво добро. Који има благодат има и смирења и ту се разликују људи са благодаћу и без ње. Господ је Светог Пантелејмона обдарио даром чудотворног исцељења. Неко би очекивао да од таквог великог лекара као што је био Свети Пантелејмон треба да

тражимо исцељење телесних болести, али Црква прво тражи исцељење од душевних болести, страсти, гордости, сујете, злобе, пакости и свега осталог. Нек је срећна слава храма и колачару и свима онима којима је ово крсна слава и нека се сви стално сећамо Бога и носимо га у себи. Тада ћемо се сећати и другог човека и носићемо бремена једни других.“ Након заамвоне молитве и опхода око храма Митрополит Јован је осветио и пререзао славски колач.

Горан Берковић, протојереј

СЛАВА КАПЕЛЕ ЧАСНОГ КРСТА У СТАРОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

У среду 14. августа, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је поводом храмовне славе Свету архијерејску Литургију у капели Часног Крста у Старој Цркви у Крагујевцу. Митрополиту Јовану су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

По благослову Митрополита Јована, верном народу се беседом обратио протојереј ставрофор др Зоран Крстић рекавши између осталог: „Крст је символ наше вере и налази се свуда где има хришћана. Крст собом носи тајну покајања, жртве и љубави. Пристанком на крсно страдање Син Божији исказује своју љубав према Богу Оцу. Зато окренимо се од себе и живимо љубављу предајући себе једне другима и пре свега Богу Оцу.“

Након причешћа верног народа Митрополит Јован је благоизволео да преломи славски колач чији је ове године домаћин био Предраг Миленковић. Након тога је Архијерејском Граматом признања одликовао Милосава Крстића који је ВДС-у Епархије шумадијске поклонио земљиште за потребе градње стамбених објеката за сиромашне у Крагујевцу. На послетку је присутнима поделио свој Архијерејски благослов и иконице.

Старањем домаћина Славе Предрага Миленковића, прослава храмовне славе настављена је у просторијама парохијског дома заједничарењем верног народа са Митрополитом Јованом.

Мирослав Васиљевић, протођакон

СЛАВА КАПЕЛЕ МАНАСТИРА НИКОЉЕ

На обронцима планине Рудник, у манастиру Никоље, поводом славе манастирске капеле, Преноса моштију Светог Архиђакона и Првомученика Стефана, 15. августа, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију. Митрополиту су саслуживали свештеници и свештеномонаси Епархије шумадијске.

На проповеди сабраном народу владика Јован је између осталог рекао: „Свети Архиђакон Стефан је први мученик који је пострадао за Христа и потврдио веру својом крвљу, и зато га Црква назива првомучеником. Све време свог живота он се

припреmao за сусрет са Христом. Када год долазимо на Свету Литургију, кад год чинимо добра дела ми се срећемо са Христом. Посебно на Светој Литургији када се причешћујемо и

тако сједињујемо са Христом. Наш циљ треба да буде Бог, Христос, јер је Он Истина. Друге истине ван Христа нема. Зато је једино Господ наш Исус Христос могао да каже, Ја сам Пут, Истина и Живот. Вера у Христа и честитост, поштење, љубав, нада, мир то је био циљ и смисао живота Светог Архиепископа Стефана. На то се треба угледати.“

На крају Свете Литургије Митрополит Јован осветио је славске дарове и пресекао славски колач. Великим трудом игуманије Евдокије, сви гости били су угошћени на славској трпези која је спремна у манастирском конаку.

Стеван Илић, ђакон

МОНАШЕЊЕ У МАНАСТИРУ СВЕТОГ ГЕОРГИЈА НА ЛИПАРУ

У навечерје празника Светог мученика Евсигнија и претпразништво Преображења Господњег, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован, замонашио је по чину мале схиме искушеницу Невенку Јанићијевић, давши јој име Стефанида, у част новопрослављене Свете преподобномученице Стефаниде Битољске и Скадарске.

Митрополит је бираним речима поучио младу монахињу, рекавши између осталог: „Новозамонашена монахињо Стефанидо! Ти си вечерас, у овој светој обитељи, пред невидљивим а свуда присутним Богом, пред Светом Мајком Божијом, Светим анђелима и светитељима, положила монашке завете и примила на себе анђеоски лик. Молим те да стално имаш на уму да си призвана и да се трудиш да своје призивање одржиш, јер ако не будеш стражила можеш пасти и одступити од подвижничког живота. Изабрала си овај пут и ако га одржиш бићеш спасена. Бавила си се педагогијом и знаш шта значи бити ученик. Успешан ђак добија награду, а ко се не труди не добија прелазну оцену. Данас ти треба да учиш од других. Човек се може научити и од онога који мало зна али има просвећен разум. Не тражи своју правду већ Царство Небеско и правду Божију, и све ће ти друго Господ додати. Наоружај се молитвом, смирењем и послушношћу. Господ ће ти дати благодат која ће те крепити и подизати, јер монашка благодат је сам Христос. Нека ти је срећан и благословен нови почетак и пут монашки. Нека те чува Света Стефанида која је страдала за Христа.“

Нова монахиња је по занимању просветни радник, професор Средње музичке школе у Крагујевцу, Три године је била искушеница у монашкој обитељи Светог Георгија на Липару.

Милић Марковић, протојереј ставрофор

БОЖАНСТВЕНА ЛИТУРГИЈА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У понедељак, 19. августа на празник Преображења Господњег, служена је Божанствена Литургија у Смедеревској Паланци и тако прослављена храмовна слава. Свету Литургију служио је протојереј Драган Икић, старешина овог храма, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Храм је био испуњен верним народом који се причестио у великом броју. Након заамвоне молитве вршен је опход око храма, пререзан је славски колач и извршен чин освећења грождја. Овогодишњи колачар је Стеван Мартиновић директор Народног музеја у Смедеревској Паланци. Верном народу обратио се протојереј ставрофор Драгиша Савић који је истакао значај празника. Отац Драгиша је између осталог говорио о значају Господњег присуства међу нама. Након Свете Литургије уследила је трпеза љубави.

Ђорђе Милутиновић, чтец

СЛАВА САБОРНОГ ХРАМА У КРАГУЈЕВЦУ

Саборни храм у Крагујевцу је 28. августа прославио своју храмовну славу Успења Пресвете Богородице. На дан славе, Свету архијерејску Литургију служио је Митрополит шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

У празничној беседи Митрополит Јован је између осталог рекао: „Сабрали смо се данас у саборном храму Епархије шумадијске који је посвећен Успењу Пресвете Богородице, да се поклонимо једном Богу у Тројци и да се причестимо Телом и Крвљу Господа Исуса Христа, да бисмо се тако сјединили са њим благодарећи управо Богородици која нам је родила Господа и која је ушла у светињу над Светињама, да бисмо тог једног Светог и ми додиривали кроз Свету Тајну причешћа. Ако хоћемо да се спасемо треба да испуњавамо заповести, а не можемо испуњавати ако не затражимо помоћ Божју и помоћ Пресвете Богородице. Успења Пресвете Богородице је њен одлазак у наручје Сина свога и Бога нашег, односно одлазак тамо где је назначење свих нас. Хоћемо ли да будемо поред Богородице, морамо је стално имати у молитвама. Пресвета Дева је углед нашег живота и по спољашње понашању. Поготову треба да буде узор нашим мајкама, сестрама, да се угледају на Пресвету Богородицу у свему. Она треба да буде узор и идеал који постављамо себи и својој деци како бисмо имали мир у себи.“

Светој архијерејској Литургији присуствовали су и Градоначелник града Крагујевца Никола Дашић, Биљана Стошић, народни посланик у Скупштини Србије, Ивица Момчиловић, председник Скупштине града Крагујевца, помоћник Градоначелника за сарадњу са црквама и верским заједницама Мирко Чикирић, председник Црквене општине Крагујевачке Мирослав Брковић, После литије око Саборног храма коју је предводио Високопреосвећени Митрополит шумадијски са

свештенством и верним народом, пререзан је славски колач и освећено жито. Празнично славље је настављено послушењем за верни народ. Све ово је уприличено захваљујући домаћину храмовне славе Радошу Петровићу, приватном предузетнику из Крагујевца.

Срећко Зечевић, протојереј

СЛАВА ЦРКВЕ У САРАНОВУ

Свету Литургију у Саранову на дан црквене славе Успења Пресвете Богородице предводио је архијерејски намесник рачански протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, а саслуживали су му свештеници Епархије шумадијске. Беседа је произнео отац Дејан Шишковић из Лапова говорећи о саборности на Светој Евхаристији на коју нас је данас позвала Пресвета Богородица као око свога одра, али упућујући нас њеном Сину који њену као дете чисту душу прихвата у своје наручје.

После крсног входа око цркве уследило је сечење славског колача и трпеза љубави око које су се постарали домаћини данашњег дана. Велику захвалност дугујемо оцу Мирољубу Блажићу и његовој породици који су се потрудили да све буде свето и честито.

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У МЛАДЕНОВЦУ

У среду 28. августа, парохијани младеновачког храма Успења Пресвете Богородице, молитвено су прославили храмовну славу. Евхаристијским сабрањем началствовао је Архијерејски намесник младеновачки протојереј ставрофор Жељко Ивковић, уз саслужење младеновачког свештенства. Беседу о спасоносном значају овог празника у животима свих нас произнео је јереј Небојша Поповић, посебно се осврнувши на догађај из Јеванђеља где Господ хвали Мартино гостољубље али говори да је Маријино слушање речи Господњих и саживљавање са њима бољи део који се неће од ње одузети.

Након евхаристијског сабрања, заједничарење је настављено на трпези љубави у сали парохијског дома. Славском ручку присуствовали су уз верни народ и политички, образовни, јавни и културни радници Младеновца. Домаћин овогодшње славе био је Жарко Радуловић са породицом, а следеће године домаћини ће бити Срђан Рацковић.

Марко Јефтић, јереј

СЛАВА МАНАСТИРА ДЕНКОВАЦ

Денковачка света обитељ прославила је своју славу Успење Пресвете Богородице. Празничном службом началствовао је протосињел Пајсије настојатељ манастира Светог Пајсија у Шуљковцу. Оцу Пајсију су саслуживали свештеници епархије шумадијске. Торжеству панигира допринели су појци предвођени игуманијом Липара мати Тавитом.

Уз молитвено учешће игуманија Ралетинца, Дивостина, Бај-

четине, те сестара Никоља, Липара и верног народа Шумадије празновање престоног празника манастира Денковца је настављено уз заједничку трпезу љубави.

САБОРНИ ХРАМ И ГРАД ПОД ЗАШТИТОМ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

У славу и част Пресвете Богородице, братство Саборног храма, благословом Његовог Високопреосвештенства Архиепископа крагујевачког и митрополита шумадијског Г. Јована, уз помоћ и подршку Града Крагујевца, организовало је петнаесте по реду Великогоспојинске духовне свечаности. У 18 часова организовано је Великогоспојинско вече, уз присуство Митрополита шумадијског Г. Јована и свештенства Града Крагујевца. Академију је отворио др Србољуб Убириповић, пригодном беседом о Мајци Божијој, на тему Саборни храм и град под заштитом Пресвете Богородице (140 година постојања храма Успења Пресвете Богородице). Славље је настављено сплетом песама и игара Шумадије, у којем су учешће узели: КУД „Вук и Наум“ из Топонице, фолклорни ансамбл „Свети Сава“ и етно група „Свети Сава“ из Крагујевца. Одломке из беседе Светог Владике Николаја Жичког и Охридског изговорио је глумац Аврам Цветковић. Својим песмама естрадни уметник Радиша Урошевић, уз пратњу оркестра Ненада Милановића Пегија, допринео је прослављању празника Успења Пресвете Богородице и Великогоспојинске вечери. Програм је водио вероучитељ Предраг Обровић.

Срећко Зечевић, протојереј

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ РОМАНА У СЕЉУ МАЈУРУ

Његово Високопреосвештенство митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у цркви Светог Романа у селу Мајур код Јагодине 29. августа поводом храмовне славе, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала Митрополит Јован се обратио верном народу рекавши између осталог: „Нека је благословено наше сабрање у овоме храму, где смо се сабрали да се Богу молимо, да служимо Свету Литургију, да учествујемо на Светој Литургији тиме што ћемо се причестити Телом и Крвљу Господа Исуса Христа. Светог Романа је Бог прославио не само за време његовог земаљског живота, већ и после смрти. И данас чуда се дешавају на моштима Светог Романа. Црква прославља светитеље Божије зато што су они својим животом прослављали Бога. Данас Свети Роман чудотвори и благодаћу Божијом даје исцељење ономе који верује.“

Након заамвоне молитве наш Архијереј је са верним народом био у литији око храма и пререзао славски колач. Митрополит Јован је са верним народом и свештенством учествовао на трпези љубави припремљен од протонамесника Немање Стефановића и колачара Дејана Васића са породицом.

ПРИЗИВ ДУХА СВЕТОГА НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У ХРАМУ СВЕТОГ САВЕ НА АЕРОДРОМУ

У понедељак 2. септембра, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију са молебаном за почетак нове школске године у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром. Високопреосвешћеном су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Светом сабрању присуствовали су ученици богословије и верни народ.

По прочитаном јеванђелском зачалу ректор богословије протојереј ставрофор др Зоран Крстић се обратио ученицима богословије, рекавши између осталог: „Наша школа јесте слична и различита од свих осталих школа. Оно што се тиче знања и учења, то је мање више као у осталим школама. Али

оно што се издваја јесте ваш начин живота. Ви од данас све више треба да изграђујете хришћански начин живота. Оно што ћете учити јесте пре свега сусрет са Господом и радост која произилази из тог сусрета. Смисао и циљ наше вере јесте радост у Духу Светоме.“

У наставку Свете Литургије Митрополит Јован рукоположио је дипломираног богослова Владимира Марјановића у чин ђакона. Том приликом Високопреосвешћени се обратио рукоположеном и верном народу рекавши између осталог: „Данас имамо троструку благодат. Прва што служимо Свету Литургију, другу што чинимо призив Светога Духа, трећа је што ће ипођакон Владимир Марјановић из Крагујевца бити рукоположен у чин ђакона, а сутра ако Бог да у цркви Светог Димитрија у чин презвитера. Владимире, ти ћеш данас бити рукоположен преко моје недостојности у чин ђакона, а служба ђакона је да служи. Служити Господу може човек само истинском вером, љубављу, надом, кротошћу. То је начин како можемо служити Богу а када на тај начин служимо Богу тада можемо да послужимо и онима који су око нас.“ После заамвоне молитве, прочитана је молитва призивања Духа Светога на почетку школске године.

Александар Ђорђевић, ђакон

РУКОПОЛОЖЕЊА У ХРАМУ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У КРАГУЈЕВАЧКОМ НАСЕЉУ СУШИЦА

У уторак, 3. септембра, када се Света Црква сећа светог Апостола Тадеја, Свете мученице Васе са децом и Светог мученика Рафаила Шишатовачког, Његово Високопреосвешћенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица уз саслужење свештенства крагујевачког и лепеничког намесништва.

После прочитаног јеванђелског зачала Митрополит Јован се обратио верном народу рекавши између осталог: „Ми хришћани смо помазани на крштењу Светим Миром и запечаћени Духом Светим. Док човек мирише Светим Миром, док мирише љубављу, жртвом предаје себе Богу и на службу ближњима, заиста такав човек мирише Христом. И ми смо миомир ако Христа носимо у својој души и у своме срцу. Треба да се чувамо лицемерја, како каже данашње Јеванђеље, а чуваћемо се лицемерја ако имамо смирења у себи. Срце човеково без Христа је празно и зато треба да се трудимо да вером показујемо да смо ми тај миомир Христов.“

У наставку Свете Литургије у чин презвитера је рукоположен ђакон Владимир Марјановић, дипломирани теолог. Духовном поуком Митрополит Јован се обратио ђакону Владимиру рекавши да је ово дар који се не даје са земље већ са неба и зато што смо у заједници Цркве Христове да је сваки од нас одговоран за Цркву. Сваки треба да уграђује себе у Цркву онако како то каже Свети апостол Павле, као живо камење.

После освећења Часних Дарова у ђаконски чин рукоположен Лазар Марјановић, дипломирани теолог. Митрополит Јован се будућем ђакону обратио поучном беседом рекавши да данас имамо не тако чест пример да два брата буду рукоположена на истој Литургији, један у презвитера, а други у ђакона. Драги мој Лазо, благодат ће бити у теби, сине, ако ти будеш живео у благодати, а то значи ако будеш живео у Христу и ако будеш живео са Христом. Ти данас примаш ђаконски чин. Примаш да саслужујеш на Светој Литургији. Служити значи давати се своме Господару, а Господар наш јесте Господ наш Исус Христос.“

Саша Павловић, ђакон

ПРАЗНИК ПОЛАГАЊА ПОЈАСА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У МАНАСТИРУ ВЕНЧАЦ

У манастиру Венчац, у Брезовцу код Аранђеловца, дана 13. септембра, Његово Високопреосвешћенство Митрополит шумадијски Г. Јован је служио Свету архијерејску Литургију поводом славе храма у изградњи при овом манастиру. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Митрополит Јован је након читања Светога Јеванђеља произнео беседу, рекавши између осталог: „Данас Црква прославља празник Полагања појаса Пресвете Богородице. Тај појас Пресвета Богородица даровала је апостолу Томи, и он је касније пренет у Цариград и држан у запечаћеном ковчегу све до времена цара Лава Мудрог. У то време супруга овога цара је умно оболела, али је желела да се дотакне појаса Мајке Божије. Цар је умолио Патријарха да отвори ковчег, она се поклонила и додирнула појас Мајке Божије и оздравила. То је учињено нама за поуку да када целивамо иконе Христа, Богородице, светитеља, када се дотичемо њихових одора, верујемо да можемо и ми да добијемо исцељење. Ко год се обртати Мајци Божијој, неће га она оставити без своје заштите, али треба да будемо свесни те заштите и да јој се обраћамо непрестано и увек. Она је посредница између нас и Бога, наша заштитница, наша молитвеница, мост преко кога је Господ сишао са неба на земљу и истим тим мостом узишао на небо, али она је и мост којим ћемо се ми вазнети на небо.“

Након заамвоне молитве Митрополит Јован је пререзао славски колач и честитао славу храма монаху Јоаникију и свим окупљеним верницима, а потом је уприличена славска трпеза.

Немања Искић, протонамесник

ПРОСЛАВА 160 ГОДИНА ХРАМА СВЕТОГ ГЕОРГИЈА У ПОПОВИЋУ

Дана 14. септембра прослављен је јубилеј 160 година храма Светог Георгија у Поповићу. Његово Високопреосвешћенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију, уз саслужење свештенства и свештено-

монаштва епархије шумадијске. Митрополит је у току Свете Литургије пароха цркве у Поповићу, оца Марка Стевановића, одликовао чином протојереја, поучивши га и захваливши му за његов пастирски труд.

Митрополит Јован је своју беседу започео истицањем важности онога што носимо у себи, да ли видимо у другима добро или зло. Навео је важност грађења цркве као места саборности, окупљања, утехе, љубави, праштања и преображаја за човека, парче неба на земљи на ком се остварује заједница са Богом, анђелима и људима у оквиру Свете Литургије. Црква је саграђена уз веру и поверење које су проткане међусобном љубављу, а опстаје захваљујући молитвама и Литургији.

Након молитвеног дела сабрања, Високопреосвећени је Здравка Ђорђевића из Поповића одликовао орденом Крагујевачких мученика другог реда за љубав коју је показао према цркви, а уследила је додела архијерејских грамата признања и захвалности.

Свечани програм отворио је отац Марко Стевановић захваливши се Његовом Високопреосвештенству, свештенству, ктиторима и свом верном народу, најавивши предстојеће наступе глумца Александра Дунића, проф. др. Томислава Јовановића, и музичког ансамбла „Фенечки бисери“. Након програма је уследила трпеза љубави која је приређена за све вернике.

Милош Кузмановић, вероучитељ

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У ЈУНКОВЦУ

Верни народ села Јунковца код Тополе, чија је црква посвећена Сабору Српских Светитеља, прославио је 15. септембра своју храмовну славу. Свету Литургију служио је архијерејски намесник опленички протојереј ставрофор Миладин Михаиловић уз саслуживање свештенства опленичког намесништва. После прочитаног јеванђелског зачала, беседио је протојереј Дејан Динић. Прота Дејан истакао је важност следовања пута којим нас воде Свети Срби и да је то једини пут којим треба да иде српски народ ма у ком времену живео. Након заамвоне молитве, прота Миладин је осветио славске дарове и пресекао славски колач. Ове године домаћини славе били су Марко Вићентијевић и Стефан Радосављевић. Они су са својим породицама припремили славски ручак у сали Ловачког дома у Јунковцу.

Стеван Илић, ђакон

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ОРАШЦУ

У селу Орашац верни народ је са својим свештенством у понедељак 16. септембра дочекао свога Архијереја на имању породице Карић испред цркве брвнаре посвећене Светом Јоаникију Патријарху српском, чија се успомена на овај дан прославља. Свету архијерејску Литургију је служио Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Митрополит Јован је верне поучио беседом, рекавши између осталог: „Ако читамо житије Светог Јоаникија првог Патријарха српског видећемо како се од ране младости трудио да се уподоби Христу и да живи по Јеванђељу. Он је био пастир свом духовном стаду кога је учио и хранио речју Божијом, Јеванђељем. Зато је он заиста како каже данашње Јеванђеље, „Пашу давао своме стаду“. Шта му је давао? Давао му је Христа. Давао му је Цркву. Где је Црква, ту је и Христос, где је Христос ту је и Црква, одвојити Цркву од Христа, она онда није Црква, одвојити Христа од Цркве, онда Он није Христос. Црква је била и биће до краја света и века стуб и тврђава истине. Свети Јоаникије је водио свој народ хренећи га Јеванђељем, хренећи га Причешћем, хренећи га Литургијом. Нека Господ и молитве Светог Јоаникија буду са народом нашим да би и у нашем народу и у целом роду људском процветала љубав без сенке, нада без поклекнућа и вера без сумње.“

Након Свете Литургије Митрополит Јован је пререзао славски колач данашњим свечарима и ктиторима храма, породици Карић и том приликом је свима још једном честитао храмовну славу, а потом је заједно са свим верницима био гост на трпези љубави.

Немања Искић, протонамесник

СЛАВА КАПЕЛЕ МАНАСТИРА БЛАГОВЕШТЕЊЕ И РУКОПОЛОЖЕЊЕ

У четвртак, 19. септембра, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у капели манастира Благовештење, која је посвећена Чуду Светог Архангела Михаила у Хони. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала Митрополит Јован је беседио, рекавши између осталог: „Данашње јеванђеље говори о томе како је Господ рекао својим ученицима, ко вас слуша мене слуша, а ко се вас одриче мене се одриче, а ко се мене одриче, одриче се Онога који ме је послао. Темелј хришћанског живота и врлина не може постојати без смирења и послушности. Прави образац послушности јесте сам Господ наш Исус Христос. Бог Син слуша Бога Оца. Зато када је Господ дошао у овај свет Он је рекао да није дошао да извршава своју вољу, већ вољу Оца који га је послао.“

Након освећења Часних Дарова Митрополит Јован рукоположио је ипођакона Стефана Васиљевића у чин ђакона. Том приликом дао му је духовну поуку, рекавши између осталог: „Стефано, хоћу да верујем да си свестан шта данас примаш. Да би био свестан мораш да се одрекнеш своје гордости и сујете и да у смирењу и послушности примаш овај дар ђаконски. Имај на уму да данас постајеш слуга олтара Божијег. Ако не будеш знао да служиш Богу и ближњима нећеш послужити ни свом спасењу, ни породици, ни народу који ти Црква даје.“

После заамвоне молитве Митрополит Јован осветио је славске дарове и пресекао славски колач. Сабрање је настављено славским ручком који су припремиле монахиње ове свете обитељи.

Стеван Илић, ђакон

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У ВИНОГРАДИМА

У петак, 20. септембра, на Претпразништво Рођења Пресвете Богородице, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

После прочитаног јеванђелског зачала, Митрополит Јован се обратио сабраном народу, рекавши између осталог: „Јеванђеље које смо чули говори о љубави Божијој према човеку и како треба човек да одговори на ту љубав. Љубави нема без жртве. Човек не може да заволи Бога ни другог човека без жртве. Господ каже: `Ово вам заповедам, да љубите једни друге.` Највећи пример љубави је Господ наш Исус Христос. Он је дошао и донео љубав са собом у овај свет. Бог је нас хришћане послао у овај свет да својим срчвеним, јеванђелским животом смирења, љубави и вере сведочимо да се и овај свет, који у злу лежи, може врати јер је Бог свет створио за добро.“

После великог входа, Митрополит Јован рукоположио је у чин презвитера ђакон Стефана Васиљевића упутивши му притом духовну поуку: „Стефане, данас примаш благодат са којом треба да живиш до краја свог живота. Примаш данас некакво богатство у материјалном смислу него душе људске. Свештенство је жртва и зато те данас пред рукоположењем питам пред невидљивим, а присутним Богом и народом и твојим родитељима јеси ли спреман на жртву? Да ли си спреман да се одрекнеш себе и гордости које имаш? Ја те молим да живиш у Цркви богослужењем и чиниш све у славу Божију.“

Саша Павловић, ђакон

ЗАВРШНО ВЕЧЕ ПЕТНАЕСТИХ ВЕЛИКОГОСПОЈНСКИХ СВЕЧАНОСТИ

У петак, 20. септембра, у свечаној сали Саборног храма Успења Пресвете Богородице, одржана је традиционална манифестација којом су затворене петнаесте Великогоспојинске свечаности. Вече је отворио начелник школске управе Радојко Дамјановић, који се речима захвалности обратио Његовом Високопреосвештенству Митрополиту шумадијском Г. Јовану, свештенству Успењског храма, учитељицама и учитељима, наставницама и наставницима, као и окупљеној деци и родитељима.

Након концертне вечери одржане на дан Успења Богородичиног, низа предавања уважених предавача јереја Владана Костадиновића и др Немање Девића, затим др Влајка Пановића, као и др Растка Јовића, свој допринос прослави празника дали су ученици основних и средњих школа Епархије шумадијске, заједно са својим учитељима и вероучитељима. У сарадњи са Школском управом у Крагујевцу, на тему празника Пресвете Богородице расписан је и литерарно визуелни конкурс за све ученике. Прво место су заузели ученици ОШ „Свети Сава“ из Аранђеловца, као и ученици Прве крагујевачке гимназије и то на тему празника Благовести.

У наставку вечери је приказана и видео репортажа са наградног поклоничког путовања, организованог за ученике који су најуспешније одговорили на тему прошлогодишњег конкурса расписаног у оквиру Госпојинских свечаности. На крају вечери, Митрополит Јован је уручио захвалнице деци и њиховим наставницима.

ХРАМОВНА СЛАВА ЦРКВЕ У БАТОЧИНИ

Дана 21. септембра, на празник Рођења Пресвете Богородице, црква у Баточини прославила је храмовну славу и 170 година од почетка градње. Тим поводом служена је Света Литургија којом је начелствовао протојереј Саша Антонијевић уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. По прочитаном одељку из Јеванђеља верницима се обратио

протојереј Саша Антонијевић и између осталог рекао да смо се окупили у храму на празник радости јер прослављамо Рођење Пресвете Богородице, која нам је родила Спаситеља, Сина Божијег. Пресвета Богородица је донела радост свима јер она сједињује небо и земљу.

Благословом Митрополита Јована ове године је по први пут организована литија улицама Баточине, а испред Средње школе Никола Тесла служен је помен пострадалим баточинцима у балканским ратовима и Великом рату. Верни народ се у великом броју окупио на богослужење а затим предвођен свештенством, Председником Општине Баточина Дејаном Аранђеловићем, Директором КТЦ Доситеј Обрадовић Сашом Голубовићем, члановима општинске управе, представницима јавних предузећа и вероучитељима кренуо је у литију улицама Баточине. По повратку у порту храма прочитан је историјат цркве, а затим је уследио пригодан културно-уметнички приграм у извођењу КУД-а Шумадија из Баточине. У наставку је уследио славски ручак у сали ЦО Баточина који је припремио овогодишњи колачар Милан Ђиновић са породицом.

КАРАЂОРЂЕВА ЦРКВА У ТОПОЛИ ПРОСЛАВИЛА ХРАМОВНУ СЛАВУ

У задужбини Војда Карађорђа, у суботу, 21. септембра, служена је Света Литургија поводом храмовне славе. Евхаристијским сабрањем начелствовао је ректор богословије Светог Јована Златоустог из Крагујевца проф. др Зоран Крстић уз саслужење тополског свештенства. Велики број народа који је данас испунио Храм Рођења Пресвете Богородице причестио се Светим Тајнама Христовим. После заамвоне молитве, пошло се у крсни вход улицама Тополе.

Празник Рођења Пресвете Богородице празнују као своју славу и СШ „Краљ Петар I“ и Општина Топола, тако да је пресечен колач и испред ових установа. Повратком у храм верни народ присуствовао је и сечењу славског колача који је ове године као домаћин храмовне славе припремио Игор Ђирковић. Сабрање је настављено славским ручком у ресторану „Језеро“ у Тополи.

Стеван Илић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА И ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У МЕЂУЛУЖЈУ

У недељу, 22. септембра, када Света Црква прославља Свете праведне богородитеље Јоакима и Ану и Светог мученика Севријана, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је поводом храмовне славе Свету архијерејску Литургију у храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. У току Литургије Митрополит Јован је крстио Ангелину, четврту кћерку младеновачког ђакон Саше Костадиновића и његове супруге Селене.

Након прочитаног јеванђељског одломка, наш Митрополит је рекао између осталог: „Данас је празник Светих Иоаки-

ма и Ане, родитеља Пресвете Богородице. Промисљајући о спасењу рода људског, Господ је устројио наше спасење кроз Пресвету Деву Богородицу. Често се запитамо зашто се Господ није у неко друго време појавио на земљи? По речима Светих Отаца зато што се није појавила достојнија личност од Пресвете Деве. Од доброг корена Иоакима и Ане донет је миромирсни плод, Дева Марија. Данашње јеванђеље нам говори о томе да је Бог створио овај свет као виноград и дао га човеку да га обрађује, то јест да буде сарадник на њиви Божијој.“

Након Причешћа великог броја верника наш Митрополит је пререзао колач поводом храмовне славе. Овогодишњи домаћин био је Вељко Милић са породицом. Потом је Митрополит Јован наградио заслужне за уређење међулушког храма. Архијерејским Граматама захвалности награђени су Слободан Младеновић из Међулужја и Божидар Милановић из Младеновца, а архијерејским Захвалницама Радиша Николић, Новица Јовановић из Међулужја, те Драгутин Шарчевић, Владан Милашиновић из Младеновца, као и Зорица Андријевић из Пружатовца. Након тога се приступило трпези љубави коју је припремило братство храма.

Небојиа Поповић, јереј

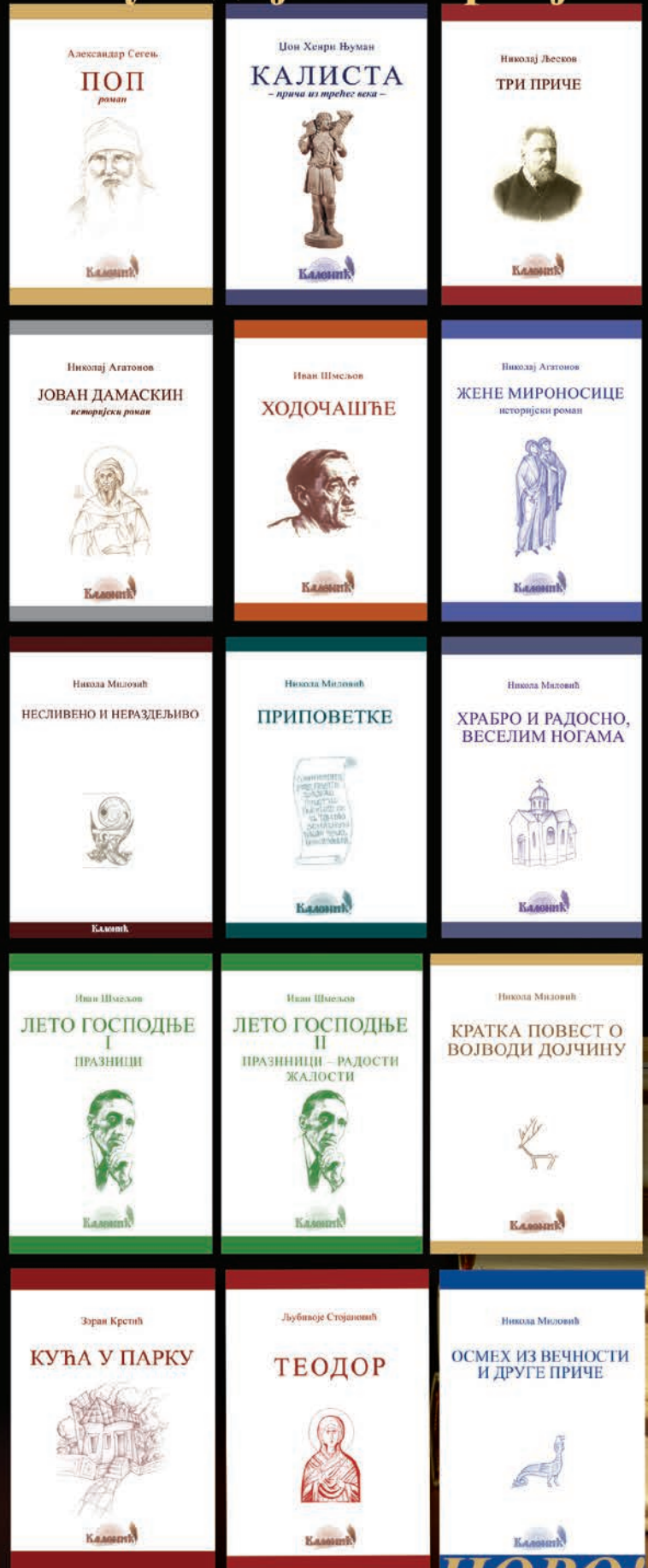
СЛАВА КАПЕЛЕ КАЗНЕНО-ПОПРАВНОГ ЗАВОДА У КРАГУЈЕВЦУ

У понедељак, тридесетог септембра, када наша Света Црква прославља Свете мученице Веру, Наду, Љубав и мајку им Софију, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадјиски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у затворској капели поводом храмовне славе. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадјиске. Светој Литургији присуствовао је изванредан број притвореника и запослених у казнено поправном заводу. Митрополит Јован обратио се присутнима рекавши између осталог: „Ако узмемо ове три врлине и о њима размислићемо суштински онда ћемо видети да су то најважније врлине које би човек требао да поседује. Заиста да ли човек без вере, наде и љубави може да се назове човеком? У срцу човековом је и добро и зло, љубав и мржња. Важно је шта човек бира и шта жели да види у другоме, али прво треба да погледа себе па када провери себе онда ће да сагледа и другога. Када би човек сишао у своје срце и погледао себе и видео себе онда никада не би осуђивао другога. Веровати значи припадати ономе у кога верујеш. А из вере се рађају љубав и нада.“

У наставку Свете Литургије, Митрополит Јован осветио је славске дарове и пререзао славски колач. Трудом запослених у казнено поправном заводу, припремљена је трпеза љубави за све госте.

Александар Ђорђевић, ђакон

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

НОВО!

Лазар Марјановић, ђакон

БОЛНИЦА МАНАСТИРА СТУДЕНИЦЕ – ЛЕЧЕЊЕ У XVIII И XIX ВЕКУ

Прослава осам векова манастира Студенице 1986. године није протекла као један од локалних догађаја од незнатног интересовања у историји Српске Цркве. Она је, како наводи Радомир Станић, наставила да се реализује и у наредних неколико година. Кроз научне симпозијуме, зборнике радова, изложбе и промоције, осмовековни јубилеј је дубоко урезан у историји наше помесне Цркве. Један од симпозијума, одржан 1987. године, био је посвећен првој српској болници основаној у манастиру Студеници. На основу радова Реље Катића, Слободана Ђорђевића, Леонтија Павловића и других, за читаоце листа „Каленић“ доносимо текст о студеничкој болници

Болницу манастира Студенице сматра се да је основао Свети Сава између 1207. и 1217. године, док је боравио као архимандрит у манастиру. У том периоду, ради заштите, пренео је мошти свога оца, великог жупана Стефана Немање, из манастира Хиландара у Студеницу. Међутим, постоје и студије које указују да је болница могла бити основана раније, чак и пре болнице манастира Хиландара.

Важно је напоменути да се ове болнице нису разликовале по свом уређењу, што се види из поглавља о уређењу болнице у Типику манастира Студенице, који је унет и у Типик манастира Хиландара. Оба ова типика су преводи, односно прераде Типика манастира Свете Богородице Евергетиде у Цариграду, манастира који је Свети Сава посебно волео и често посећивао током својих боравака у Цариграду, први пут 1196. године.

Болница манастира Студенице, као прва болница на тлу средњовековне Србије, играла је важну улогу не само у историји српске медицине, већ и у српској култури уопште. Оснивањем ове болнице, заједно са Хиландарском болницом и медицинским списима насталим у 11. и 12. веку у манастиру Хиландару, Срби су се прикључили тадашњој европској научној медицини. Стога, Болница у Студеници заслужује посебну пажњу поводом 800 година од њеног оснивања.

Иако неки могу тврдити да у то доба није било европске медицине у Србији, важно је истаћи да се српска медицина у то време није значајно разликовала од њеног стања у другим европским земљама са познатим школама за лекаре. Најубедљивији доказ за ово тврђење је чињеница да је Сава Немањић, оснивач првих српских болница, поред познавања византијских болница у

Цариграду, био добро упознат и са терапијским својствима појединих лекова тог доба. Овај закључак потврђује се у Теодосијевом „Житију Светог Саве“, где се наводи да је Сава, приликом повратка из Јерусалима, посетио султана у Александрији, од кога је добио знатну количину арапских лекова, укључујући балзамово уље, алоју и ароматичне лекове. Ови лекови су имали широку примену у средњовековној медицини, посебно за лечење рана, прелома и обољења дигестивног система, а њихова терапијска вредност је призната и у савременој медицини.

Студеничка болница у XVIII и XIX веку

У XVIII веку су студенички монаси подигли једносратну зграду на источном улазу у манастирску порту, која ће у будућности имати различите намене. Једно време је служила за смештај војда Карађорђа и његове свите, па је тако у народу прозвана и као Карађорђевог конак. У време српских устанака почетком XIX века, као и српско-турских ратова 1876–1878. године, ова зграда је служила као болница.

Године 1984, када је на месту игумана студеничког био Јован Младеновић (садашњи Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски), ова зграда је обновљена и, према речима Л. Павловића, тако постала „једна од најлепших зграда за потребе Месне канцеларије и стедиште културно-просветног живота“.¹

У XIX веку, Студеничка болница је служила као место где су смештани психички болесници. Разлог томе су мошти Преподобног Стефана Првовенчаног којима је народ прилазио као исцелитељним од умних

* * *

болести. Тако је и 1839. године државна власт наложила да Студеница постане „место држања са ума шедше“.² Колико је, заправо, та наредба била строга сведочи и да је кнежевом заповешћу одређен и полицајац који ће чувати болеснике, а молитве и другу негу ће спроводити монаси.

У време игумана Атанасија Петровића, Студеница је такође била место где су смештани умно оболели. Међутим, за то се везују два непријатна случаја. Први се десио 1878. године и односи се на начелника санитета дринског корпуса, мајора др Петра Остојића, који је тада обилазио манастирску болницу. Игуман Атанасије пише митрополиту Михаилу жалбено писмо: „Његово понашање према свакоме овде, а нарочито према братству овога манастира, превршило је сваку меру... Г. Остојић дошао је у Манастир не као Србин, хришћанин, но као највећи варвар наше св. Цркве... Колико се више братство, поред своје редовне дужности војне, труди, да не само физично но и материјално (дајући поједине ствари, стоку, свете храмове, своја обиталишта и све ће год шта има) помогне овој за Србина светој ствари, толико му више пада на жао, када уместо добрих ријечи, буде нападнут још од органа појединих власти, и то онда, када свијетли Књаз Србски, врховни заповедник војске, изриче, да је Србско свештенство вазда предњачило и одликовале се патриотским врлинама“.

За други случај сазнајемо из путописних бележака Михајла Валтровића, првог професора археологије и историје уметности на Великој школи у Београду, који је Студеницу посетио 1888. године. Описујући манастирску архитектуру, забележио је и следећи случај. „Студеница, та многострадалница вековима од људи и времена, не давно је опет оштећена руком једног сулудњака, којег су сродници његови довели били у манастир, да му траже помоћи у болести. Без потребног надзора тумарао је и ноћу по порти и чинио квара црквама ту. Студеницу изударо је на више места с поља по подножју, а на јужним вратима њеним обио је са глава стубова ту, најзначајније делове њихове, који су нешто јаче испред осталих испадали. Обликом својим ове се главе разликују од других на грађевини, те је тако учињена штета веома осетна и непрежаљена.“³

Закључујемо да оснивање Болнице манастира Студенице, као и Болнице манастира Хиландара, представља увођење српске медицине у тадашњу европску медицину. Њен значај се истиче и у поређењу са многим тадашњим европским болницама. Многе европске болнице су биле само склоништа за сиромашне болеснике, док је Студеничка болница била искључиво медицинска установа. Највећа заслуга за ово припада Светом Сави, који је основао прве српске болнице, упознао Србе са фармакотерапијом тог доба, поставио солидне темеље социјалној медицини, борио се против враџбина и гатања, као и против самовоље феудалних моћника ради заштите сиромашних и зависних људи.⁴ Болница манастира Студенице, као прва подигнута болница у Србији, није само значајан споменик српске медицине, већ заузима и запажено место у баштини европске културе.

напомене:

¹ Леонтије Павловић, „Лечење у Студеници умно оболелих у 19. веку“, *Архив за историју здравствене културе Србије* 17, изд. 1–2 (1988.): 63. У Саопштењу Републичког завода за заштиту споменика културе из 1986. године, Радомир Станић пише: „За сваку похвалу је труд који је показала монашка заједница манастира Студенице за све време док је трајала прослава. Игуман студенички архимандрит Јован Младеновић, пожртвован и гостопримив старешина малобројног братства, на својим плећима је изнео сав терет дуготрајних сложених и деликатних послова око припрема и одржавања прославе. Његове су првенствено заслуге што се свако ко је дошао у Студеницу осећао као код своје куће. Све културне, научне, уметничке и друге манифестације, а посебно централна мајска свечаност, које су организоване у Студеници обележене су ретким гостопримством и присношћу којима су зрачили игуман и студенички монаси. Свеколики народ студеничког краја доживео је студеничку прославу као највећи празник и као непоновљиву светковину своје властите историје“.

² Исто, 60.

³ Милисав Савић, *Студеница и ибарска долина. Стари путописи*, Рашка школа, 2021, 178.

⁴ Реља Катић, „Болница у манастиру Студеници - прва болница у Србији“, *Архив за историју здравствене културе Србије* 17, изд. 1–2 (1988.): 18, 25.

Фјодор Немец

ВИЗАНТИЈСКО ЦРКВЕНО ПОЈАЊЕ

Саславно „Повести минулих лета”, 987. године изасланици кнеза Владимира упутили су се у Константинопољ са циљем да се упознају са вером Грка. По њиховом доласку, император је наредио да „припреме цркву и клир”, а патријарх је „сатворио по обичају празничну службу, и запалили су кадионице, и уредили певање и хорове... И пође са Русима у цркву, и постави их на најбоља места... Они су били у усхићењу, дивли се и хвалили њихову службу”. Вративши се у своју земљу, они су известили кнеза Владимира: „Нисмо знали да ли смо на небу или земљи: јер нема на земљи таквог призора и такве лепоте, и не знамо како да испричамо о томе – само знамо да тамо Бог пребива са људима, и служба њихова је боља него у свим другим земљама. Не можемо заборавити ту лепоту, јер сваки човек, ако окуси слатко, потом неће окусити горко; тако и ми не можемо више овде пребивати”.

Тако, у многоме благодарећи управо лепоти константинопољског богослужења, које је произвело веома снажан утисак на изасланике, кнез Владимир прима православну веру, и ток историје наше земље радикално се променио. У садашњој студији предлажемо вам да се детаљније упознате са најупечатљивијим спољашњим елементима грчког богослужења – византијским црквеним певањем.

Византијско црквено певање, или византијска црквена музика, као што је често називају, има дугачку и интересантну историју развоја. За разлику од других древних форми музике, њена историја се није прекидала и у потпуности се користи за богослужења у Грчкој Православној Цркви, а такође и у неким другим Православним Црквама. Корене византијске црквене музике пратимо од раних векова Источне Римске империје, основане 330. године од стране Светог императора Константина Великог. Она такође има историјске везе са музичком културом древне

Грчке¹. Иако је византијско певање прошло дуг пут развоја и временом се изменило по стилу, ни данас не престаје да задивљује слушаоце својом лепотом. „Чисто византијско појање – колико је оно сладосно! Оно умирује, омекшава душу”², говорио је наш савременик преподобни Пајсије Светогорац. Скупа са тим, многе древне композиције допрле су до нас у рукописима и неизмењеном виду и данас, након векова, неке од њих поново почињу да се изводе.

Византијска црквена музика има низ особитих карактеристика, на које треба обратити пажњу: Прво, она се односи на жанр такозване „модалне музике”. За разлику од европске музике, која углавном користи дурски и молски тон, византијска је изграђена на основу осам различитих тонова, или „гласова”, од којих сваки има своје особености, такве као што су: тонска скала, тоника (или почетни степен тона), мелодијске контуре, дијапазон и емоционални мелодијски прелаз. Једна од важнијих особености садржана је у томе да сваки од осам гласова припада једној или другој тонској скали, којих је у византијској музици свега четири. Свака од ових тонских скала разликује се једна од друге по својим звучним интервалима (звучним растојањем између нота скале)³.

Друго, звучни интервали тонова византијске музике немају равномерну музичку грађу, то јест садрже микротонове. Другачије речено, већи део византијске музике немогуће је изводити, на пример, на клавиру, који има звучна растојања у размерама једног тона или полутона.

Треће, у класичној византијској музици постоји низ ограничења. На пример, релативно дозвољеног ритма⁴: није тешко приметити његов рецитативни карактер, који је особито јасно изражен у неким краћим композицијама.

На крају, најважнија особеност огледа се у томе како се стварају нове композиције. На пример, композитор који

жели да напише нову музику ради неког песмопевања, неопходно је да користи мелодијске формуле – такозване „тесисе”, који одговарају гласу и жанру на које се односи литургијски текст, за који се прави нова музика. Другим речима, композитор не може почети да ствара нову музику „од нуле”, него је дужан да се ослања на постојеће мелодијске „тесисе”, и на тај начин ствара музичко предање путем подражавања стила старијих, класичних дела. „Тесис” је „одређено обједињење знакова, који по себи представљају мелос (напев, мелодију). Као што у граматици слогово спајање двадесет четири елемента језика образује речи, тако и звучни знаци, обједињени са знањем, образују мелос и, у таквом случају, називају се `тесисом’”⁵⁵. „Тесис” можемо схватити као „музичку формулу са одређеним почетком и крајем, у коју се „умеће” одређени број слогова са одређеним акцентом. Многи од „тесиса” користе се у веома строгим оквирима, захтевају спајања са одређеним бројем других тесиса и подразумевају надаље одређени развој мелоса или претпостављају коришћење мелоса само на одређеним местима”⁵⁶.

Међутим, горе описано ограничење уопште не значи да је код композитора мало ресурса за сопствено стваралаштво приликом стварања нових мелодија, пошто остварује неколико хиљада мелодијских формула, које дозвољавају композитору да створи неизмерну количину мелодијских варијација⁷.

Музичко дело у византијској певачкој уметности ствара се помоћу неумског система нотације, који по пореклу претходи европском и састоји се од знакова који означавају ход гласа (горе или доле), ритам и томе слично (латински *neuma*, од старогрчки *νεῦμα*; првобитно – знак главом [климање] или очима).

Временом се систем византијске нотације развијао и мењао на природан начин, међутим, његова основна спољашња форма и суштина остали су пређашњи. У садашње време у богослужењу појци користе такозвани „нови метод” византијске нотације, који је уведен 1814. године од стране тројице композитора и теоретичара византијске музике – Хрисанта Медитског, Григорија Протопсалта и Хурмузија Хартофилакса, који су касније добили надимак „тројица учитеља”⁸. Међутим, њихова новотарија није проналазак другачијег система нотације. У суштини, то је била реформа и стандардизација елемената једног те истог система, о чему ће подробније бити речи ниже.

Након хиљаду година, помоћу неумске нотације композитори византијске музике сачинили су неизмеран број музичких дела, која имају како кратке, просте мелодије, тако и много сложеније и отменије.

Од најпоштованијих композитора византијске музике често се особито издвајају Преподобни Роман Слаткопојац (VI век), Јован Дамаскин (VII век) и Јован Кукузел (XIV век), а такође и Петар Пелопонески (XVIII век) – чувени пост-византијски композитор, чија су оригинална музичка дела и излагања старијих дела по „новом методу” византијске нотације у основи савремене употребе византијског црквеног певања⁹.

Међутим, неопходно је подробније одвојити пажњу на Јована Кукузела – главног ствараоца спорнијег и богато украшеног жанра византијског црквеног певања, названог „калофонички”, или „прелепо звучећи”¹⁰. Назив овог жанра црквене музике потиче од старогрчке речи „прекрасан” (грч. *Καλός*)¹¹.

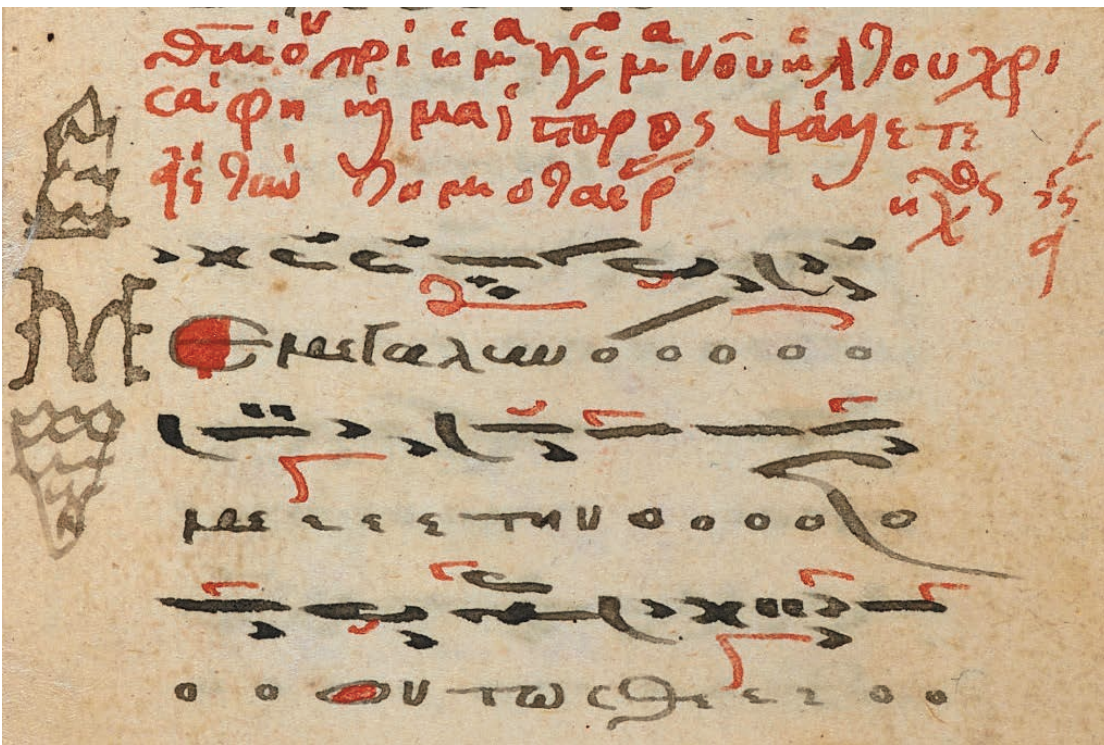
Мелодије химнографских дела су чак и након векова наставиле да имају неке опште црте. Међутим, у XIV веку, по речима протопсалта Џона Бојера, дела монаха-исихаста, Преподобног Јована Кукузела, „револуционирала су музичку традицију Православне Цркве”. Рукописи који су доспели до нас и који садрже његова музичка дела, а такође дела његових савременика који су писали музику у калофоничком стилу, дају нам интересантну представу о богослужбеном животу монаха-исихаста. Свакодневни живот монаха био је строг и једноставан, пролазио је у непрестаном молитвеном делању. Мађутим, када се браћа окупљала недељним даним и празницима, тада су се у богослужењима понекад изводила веома сложена, мелодијски богата песмопевања, о чему сведоче рукописи византијске музике¹² који су доспели до нас.

Од XIV века у рукописима почињу да се појављују алтернативне мелодије на богослужбене текстове, које често следе одмах иза оригиналних дела и имају такве натписе, као што су „τὸ αὐτὸ κалоφωνικὸ παρά Ἰωάννου τοῦ Κοκουζέλου” („то исто у предивном звучању од Јована Кукузела”). Временом је пракса калофоничког појања постала толико популарна да су калофоничке верзије почели

да састављају за све главне црквене празнике и почели су да се појављују зборници који садрже ове композиције. Ове празничне композиције извођене су у својству додатка или замене једне или неколико класичних мелодија песмопевања, које се односе на празновани догађај¹³.

Током дуге историје византијске музике, поред стварања калофоничких верзија песмопевања, такође пратимо измене у томе како се изводе и саме оригиналне мелодије. У одређеној етапи развоја византијске музике многа песмопевања су почела да се „продубљују”, објашњава протопсалт Ц. Бојер. У неким случајевима, након векова, то

вао је професор Јован Арванитис, који је описао развој византијске нотације овако: „Нотација на почетку није била толико стенографска. Носила је стенографски карактер, по свој прилици, у средњем степену, имала кратки мелизматички стил, или уопште није била стенографска. Нека стенографичност постојала је у палео-византијској нотацији (нотација до XII века), у којој су изостајала указивања интервала и мелизама, а такозване *темате* понекад су писане само помоћу једног знака. Али стенографија је била анализирана у средњевизантијској нотацији”. То јест, палео-византијска нотна скраћења заменила су у потпуности

је довело до удвајања ритмичких састава. То јест, оно што је раније имало дужину једног дела, почело је да има два, а потом четири, осам па чак и шеснаест. Поред увећања дужине, свака нота или група нота се „раширила” и претворила у целу музичку „формулу”. Овакав развој касније је добио назив „*αργή εξήγησις*” – „споро тумачење” мелодије¹⁴.

Ова три извођења разликују се по количини извођених нота, међутим, појци тог времена, гледајући у партитуру да би отпевали ова три примера, нису видели пред собом три различите варијанте него свега једну. Другачије говорећи, уз жељу да се извођење друге или треће варијанте оствари „одмах”, уз помоћ знања по сећању усмено предаване традиције.

На тај начин, средњевизантијска нотација постепено је почела да стиче стенографски карактер (то јест одређена спајања нота постала су скраћенице, које означавају њихове обимније групе). Од почетка, међутим, ако је средњевизантијска нотација и имала стенографски карактер записа, тада се у невеликом степену ипак јављала као више аналитичка (то јест од почетка су песмопевања могла да се изведу један на један по нотама или близу овога, или, другачије говорећи, одређена спајања нота тада нису скраћивана, и означавају њихове обимније групе). Али, временом, почела је да се развија пракса изводити или „тумачити” одређене спојеве нота „дуже”, „украшеније”, и притом у нотним записима ова „тумачења” нису бележена, већ су се знала напамет и предавала се усмено, што је, на крају, довело до стенографског карактера записа. Наведену тему истражи-

њихова значења у средњевизантијској нотацији. Међутим, потом је, временом, „нотација поново стекла стенографски карактер”¹⁵ захваљујући горе описаном развоју усмене праксе.

Неопходно је приметити да је горе описана појава практикована са одређеним делом репертоара византијске музике, и то уопште не сведочи да је од почетка сав њен репертоар био крајње једноставан и да је имао само кратке мелодије, док су се сложена песмопевања појавила тек у каснијој етапи развоја византијске музике, као плод горе описаних појава. У ствари, и у ранијим етапама већ су постојала веома сложена дела.

Тако је, временом, усмено састављена музика, из разлога свог обима, постала права препрека на путу обучавања црквеном појању. На пример, одређена мелодијска фраза могла је бити записана помоћу девет знакова, међутим ових девет нотних знакова могли су означавати више од четрдесет нота, и појац је био дужан да познаје значења ове деветозначне нотне формуле напамет (то јест да видећи на нотном листу свега девет нотних знакова, отпева четрдесет).

Треба приметити да су се једно или друго песмопевање могли интерпретирати у различитом степену спорости, у зависности од потребе. На пример, у обичне дане било које песмопевање или врста песмопевања, на пример, стихире, могле су се изводити са кратком мелодијом, док су у празничне дане извођене отегнуто¹⁶. Другачије говорећи, могло је истовремено постојати неколико усмено преношених варијанти читања нотације (условно, краће и отегнутије).

Године 1814. горе описани проблем стенографског карактера записа био је решен благодарећи увођењу „новог метода” аналитичке нотације (о којој је било речи раније), створеној од стране тројице композитора и теоретичара византијске музике – Хрисанта Магидског, Григорија Протопсалта и Хермузија Хартофилакса. Назив „нови” био је дат овом систему због тога да би га разликовали од пређашњег, мање аналитичког.

У предлозима репертоара, остварених од стране тројице учитеља у „новом методу” нотације, образована усмена традиција је била забележена. Другачије говорећи, узимало се било које дело, записано у старој нотацији, које има до тог времена стенографски карактер, и преписивало се тако да буду показане све ноте које су се у стварности певале приликом читања старом нотацијом од стране појца, који

влада образованом усменом праксом. То јест, ако одређеног дела нема у старој нотацији – претпоставимо, девет било каквих нотних знакова – у пракси је до тог времена било прихваћено „протумачити” тако да се у коначном збиру певало, претпоставимо, четрдесет нота, тада су, пребацијући песмопевање из старе нотације на „нови метод”, ову деветозначну комбинацију нота записали „детално”: уместо девет знакова – свих четрдесет у складу са образованом праксом инперпретације наведене групе нота. На тај начин, са појављивањем „новог метода” ишчезла је потреба за памћењем толико дугачких музичких „формула”.

Да бисмо боље схватили како функционише византијска нотација, размотримо њене основне саставне елементе.

Као што је већ било речено раније, за разлику од европске нотације, византијска користи симболе који, уместо да означавају тачну висину, указују на мелодијско кретање (горе или доле) у односу на претходне ноте. Овакви знаци сачињавају основни део византијске нотације. На пример, символ који се назива „исон” инструише појца да понови претходну ноту, символ „олигон” означава подизање за једну ноту горе, а „апостроф” – спуштање за једну ноту доле¹⁷. Друга врста неума означава временске категорије, такве као што су темпо, дисање и томе слично. На пример, „клазма”, постављена изнад ноте, указује да дужина ноте постаје за један део виша¹⁸. Још једна група знакова састоји се од симбола који означавају квалитативне измене. На пример, знак „псиџистон”, који стоји испод ноте, означава да је њу неопходно изводити са неким акцентом, изражајније¹⁹. И, на крају, постоје знаци који указују на почетну ноту и означавају глас (и, у складу с тим, низ тонова), у којем се изводи песмопевање²⁰; знаци који замењују низ тонова или мењају његове интервале²¹, а такође знаци који мењају интервале појединих нота, на пример, за четврт тона, полутон и томе слично²².

Византијска музика је имала дугу историју развоја, и до дана данашњег се показује као жива традиција, њен репертоар наставља да се шири. Уз помоћ неумског система нотације композитори византијске музике наставили су да стварају нова музичка дела, не само она која подражавају класичне стилове, него и таква која су у нечему потпуно јединствена.

Такође бисмо хтели приметити да се византијско појање данас изводи не само на грчком језику. Захваљујући труду јеромонаха Јефрема, сабрата манастира Светог Антонија Великог (држава Аризона, САД), на интернету су доступни бесплатни материјали, неопходни за рад како на стварању, тако и на преношењу византијске музике на овај или онај језик²³. Преносећи византијску музику на други језик, немогуће је просто „потчинити” стару мелодију новом тексту, него је, напротив, неопходно створити нову мелодију као подршку оригиналној, држећи сва ортографска правила византијске музике и оријентишући се на дозвољене музичке „тесисе”, о којима је било речено раније. На тај начин, музика лако се памти слухом, а такође је способна да ефикасно сконцентрише пажњу слушаца на садржај литургијског текста. У противном случају, преношење ће се показати донекле непријатним за слух и природног звука, а садржај отпеваног литургијског текста биће, можда, сложеније схватити²⁴.

Тако је, захваљујући труду јеромонаха Јефрема, византијску музику постало много лакше преносити на друге језике, држећи се притом неопходних правила композиције и самим тим стварајући музику која има природно

звучање захваљујући хармонији између текста и мелодије. На пример, помоћу датих материјала у данашњи дан су готово сва песмопевања, неопходна за потпуни годишњи круг богослужења (између осталог и одређену количину ауторских композиција), пренесена на енглески језик и размештена у отвореном приступу у својству електронских нотних зборника, који свеукупно сачињавају више од шест хиљада страница²⁵.

Византијску музику у датом систему нотације преносили су и наставили да преносе и на црквенословенски језик. Међутим, с обзиром на обим ове теме, историју и садашње стање византиског појања на црквенословенском језику хтели бисмо да га размотримо у посебној студији.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Savas I. S., prof. *Byzantine music in Theory and in Practice* – Boston: Hercules Press, 1965. – P. 2.

² Паисий Святоторец, прп. *Слова*. Том I. – М.: Издательский дом „Святая Гора”, 2010 – С. 398–399.

³ Пасхалидис З. *Церковная византийская музыка. Краткая теория и практика*. – М.: Издательский дом „Святая Гора”, 2004 – С. 63-71.

⁴ Melling D. *Reading Psalmodia. Rhythm & Tempo* // URL: <http://www.kelfar.net/orthodoxiaradio/Byzantine/Byz1.pdf> (датум обраћања: 28.09.17).

⁵ Sonomos D. *The treatise of Manuel Chrysafes, the Lampadarios* – Vienna, 1985. – P. 40.

⁶ Фотопулос К. *Сочинение (мелодия) как основной компонент византийской музыки и проблемы сочинения в настоящее время* // URL: <http://psaltika.ru/index.php/stati-issledovaniya/11-sochinenie-melodiyi-kak-osnovnoj-komponent-vizan...> (датум обраћања: 28.09.17).

⁷ Karanos G. *A Brief Overview of the Psaltic Art* // URL: <http://www.asbm.goarch.org/articles/a-brief-overview-of-the-psaltic-art> (датум обраћања: 28.09.17).

⁸ Byzantine notation versus Western Notation – St. Anthony’s Greek Orthodox Monastery // URL: <http://www.stanthonyomonastery.org/music/NotationB.pdf> (датум обраћања: 28.09.17).

⁹ Karanos G. *A Brief Overview of the Psaltic Art* // URL: <http://www.asbm.goarch.org/articles/a-brief-overview-of-the-psaltic-art> (датум обраћања: 28.09.17).

¹⁰ *Православная Энциклопедия. Византийская империя. Часть IV* // URL: <http://www.pravenc.ru/text/ВИЗАНТИЙСКАЯ%20ИМПЕРИЯ%20ЧАСТЬ%20IV.html> (датум обраћања: 28.09.17).

¹¹ *Православная Энциклопедия. Каллофоническое пение* // URL: <http://www.pravenc.ru/text/каллофоническое%20пение.html> (дата обращения: 28.09.17).

¹² Indiana University Orthodox Music Symposium // URL: https://www.ancientfaith.com/specials/indiana_university_orthodox_music_symposium/protopsaltis_john_... (датум обраћања: 28.09.17).

¹³ Исто.

¹⁴ Исто.

¹⁵ Исто. С. 264.

¹⁶ Исто. С. 256.

¹⁷ Исто. С. 43.

¹⁸ Исто. С. 50.

¹⁹ Исто. С. 55.

²⁰ Исто. С. 38.

²¹ Исто. С. 58–59.

²² Исто. С. 56.

²³ Byzantine Music Formulae – St. Anthony’s Greek Orthodox Monastery, 2010 // URL: <http://www.stanthonyomonastery.org/music/Formula.pdf> (датум обраћања: 28.09.17).

²⁴ Concerning Adaptation – St. Anthony’s Greek Orthodox Monastery // URL: <http://www.stanthonyomonastery.org/music/Adaptation.pdf> (датум обраћања: 28.09.17).

²⁵ The Divine Music Project – St. Anthony’s Greek Orthodox Monastery // URL: <http://www.stanthonyomonastery.org/music/Index.html> (датум обраћања: 28.09.17).

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ ИВАН ЈОВАНОВИЋ

У среду, 2. октобра 2024. године, после тешке болести уснуо је у Господу протојереј Иван Јовановић. Отац Иван је рођен 30. маја 1965. године у Лоћики од оца Живадина и мајке Миланке. Основну школу је завршио у Лоћики. Богословију Светог Арсенија у Карловцима је похађао од 1980. до 1985. године. По завршетку Богословије, одлази на одслужење војног рока у Малом Лошињу. Године 1989. ступа у брак са Горданом, са којом је изродио двоје деце, сина Јована и кћерку Марију.

Руком Епископа шумадијског Г. Саве рукоположен је у чин ђакон 14. октобра 1989. године у храму Покрова Пресвете Богородице у Реснику. Као ђакон службовао је у храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини све до 25. јануара 1998. године када је рукоположен за свештеника у Саборном храму у Крагујевцу од Епископа Саве и постављен на II јагодинску парохију при храму Светих апостола Петра и Павла. На Пасхално вечерње 2007. године одликован је чином протојереја од Епископа шумадијског Г. Јована. У Јагодини је службовао до маја 2013. године. Од априла 2013. године постављен је за опслуживача парохије дубочке.

У петак, 4. октобра, када наша Света Црква прославља Светог апостола Кодрата и оданије Воздвижења, свештеници беличког и других намесништава Епархије шумадијске служили су заупокојену Литургију поводом упокојења протојереја Ивана Јовановића. Светом Литургијом је началствовао протојереј ставрофор Славко Јоцић.

Након читања јевнђелских зачала, проповедао је прота Славко Јоцић и рекао између осталог: „Служили смо Литургију поводом упокојења нашег саслужитеља протојереја Ивана. Сви ми живимо у одређеном времену и простору, али сви носимо крст кроз свој живот, неко тежак, неко мање тежак, али тај крст је наш живот и наш пут, као што каже наш Спаситељ, ко иде за мном, неће ходити по тами. Бог зна наше слабости, зна да имамо искушења, али нам је дао могућност да све оно што смо починили исповедимо, покајемо се и опростимо један другоме. Ниједан грех није већи од Божје милости. Данас се опраштамо од нашег саслужитеља, протојереја Ивана. Помолимо се Господу Богу, који га је поставио да буде саслужитељ у Цркви Божјој, да Бог има милости и да га прими у радост живота, јер је за своје време служења Цркви Божјој одслужио много Литургија, толико је крштавао и уводио у веру, учествовао и у туги и болу кад је испраћао своје парохијане са овога света, зато и Црква данас учествује у саучешћу породици. Човек није само тело, у човеку постоји оно што је бесмртно, а то је душа. Данас се молимо да Господ прими у своје наручје проту Ивана, да пут његов буде уз молитве, уз радост анђела. Бог душу да прости протојереју Ивану, да га Господ прими у своје наручје, где нема ни бола, ни туге, ни уздисаја.“

Свештеничко опело служили су свештеници беличког и других намесништава Епархије шумадијске, предвођени архијерејским намесником беличким Александром Гајићем, протојерејем, као и гости из других епархија, колеге свештеника Ивана из Богословије, укупно двадесет седам свештеника и ђакон.

Свештенству, родбини и пријатељима обратио се протјереј Срђан Јовановић, рекавши између осталог: „У дубини нашег бића је утиснута заповест љубави. Испунити прву заповест љубави, значи одговорити на љубав Божју нашом љубављу. Бога можемо волети свим срцем тако што ћемо бити великодушни према његовим створењима. Без љубави према ближњем и целој творевини, нисмо кадри да познамо Бога. Богу се помолисмо данас за душу новопредстављеног слуге Божјег, протојереја Ивана, који је Богу послужио толике године, увек онако како доликује православном свештенику. То је оно што је најважније, јер по речи Господњој, пред њим, свемоћним и свесилним Сином Божјим величина се мери величином служења. То је оно што треба да нас побуђује у свим приликама у овој свету, служење Богу и служење ближњима. Господе, милостив буди души слуге свога, протојереја Ивана, и опрости му грехе. Саучествујемо у болу породице, али као верни хришћани, истински се молимо Господу да га учини саучесником у Царству Божјем са свима светима. Помолимо се Господу премилосноме да му опрости погрешке и грехове, које је имао као и сваки човек. Молимо се да Господ оснажи породицу и подари јој утеху и снагу за живот, а њему блажен покој и вечну радост, Бог душу да му прости.“

МАНАСТИР ПРИСЛОП

У манастир Прислоп у Румунији упутили смо се да бисмо посетили гроб знаменитог јеромонаха Арсенија Боке. Он је био настојатељ манастира Прислоп. У садашње време одвија се процес канонизације овог светог подвижника.

Овај манастир се налази у подножју планине Паранг (један од највиших планинских ланаца у Румунији и јужним Карпатима). Прислоп је једна од најстаријих и најпознатијих насебина у Трансилванији. Први монаси населили су овдашње шуме крајем XIII и почетком XIV века. Они су у највећем броју долазили или из манастира Рамета (Ramet) и из манастира Ходос-Бодрог (Hodos-Bodrog), који су већ постојали у XIII веку.

Монаси су живели у келијама у конаку начињеном од дрвета, а молитве су творили у невеликој дрвеној цркви подигнутој у част Светог Јована Богослова, коју су изградиле својим рукама у долини Прислопа. Ово мало насеље Сихастрија (од исихаста) било је на почетку познато под именом Сихастрија Прислоп или Сихастрија Светог Јована Богослова. Место ове цркве сјајно одражава рад и меру духовног живота монаха у планинама Паранг и Прислоп. Монаси овог манастира су, наравно, били искусни делатници Исусове молитве и творци монашког живота у румунској земљи. Сматра се да су се неки од ових монаха упутили на неко време на Атон, и да су тамо сусрели Светог Никодима Светогорца.

После стварања Тисманског манастира (1377–1378), Сихастрија Прислоп обрела се под духовним руководством Светог Никодима, који је био велики исихаста и тражио је спокојство и тишину. Тако се у долини појављује духовни мост између манастира. Свети Никодим је сам одлазио монасима ради разговора и враћао се у Тисман.

До 1400. године, из непознатих разлога, Преподобни Никодим се населио на неколико година у Прислоп. Он овде обнавља цркву и келије уз помоћ Мирче Батрана (Mircea cel Batran).

У Прислопу и округу се окупило више од тридесет монаха-исихаста, када се развио друштвени живот манастира. Године 1405. велики старац се још увек налазио у Прислопу, о чему сведочи његов примерак Јеванђеља: „Ово Свето Јеванђеље писао је свештеник Никодим у мађарској земљи 6913. године (1404–1405)“.

Највиши духовни успон Сихастрија Прислоп је искусила под непосредним и личним утицајем Светог Никодима, када се он налазио на челу свих манастира Трансилваније.

Средином XVI века долази до опадања монашког живота у Сихастрији Прислоп. Године 1564. поново га је изградила Земфира, кћерка војводе Мојсија. Од тог момента Сихастрија Прислоп постаје манастир и неко је време познат под називом „Силвасул“ (Silvasul), по називу најближег села. Двојица игумана, Јован и Теофил, унели су значајан склад у духовном животу Прислопа, а такође обезбедили материјалне потребе монаха у шумама и планинама око манастира. Баве се образовањем монаха, који се уче у Прислопској школи црквеног образовања за младе људе, како би они постали свештеници у селима. Године 1585. игуман Јован постаје митрополит Алба Јулије, а Теофил постаје 1615. године епископ у Ваду.

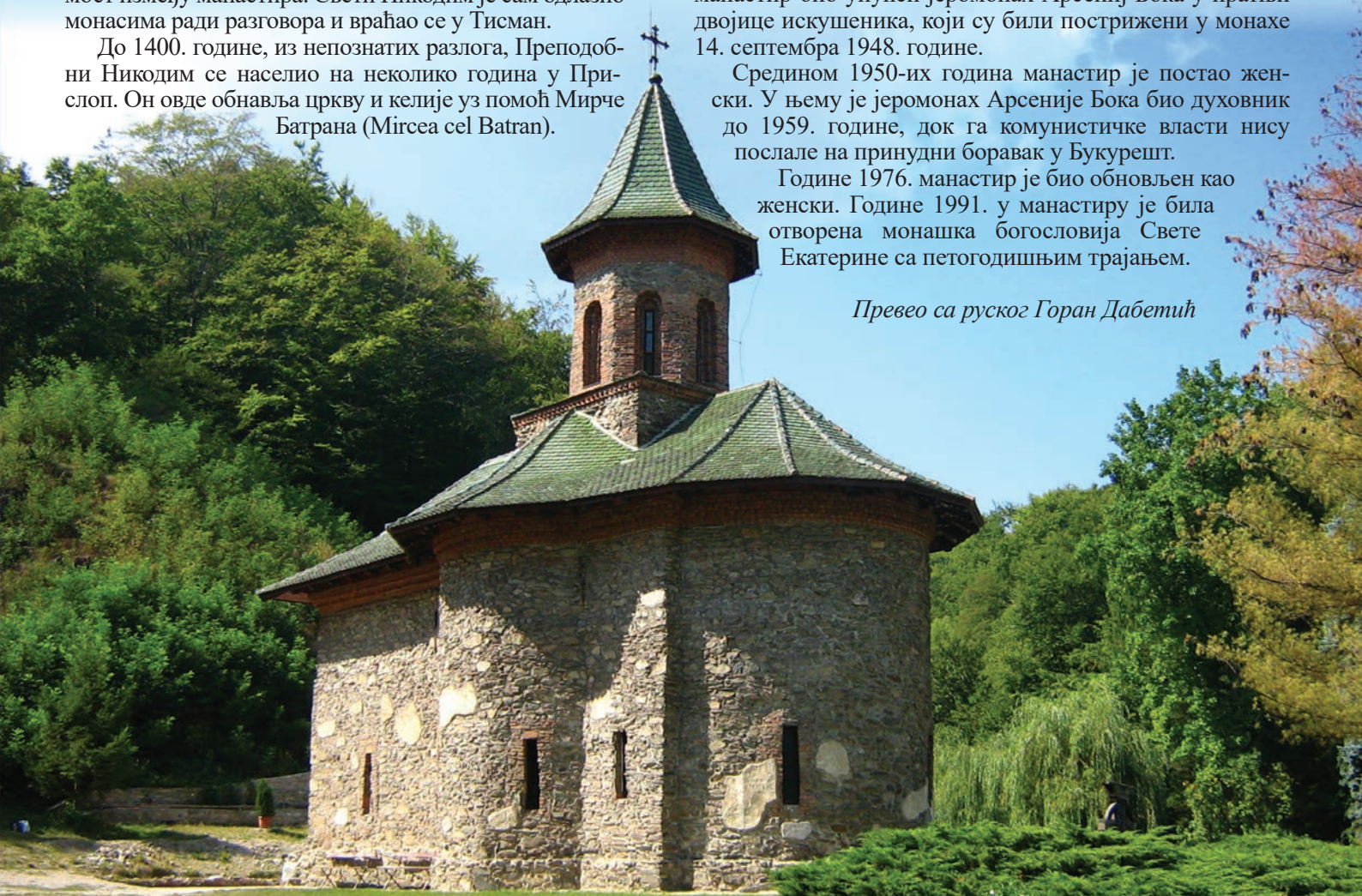
У првој половини XVIII века Прислопски манастир је истукао против уније са римокатолицима. Због тога је био уништен по наређењу императорског Беча, а монаси Прислопа су се расејали по планинама и отишли у манастире Северне Олтеније.

У XIX веку манастир је био скоро пуст и њиме су управљали свештеници. Године 1948. за настојатеља је у манастир био упућен јеромонах Арсениј Бока у пратњи двојице искушеника, који су били пострижени у монахе 14. септембра 1948. године.

Средином 1950-их година манастир је постао женски. У њему је јеромонах Арсеније Бока био духовник до 1959. године, док га комунистичке власти нису послале на принудни боравак у Букурешт.

Године 1976. манастир је био обновљен као женски. Године 1991. у манастиру је била отворена монашка богословија Свете Екатерине са петогодишњим трајањем.

Превео са руског Горан Дабетић

ГОРЊЕНСКИ МАНАСТИР НА СВЕТОЈ ЗЕМЉИ

Православни женски манастир у поседу Руске духовне мисије у Јерусалиму (Руска Православна Црква)

Горњи или Горњенски Казањски манастир смештен је у Ајн Карему, седам километара југозападно од Старог града Јерусалима (Израиљ). Назив Горњенски повезан је с тим што се налази у крају који се у јеванђељска времена називао брдовитом (планинском) земљом, то јест која се налази у планинама.

У обитељи је око шесто сестара. Од 1991. године настојатељица манастира је игуманија Георгија (Шчукина).

Године 1869. началник Руске духовне мисије архимандрит Антонин (Капустин) донео је одлуку да откупи комад земље са две куће и плантажом маслињака седам километара југозападно од Старог града Јерусалима, близу насеља Ејн Карем, које се традиционално сматра местом рођења Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и сусрета Деве Марије са Праведном Јелисаветом (Лк. 1, 39–56). Власник парцеле, бивши драгоман (службени преводилац) француског конзулата у Јерусалиму, Хана Целијад, затражио је за њега 4000 наполеондора

(80 хиљада франака или око 25 хиљада рубаља у сребру). За сакупљање ове суме у Русији је био оформљен специјални комитет.

Одмах након куповине парцеле 1871. године, на имању су се населиле поједине монахињ и ходочасници. Прва манастирска црква била је освећена 14. фебруара 1883. године у част Казањске иконе Мајке Божије. Данас је то основни храм, у њему се чува чудотворна Казањска икона Пресвете Богородице. Десно од улаза у Казањску цркву налази се пренесена светиња – камен на којем је, по предању, проповедао Свети Јован Крститељ. Овј камен је био донет у манастир из околине Јерусалима, недалеко од такозване „пустиње” Светог Јована Претече, поред савременог насеља Авен Сапир.

Статус манастира заједница монахиња је примила од Светог Синода 1898. године, а 1903. године у обитељи су отворене иконописачка и радионица и радионица за златни вез, од чега је манастир сам себе прехрањивао.

Године 1910. почела је изградња саборне цркве, коју су намеравали да освете у част Свете Тројице, али радови су прекинути услед почетка Првог светског рата.

До 1914. године у манастиру се налазило око двеста монахиња, које су на захтев отоманске власти морале да напусте обитељ и пређу у Александрију, одакле су се вратиле 1918. године у веома оштећен манастир. Међутим, напорима монахиња, обитељ је била обновљена.

Због немогућности везе с Московском патријаршијом, Горњенски манастир је, као и сва Руска духовна мисија, од 1920. године прешао у потчињеност Руској Православној Заграничној Цркви. Године 1924. Горњенска заједница изнова је примила канонски статус манастира.

Многе жителке, које су дошле у обитељ тих година, биле су руске монахиње-емигранткиње, које су бежале у Бесарабију, одатле у Србију, а затим у Свету Земљу. Само је неколико послушница у манастиру било од Арапкиња.

Године 1945, после посете Свете Земље свјатјешег патријарха Алексија I, међу сестрама манастира настала је подела по питању јурисдикције, појавио се велики број присталица преласка под јурисдикцију Московске патријаршије. Тада је Јерусалимска патријаршија препустила на располагање овим сестрама грчки храм у Ејн Карему.

За време арапско-израелског рата, када је у јулу 1948. године почело бомбардовање Ејн Карема, сестре су напустиле манастир и побегле у јордански део Палестине.

После формирања државе Израел, 1948. године, манастир су (као и здања Руске духовне мисије) израелске власти предале Московској патријаршији. Монахиње које нису пожелеле да се врате под јурисдикцију Московске патријаршије, прешле су у Енглеску, где је основан Благовештењски манастир у Лондону. Пет монахиња прешло је у Чиле, где је 1958. године архиепископ Леонтије основао Успењски манастир.

Од средине педесетих година двадесетог века Горњенски манастир је почео да се попуњава монахињама које су дошле из СССР. Наставио је да постоји као једини активан манастир Руске Православне Цркве током свих потоњих година историје СССР, једини женски манастир Московске патријаршије изван граница Совјетске територије.

Године 1987. био је освећен пештерски храм у част Светог Јована Крститеља.

Године 1997. била је обновљена изградња саборне цркве у част Свете Тројице и завршена 2007. године на стошездесету годишњицу обитељи. Храм је 28. октобра 2007. године био освећен малим чином у част Свих светих у земљи Руској просијалих, а 12. новембра 2012. године свјатјешји патријарх Московски Кирил извршио је велико освећење овог храма.

Године 1910. је положен камен темељац пространом храму у име Тројице Живоначалне. Међутим, храм тада није био изграђен до краја због започетог 1914. године Првог светског рата, када су сарадници Руске духовне мисије били принуђени да напусте Јерусалим и оду у Каиро. У недовршеном изгледу саборна црква је стајала скоро деведесет година. Тек 1997. године, када се обележавала стопедесета годишњица Руске духовне мисије, манастир је посетио свјатјешји патријарх Алексije II, и био је добијен благослов за довршетак храма. До садашњег времена грађевински радови су практично завршени. Храм је био освећен у име Свих светих у земљи Руској просијалих.

Црква Казањске иконе Мајке Божије изграђена је између 1880. и 1881. године.

Пештерна црква Светог Јована Претече изграђена је не после 1987. године.

На молбу архимандрита Антонина (Капустина) Свети синод Руске Православне Цркве је указом од 5. августа 1883. године благословио да се у Горњенском манастиру врши празник „Целивања Маријиног, или Доласка Мајке Божије у Горњи град Јудин“, који се савршавао обично 12. априла (30. марта по старом календару). Ово је везано са тим што се манастир налази на неколико десетина метара од места где се, по предању, десио сусрет Деве Марије и Праведне Јелисавете (на овом месту се у садашње време налази фрањевачка црква Посете).

Од тог доба уочи празника Целивања доносе икону Благовести Пресвете Богородице из Свето-Тројичке саборне цркве у Јерусалиму у Горњенски манастир, где остаје током три месеца, све до празника Рођења Светог Јована Претече, 7. јула (24. јуна по старом календару), такође Пресвета Дева Марија је била овде код Јелисавете три месеца. Ову икону стављају на игуманско место у плавим одежама попут монашке мантије, полагајући поред ње игумански жезал. Током ова три месеца сама Пресвета Богородица постаје игуманија манастира.

У општецрквеном календару Руске Православне Цркве изостаје овакво празновање.

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

*Његово високопреосвештенство Митрополит шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. августа 2024. године до 30. септембра 2024. године:*

Осветити:

Икону (у мозаику) Светог Деспота Стефана на манастирској чесми при храму Светог Николе у манастиру Пиносави, 1. августа 2024. године;

Живопис за храм Свете преподобномученице Параскеве – Петке у Сиљевици, 8. августа 2024. године, Архијерејско намесништво левачко;

Изложбenu ризницу при храму Светог великомученика Георгија у Венчанима, 17. августа 2024. године, Архијерејско намесништво орашачко;

Парохијски дом са трпезаром при храму Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу, 18. августа 2024. године, Архијерејско намесништво белничко;

Капелу за паљење свећа при храму Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу, 18. августа 2024. године, Архијерејско намесништво белничко;

Живопис за храм Светих апостола Петра и Павла у Јагњилу, 7. септембра 2024. године, Архијерејско намесништво младеновачко;

Крст за капелу за паљење свећа при храму Свих Светих на Светињи, 12. септембра 2024. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Крст на месту некадашњег манастира Ваведeња Пресвете Богородице у близини садашњег манастира Благовештења Рудничког, 19. септембра;

Обновљени храм Рођења Пресвете Богородице у Ивковачком Прњавору, 21. септембра 2024. године, Архијерејско намесништво белничко;

Иконостас за обновљени храм Рођења Пресвете Богородице у Ивковачком Прњавору, 21. септембра 2024. године, Архијерејско намесништво белничко.

Рукоположити:

Владимира Марјановића у чин ђакона 2. септембра 2024. године у храму Светог Саве у Крагујевцу, а у чин свештеника 3. септембра 2024. године у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу;

Лазара Марјановића у чин ђакона 3. септембра 2024. године у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу;

Стефана Васиљевића у чин ђакона 19. септембра 2024. године у капели Светог архангела Михаила у манастиру Благовештењу, а у чин свештеника 20. септембра 2024. године у храму Свете Петке у Крагујевцу.

Одликвати:

Чином протојереја:

Протонамесника Марка Стевановића, привременог пароха поповићке парохије при храму Светог великомученика Георгија у Поповићу, Архијерејско намесништво космајско.

Достојанством протонамесника:

Јереја Дејана Василијевића, привременог пароха баничинске парохије у Баничини, Архијерејско намесништво јасеничко;

Јереја Милана Кеџића, привременог пароха Треће азањске парохије у Азањи, Архијерејско намесништво јасеничко;

Јереја Александра Радосављевића, привременог пароха глоговачке парохије у Глоговцу, Архијерејско намесништво белничко.

Јереја Милоша Тодоровића, привременог пароха лоџичке парохије у Лоџики, Архијерејско намесништво белничко;

Јереја Бојана Вићовца, привременог пароха јагњилске парохије у Јагњилу, Архијерејско намесништво младеновачко.

Орденом Светог Саве II степена:

Александра Сенића из Вишевца;
Дејана Чоловића из Аранђеловца.

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена:

Дарка Димитријевића из Смедеревске Паланке;
Постхумно Ђорђа Николића из Рабровца;
Бојана Стевића из Лазаревца;
Др Жарка Чолића из Смедеревске Паланке;
Душана Сенића из Вишевца;
Александра Чоловића из Аранђеловца;
Др Синишу Малог из Београда;
Др Златибора Лончара из Београд.

Орденом Светих новомученика крагујевачких II степена:

Драгицу Николића из Рабровца;
Здравка Ђорђевића из Поповића;
Душана Живковића из Београда;
Влатка Жугића из Београда;
Драгослава Рабреновића из Београда;
Луку Томића из Београда.

Орденом Војска Карађорђа

Милоша Урошевића из Смедеревске Паланке;
Воју Томића из Јагњила;
Мирослава Кнежевића из Београда;
Душана Вукића из Београда;
Стевана Пурића из Београда;
Милоша Дашића из Београда;
Игора Грбића из Београда;
Милована Јовановића из Београда;
Стевицу Рогоуља из Београда;
Филипа Дрндаревића из Београда;
Перицу Ђуришића из Београда;
Симу Малића из Врбаса;
Срђана Симића из Београда;
Љубишу Дашића из Београда;
Чедомира Вукића из Београда;
Владу Трифуновића из Шапца;
Бранислава Новића из Београда;
Звездана Ивановића из Београда;
Драгана Маринковића из Београда;
Марка Павловића из Београда;
Златка Крстојевића из Београда;
Драгана Трифуновића из Београда;
Ивана Бошњака из Београда;
Стојана Вујка из Београда;
Ђорђа Јовичића из Лазаревца;
Ненада Лазића из Петке;
Борислава Матијашевића из Барзиловице;
Владана Петровића из Обреновца;
Владимира Петровића из Шушњара;
Александра Ракића из Лазаревца;
Александра Савића из Петке;
Драгана Стевановића из Београда;
Зорана Јеличића из Ердеча.

Архијерејском граматом признања;

Милосава Крстића из Крагујевца;
Љиљану Поп Лазић из Београда;
Горана Давидовића из Београда;
Јасмину Давидовић из Београда;
Стевана Васковића из Поповића;
Завичајни музеј града Јагодине;
Завод за заштиту споменика културе Крагујевац;
Ивана Стевановића из Лоћике;
Предрага Петровића из Лоћике;
Живана Јанићијевића из Лоћике;
Милана Прокића из Беочића;
Мирослава Сентића из Драгошевца;
Душанку Николић из Супске;
Радослава Сремчевића из Тополе;
Радисава Урошевића из Тополе;
Милана Д. Весића из Жабара;
Горана Арсенијевића из Тополе;
Постхумно Зорана Урошевића из Жабара;
Злату Стојковић из Јагодине.

Архијерејском граматом захвалности:

Сашу Јаћимовића из Крагујевца;
Тању Вићентић из Аранђеловца;
Катарину Пантелић из Чикага;
Зорана Јанковића из Венчана;
Сашу Кузмановића из Јагњила;
Бојана Кузмановића из Јагњила;
Др Рајка Милошевића из Београда;
Андрију Бојанића из Београда;
Владимира Пешића из Београда;
Мирослава Арамбашића из Београда;
Јадранку Милошевић из Поповића;
Владимира Скерлића из Београда;
Слободана Младеновића из Међулужја;
Божидара Милановића из Младеновца;
Снежану Николић из Брајновца;
Сашу Петровића из Лоћике;
Велимира Анђелковића из Петке;
Драгана Аћимовића из Шушњара;
Владана Бојића из Шушњара;
Никола Васиљевића из Шушњара;
Светлану Лазић из Петке;
Славишу Марковића из Петке;
Бојана Матијевића из Шушњара;
Дејана Матијевића из Шушњара;
Марију Матијевић из Шушњара;
Милутина Мијаиловића из Петке;
Анастасију Одавић из Петке;
Дејана Пакића из Петке;
Душана Шуку из Шушњара.

Архијерејском захвалницом:

Никола Васиљевића Божовића из Лазаревца;
Весну Крстојевић из Крагујевца;
Младена Радовића из Венчана;
Зорана Миловановића из Венчана;
Горана Игњатовића из Јагњила;
Живорада Милојевића из Јагњила;
Александра Весића из Јагњила;
Милоша Јовановића из Јагњила;
Илију Бабића из Јагњила;
Драгослава Чокића из Јагњила;
Немању Лазића из Јагњила;
Милоша Кузмановића из Јагњила;
Милана Петровића из Јагњила;
Сашу Матејића из Јагњила;
Ненада Јовановића из Јагњила;

Далибора Александровића из Јагњила;
Горана Дубоњца из Јагњила;
Бојна Адамовића из Јагњила;
Верољуба Лазаревића из Јагњила;
Славишу Лазића из Јагњила;
Мирјану Петровић из Рабровца;
Радишу Николића из Међулужја;
Новицу Јовановића из Међулужја;
Драгутина Шарчевића из Младеновца;
Владана Милашиновића из Младеновца;
Зорицу Андријевић из Пружатовца;
Сашу Милорадовића из Јагодине;
Бојана Костића из Беочића;
Бранислава Милановића из Ивковачког Прњавора;
Дејана Мијатовића из Беочића;
Милана Живановића из Беочића;
Срђана Димитријевића из Беочића;
Тању Лазаревић из Лоћике;
Драгослава Лазаревића из Лоћике;
Радована Димитријевића из Беочића;
Скупштину општине Топола;
Витомира Ђорђевића из Тополе;
Миодрага Ђорђевића из Жабара;
Добрицу Весића из Жабара;
Милана Урошевића из Жабара;
Драгицу Јовановић из Јагодине;
Крстину Павловић из Јагодине;
Ненада Ашанина из Буковча;
Милана Ашанина из Буковча;
Милоша Миловановића из Буковча;
Стефана Стаменковића из Јагодине;
Немању Стаменковића из Јагодине;
Марка Ђирића из Јагодине.

Поделити благослов за искушеништво:

Александри Радовић у Светогеоргијевској обитељи манастира Липара.

Замонашити по чину мале схиме:

Невенку (Јанићијевић), искушеницу Светогеоргијевске обитељи манастира Липара, давши јој монашко име Стефанида;
Анђелу (Тијанић), искушеницу Светониколајевске обитељи манастира Драче, давши јој монашко име Ангелина.

Поставити:

Протосинђела Евстатија (Драгојевића), сабрата манастира Светог великомученика Георгија – Ђелија, на дужност настојатеља манастира Светог великомученика Георгија – Ђелија у Ђелијама;
Новорукоположеног јереја Владимира Марјановића на дужност привременог пароха белјинске парохије при храму Светог архангела Михаила у Белјини, Архијерејско намесништво космајско;
Јереја Бориса Милосављевића на дужност привременог пароха мијатовачке парохије при храму Светог великомученика Георгија у Мијатовцу, Архијерејско намесништво белчишко;
Јереја Милоша Јелића, на дужност привременог пароха Друге рековачке парохије при храму Преподобног Романа у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко.

Причислити:

Протосинђела Евстатија (Драгојевића) братству манастира Светог великомученика Георгија – Ђелија у Ђелијама.

Преместити:

Јереја Бориса Милосављевића, привременог пароха Друге рековачке парохије при храму Преподобног Романа у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко, на дужност привременог пароха мијатовачке парохије при храму Светог великомученика Георгија у Мијатовцу, Архијерејско намесништво белчишко;

Јереја Милоша Јелића, привременог пароха Четврте крагујевачке парохије при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко, на дужност привременог пароха Друге рековачке парохије при храму Преподобног Романа у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко; Јеромонаха Мардарија (Јокића), служашчег јеомонаха у манастиру Благовештењу Рудничком у братство манастира Светог великомученика Георгија – Ђелија у Ђелијама.

Поверити у опслуживање:

Братству Саборног храма Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу упражњену Четврту крагујевачку парохију при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Разрешиити:

Архимандрита Онуфрија (Вранића), настојатеља манастира Успења Пресвете Богородице – Денковца, даље дужности настојатеља манастира Светог великомученика Георгија – Ђелија у Ђелијама;

Протонамесника Горана Јеремића, привременог пароха сибничке парохије при храму Светог Николе у Сибници, даље дужности опслуживања упражњене парохије белњинске при храму Светог архангела Михаила у Белњини, Архијерејско намесништво космајско;

Протонамесника Немању Стефановића, привременог пароха мајурске парохије при храму Преподобног Романа у Мајуру даље дужности опслуживања упражњене парохије мијатовачке при храму Светог великомученика Георгија у Мијатовцу, Архијерејско намесништво белчишко;

Јерођакон Василија (Старовлаха) даље дужности намесника манастира Успења Пресвете Богородице – Денковца.

Примити у свезу клира:

Игуманију Павлу (Петровић) из свезе клира Епархије браничевске;

Монахињу Параскеву (Недељковић) из свезе клира Епархије браничевске;

Монахињу Нектарију (Недељковић) из свезе клира Епархије браничевске;

Протосинђела Евстатија (Драгојевића) из свезе клира Епархије будимљанко-никшићке.

Поделити канонски отпуст:

Јерођакону Василију (Старовлаху) за свезу клира Епархије диселдорфске и немачке.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Луки Стевановићу из Рабровца;

Немањи Јовановићу из Крагујевца.

Поделити благослов за упис на постипломске (мастер) студије на Православном богословском факултета Универзитета у Београду:

Александру Бојанићу из Лознице;

Ђакону Марку Арсенићу из Лапова;

Јелени Милојевић из Крагујевца;

Јереју Ненаду Милојевићу из Крагујевца.

СЛУЖЕЊА, ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ МИТРОПОЛИТА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. августа до 30. септембра 2024. године

АВГУСТ 2024. ГОДИНЕ:

1. август 2024:

Служио Литургију у манастиру Павловцу и пререзао славски колач.

2. август 2024 – Свети Илија:

Служио Литургију у цркви Светог пророка Илије у Бањи код Аранђеловца и пререзао славски колач;
Посетио Сајам шљива у Страгарима.

3. август 2024:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Чибуквици;
Служио бденије у манастиру Драчи и том приликом искушеницу Аиђелу замонашио по чину мале схиме давши јој име Ангелина.

4. август 2024:

Служио Литургију у манастиру Драчи и пререзао славски колач;
У Саборном храму у Крагујевцу служио помен погинулима у хрватској војној акцији Олуја.

5. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији;
Са инжењерима обишао радове на конаку у Дивостину.

6. август 2024:

Служио свету Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији.

7. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији.

8. август 2024:

Служио Литургију и осветио живопис у цркви Свете великомученице Марине у Сиљевци.

9. август 2024 – Свети Пантелејмон:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Пререзао славски колач архијерејском намеснику космајском протојереју ставрофору Љубиши Смиљковићу.

10. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог Симеона Мироточивог у Грчу.

11. август 2024:

Служио Литургију у храму Силаска Светог Духа у Јунковцу код Лазаревца.

12. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром;

Сашу Голубовића из Баточине одликовао орденом Војда Карађорђа.

13. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. август 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу и пререзао славски колач поводом славе капеле Часног Крста;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

15. август 2024:

Служио Литургију у параклису манастира Никоља и пререзао славски колач;
Обишао радове на храму у Блазнави;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу и парастос краљу Петру I Карађорђевићу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. август 2024:

Служио Литургију у цркви Светог великомученика Георгија у Венчанима и том приликом освештао просторије за парохијску ризницу;
Служио вечерњу службу у манастиру Липару и замонашио исушеницу Невенку Јанићијевић давши јој име Стефанија.

18. август 2024:

Служио Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу и осветио парохијски дом и капелу за прилагање свећа;
Учествовао у Шапцу у манифестацијама поводом обележавања 110 година од страдања на Церу и Текеришу.

19. август 2024 – Преображење:

Служио са браћом архијерејима Литургију у Шапцу и учествовао на парастосу.

20. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио манастир Тумане.

21. август 2024:

Саслуживао у манастиру Тумане са браћом архијерејима на Литургији коју је служио Митрополит браничевски Игнатије.

22. август 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио Епископа хвостанског Алексеја са пратњом;
У манастиру Пиносави отворио књижевну вече.

23. август 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. август 2024:

Служио Литургију у Реснику у храму Покрова Пресвете Богородице;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

25. август 2024:

Служио Литургију у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци и крстио Михаила, сина вероучитеља Марка Лазовића из Смедеревске Паланке.

26. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком у насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

27. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.
Служио бденије поводом славе Саборног храма у Крагујевцу.

28. август 2024 – Велика Госпојина:

Служио Литургију и пререзао славски колач у Саборном храму у Крагујевцу;
У цркви Успења Пресвете Богородице у Влакчи пререзао славски колач;
Присутствовао свечаној академији Великогоспојинских свечаности у порти Саборног храма.

29. август 2024:

Служио Литургију у храму Светог преподобног Романа у Мајуру;
У манастиру у Ивковачком Прњавору прегледао радове поводом предстојећег освећења.

30. август 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Одржао испит пред рукоположење свештеничких кандидата;
Посетио Нишку епархију.

31. август 2024:

Служио са браћом архијерејима Литургију у Нишу поводом десет година епископске службе Митрополита нишког Арсенија;
У београдској Саборној цркви учествовао у наречењу архијерејског Никона за викарног Епископа јенопољског.

СЕПТЕМБАР 2024. ГОДИНЕ

1. септембар 2024:

Саслуживао Његовој Светости Патријарху српском Господину Порфирију са браћом архијерејима у храму Светог Саве на Врачару у Београду на хиротонији викарног Епископа Никона.

2. септембар 2024:

Служио Литургију у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу (призив Светог Духа на почетку нове школске године) и у чин ђакон рукоположио теолога Владимира Марјановића из Крагујевца;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици и у чин ђакон рукоположио теолога Лазара Марјановића из Крагујевца, а ђакон Владимира Марјановића у чин презвитера.

4. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. септембар 2024:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Јагњилу и том приликом осветио живопис;
Венчао младенце Ђорђа и Илијану у манастиру Драчи, а затим Александра и Крстину у Саборној цркви у Крагујевцу;
Учествовао у београдској Саборној цркви у наречењу архимандрита Тихона за Епископа моравичког.

8. септембар 2024:

Саслуживао Његовој светости Патријарху српском Господину Порфирију са браћом архијерејима у храму Светог Саве на Врачару у Београду на хиротонији викарног Епископа Тихона.

9. септембар 2024:

Служио Литургију у манастиру Липару и пререзао славки колач поводом празника Светог Фанурија.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.
Примио Његово преосвештенство Епископа пакрачко-славонског Господина Јована.

10. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио викарног Епископа хвостанског Господина Алексеја и викарног Епископа јегарског Господина Нектарија.

11. септембар 2024:

Служио Литургију у манастиру Каленићу;
Посетио манастир Прерадовац и одржао састанак са сестринством.

12. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Свих светих на Светињи и пререзао славски колач;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

13. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог архангела Гаврила у манастиру Брезовцу;
У Жабарима прегледао радове на цркви;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Поповићу поводом 160 година подизања храма;
Присуствовао предавању проф. др Растка Јовића на тему „Коме Црква није мајка, томе ни Бог није Отац“ у сали Саборног храма у Крагујевцу.

15. септембар 2024:

Служио Литургију у цркви Светог архангела Гаврила у Шопићу, Митрополиту је на Литургији саслуживао умировљени Епископ канадски Георгије;
У манастиру Ђелије код Лазаревца поставио протосинђела Евстатија за игумана.

16. септембар 2024:

Служио Литургију на имању породице Карић у Орашцу испред цркве брвнаре посвећене Светом Јоаникију, првом Патријарху српском;
У селу Мисача прегледао радове на изградњи цркве;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Одржао испит са кандидатима за рукоположење;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

19. септембар 2024:

Служио Литургију у манастиру Бгаговештењу Рудничком поводом славе капеле и пререзао славски колач; у чин ђакона рукоположио теолога Стефана Васиљевића из Крагујевца; освештао крст од мермера у манастиру; одржао састанак са манастирским сестринством.

20. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради и ђакона Стефана Васиљевића рукоположио у чин презвитера;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присуствовао завршним приредбама Великогоспојинских свечаности у Крагујевцу.

21. септембар 2024:

Служио Литургију и велико освећење храма у манастиру посвећеном Рођењу Пресвете Богородице у Ивковачком Прњавору; Учествовао у наречењу архимандрита Пајсија за викарног Епископа диокијског у Саборној цркви у Београду.

22. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светих праведних Јоакима и Ане у Међулужју и крстио Ангелину, кћерку ђакона Саше Костадиновића из Младеновца.

23. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио инспектора богословија протојереја ставрофора Миливоја Мијатова.

24. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио храм Светог Романа у Рековцу и дао упутства за наставак радова;
Посетио Велику Крушевицу и освештао етно домаћинство Драгана Обрадовића; посетио парохијски дом и наредио његово реновирање;
Посетио храм Светог Василија у Сугубини.

25. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

26. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборном храму у Крагујевцу.

27. септембар 2024:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

28. септембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Буковику код Аранђеловца;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. септембар 2024:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у селу Петка код Лазаревца.

30. септембар 2024:

Служио Литургију у капели Окружног затвора у Крагујевцу поводом храмовне славе.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЊЕГА”

Свети Владика Николај Велимировић

СВЕТИ ЈОВАН БОГОСЛОВ

Син рибара Заведеја и Саломије, кћери Јосифа, Собручника св. Богородице. Позван Господом Исусом Јован одмах остави свога оца и мреже рибарске, и пође са својим братом Јаковом за Христом. И од тада се више није одвајао од Господа свога до краја. Са Петром и Јаковом присуствовао је васкрсењу кћери Јаирове и Преображењу Господа. На Тајној Вечери ставио је био главу на прси Исусове. Када су сви други били оставили распетога Господа, Јован је са св. Богомајком остао под Крстом. По наређењу Господа он је после био као син Светој Деви Марији и брижно је служио и чувао до успенија њеног. По успенију Свете Богородице отишао је Јован са учеником својим Прохором на проповед Јеванђеља у Малу Азију. Највише се бавио и радио у Ефесу. Својом надахнутом проповеђу и чудотворством он обрати многе у Хришћанство и пољуља незнабоштво из темеља. Незнабошци, озлојеђени, везаше га и послаше у Рим цару Дометијану. Пред царем беше мучен и бијен; но како му не нашкоди ни најљући отров, који му дадоше да испије, нити кључало масло, у које га вргоше, цар се уплаши, и сматрајући га бесмртним, посла га у изгнанство на острво Патмос. На том острву Свети Јован преведе многе у Хришћанство речима и чудесима, и утврди добро цркву Божју. Ту написа Јеванђеље своје и Откровење. У време цара Нерве, који даде слободу свима сужњима, Јован се упути поново у Ефес, где проживе неко време утврђујући ту своје раније започето дело. Беше му преко 100 година када се представи Господу. Када му ученици после отворише гроб, не нађоше тела његовог, али сваке године 8. маја исходио је из његовог гроба неки ситан прах, мирисан и лековит. После дугог, многотрудног и многоплодног

живота на земљи пресели се овај љубљени ученик Христов и стуб цркве у радост Господа свога, у мирну и бесмртну радост.

Из Охридског пролога

ОПРАШТАЈТЕ НЕПРИЈАТЕЉИМА СВОЈИМ

Спаран јулски дан. Око четири миље од Сарова, у шуми, у близини своје келије, отац Серафим је цепао дрва. Задубљен у рад и певање црквених песама, није приметио како су му пришла три сељака.

„Дај нам паре“, грубо је рекао један од њих, ухвативши оца Серафима за раме.

„Немам ништа“, изненађено је одговорио отац Серафим.

„Знамо како немаш ништа“, наставио је сељак, „живиш у пустињи, плашећи се да твоју имовину не открије неко из манастира. Хајде, дај...“

„Немам ништа“, понављао је отац Серафим.

„Ако нећеш, натераћемо те“, викнуо сељак и јурну на старца, али се саплете и паде.

Отац Серафим је био тако снажне грађе, да је могао да убије нападаче секиром, али је спустио секиру и рекао:

„Радите шта мислите да треба...“

Један од сељака је зграбио секиру из руку оца Серафима и ударио га дрвеном држаљом по глави. Крв је шикнула из монахових уста.

„Госпode, опрости им, јер не знају шта чине“, једва је прошаптао старац и, изгубивши свест, пао на земљу.

Зликовци су похрлили у старчеву келију. Претресли су све у пустињаковом бедном дому, погледали иза икона, претурали по ходнику, подигли чак и подне даске, али су претраге биле узалудне, новца није било.

Отац Серафим је дуго лежао без свести. Када му се коначно вратила свест, старац се довукао до келије и провео ноћ у мукама. Следећег јутра се спремио да оде у манастир. Тежак му је био пут до манастира! Напрежући последње снаге, отац Серафим је коначно стигао. Служба још није била завршена и старац је ушао у

цркву. Ужас је обузео монахе при погледу на старца: на лицу му се видела сасушена крв, коса му је била рашчупана, једва је стајао ослоњен на штап. Сви су похрлили к старцу и он је испричао шта се догодило. Братија се веома растужила, а игуман је одлучио да одмах обавести надлежне како би се пронашли кривци. Али отац Серафим га је у сузама замолио да то не чини.

„Морамо да бринемо не о казни, већ о спасењу њихових душа“, рекао је, „Опрости сам им, сада ћемо се молити да се Господ смилује на њих!“

На рукама су однели старца у једну од манастирских келија и након што су му превили ране, ставили су га у кревет. Прошло је неколико дана, отац Серафим се осећао боље, иако је и даље остао у кревету. Приближавало се вече. У монашкој келији је било тихо; лампа је једва осветљавала собу. Зачуло се куцање на врата и неко је изговорио молитву.

„Амин“, одговори старац. Монах је ушао.

„Оче, дошли су ти неки сељаци“, рече, „хоће да те виде. Рекао сам да си болестан и да ти не сметају, али они ударају себе у груди и плачу.“

„Зовите их“, живахно је одговорио старац.

Три сељака су ушла у келију. При погледу на оца Серафима падоше на колена, а кроз пригушени јецај чуо се њихов несувисли говор: „Опрости нам, оче, грешни смо, криви пред тобом и пред Богом. Казнио нас је Господ, изгореле су нам колибе, само наше, од целог села. Ово је Божја казна за наше грехе. За нас нема опроштаја, само нас ти можеш спасити. Опрости нам, оче...“

„Давно сам вам опростио“, зачуо се тихи глас оца Серафима, „и Господ ће вам опростити...“ Госпode, хвала Ти што си услишио моју молитву, прошапута старац и потекоше сузе умилења низ његове упале образе.

Н. Смоленски

ЧУДО СВЕТОГ АРХАНЂЕЛА МИХАИЛА

У Фригији, древној малоазијској држави, у граду Хони, подигнута је црква посвећена Светом Арханђелу Михаилу архистратигу небеских војаски. Црква је подигнута над извором чије су воде чудесно деловале на свакога ко би са вером и молитвом прибегао Богу и затражио помоћ. Овде су болесници добијали исцељење, а многи од неверних људи, видећи чуда, обратили су се Христу.

Свако ново чудо, ново преобраћење у хришћанство, испуњавало је срца тамошњих незнабожаца бесом, и они су одлучили да униште цркву и извор.

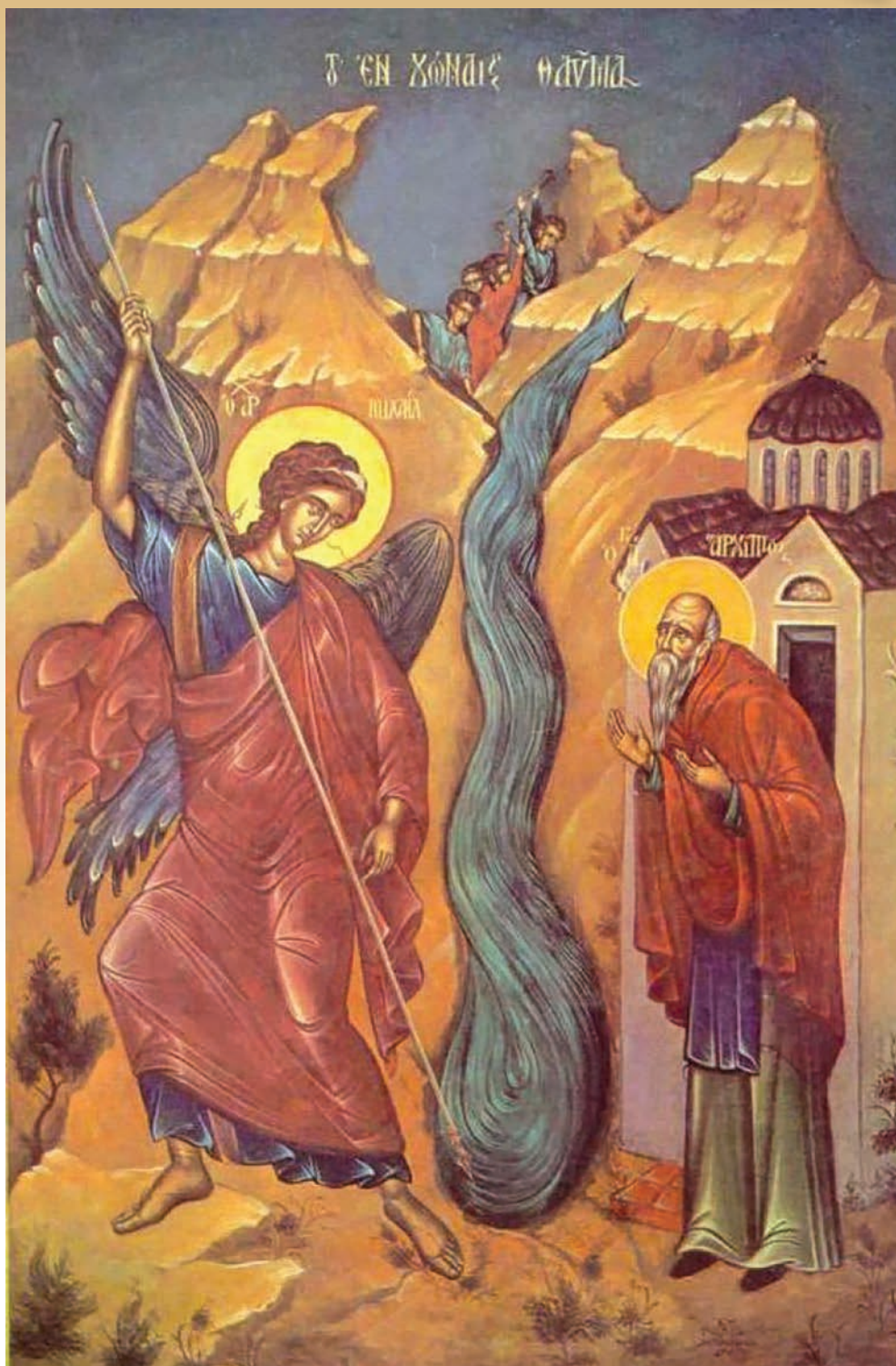
Изнад цркве је текла река. Пагани су се окупили у великом броју и почели да копају јарак од цркве до реке. Очекивали су да ће воде реке, када им буду променили ток, уништити цркву и поплавити извор. Пагани су се на том послу трудили десет дана и само је танка превлака делила реку од ископаног јарка. Десет дана и ноћи Свети Архип, свештеник у тој цркви, непрестано се молио Богу. Ватрено се надао помоћи Божијој и молио се Богу да се незнабошци не наругају Христу, ни хришћанској цркви.

„Бог може све, молимо му се и верујмо у Његову доброту и моћ“, рекао је свети човек својој пастви, која је са страхом и очајањем пратила рад незнабожаца.

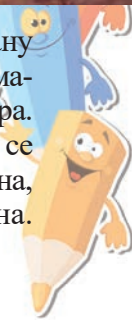
Дошла је ноћ. Пагани су се окупили код цркве, гледајући како воде спирају уску земљану превлаку и чекали да воде пробију и разоре цркву.

Око поноћи је превлака пукла, а вода се уз страшну буку устремила према цркви.

Свети Архип, који се беше молио у цркви, појури ка прозору и виде: претећи таласи кључају и приближавају се цркви. Али тада, у огњеном стубу који је изненада сишао са неба, у небеском сјају, појавио се Свети Арханђел Михаило.

Арханђел је крсним знамењем закрстио узбуркану реку и воде су престале да теку. Небески ратник је мачем ударио у камен који је лежао недалеко од олтара. Загрми, земља се затресе, стена пуче, а воде реке се слише у отворени понор. Црква је остала неоштећена, а огњена вера Светог Архипа није била посрамљена.

ДЕЧИЈА НЕДЕЉА У КОЧИНОМ СЕЉУ КОД ЈАГОДИНЕ

У оквиру обележавања Дечје недеље ученици верске наставе основне школе „Љубиша Урошевић“ јагодинског приградског насеља Рибаре у издвојеном одељењу у Кочином Селу учествовали су радионици „Друг другу – молитва за друга“. Радионица је одржана 9. Октобра у сарадњи са учитељицама Биљаном Милошевић и Јасмином Поповић. У радионици су учествовали ученици првог, другог, трећег и четвртог разреда основне школе. Они су заједно са својом вероучитељицом и учитељицама кроз разговор о молитви и размену лепих речи, учили о пријатељству, љубави и заједништву. Учесници радионице су цртали и писали поруке једни другима у којима су изражавали своје молитве и лепе жеље, истовремено показујући креативност и надареност.

Молитва за мог друга Александра:

Драги Господе, молим те за мог друга, Сачувај га од сваког зла. Нека буде жив и здрав, молим те Боже. Да научиш да читаш. Жели ти Вања

Молитва за мог друга:

Драги Господе, молим те за мог друга Деспота Ђуровића. Да дуго живи и да буде здрав и да има све што хоће. Да буде најбољи друг.

Молитва за другарицу:

Драги Господе, молим те за моју другарицу. Поклони јој добро здравље, да живи дуго, да се моли Богу. Да чита молитве. Сачувај је од сваког зла. Да буде пристојна. Да иде редовно у школу.

*Вероучитељица Дара Миловановић,
Архијерејско намесништво беличко*

ПРОЈЕКАТ ПОВОДОМ ПРАЗНИКА СВЕТЕ ПЕТКЕ

Ученици првог разреда ОШ „Дуле Караклајић“ из Лазаревца су претходних дана реализовали заједнички пројекат поводом Дана школе, који се обележава на празник Свете Петке. Овај пројекат је резултат сарадње наставница веронауке Катарине Вујичић и ликовне културе Анке Стојановић.

Пројекат је омогућио ученицима да кроз креативне активности изразе своја осећања везана за значај овог дана. По речима Анке Стојановић, наставнице ликовне културе, ова сарадња обогаћује наставни процес и јача тимски дух. Сви су се сјајно забавили, а резултати њиховог рада биће изложени у школи поводом Дана школе.

Стефан Ристић, вероучитељ

фото репортажа

Глава Саборног храма у Крагујевцу

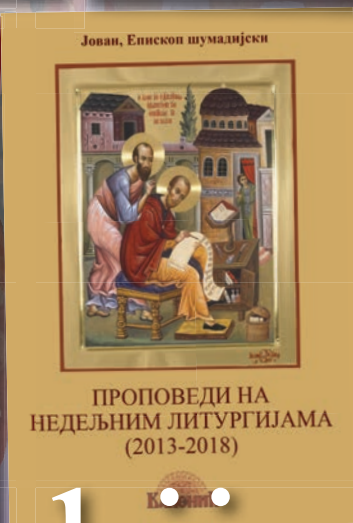
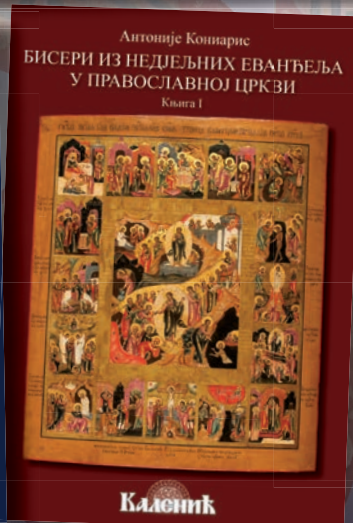
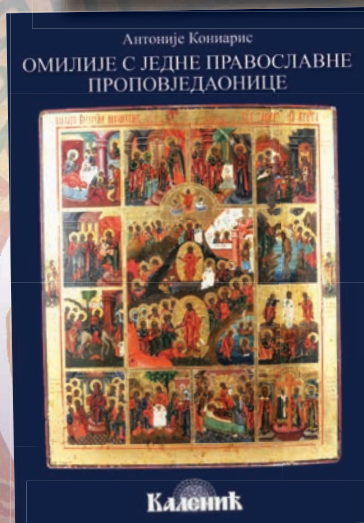
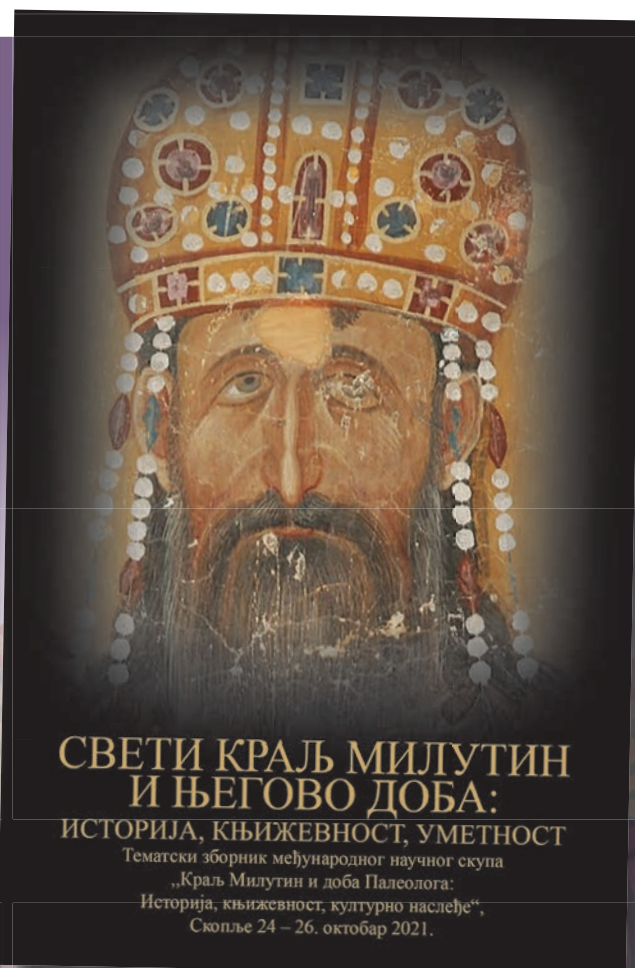

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А и з д а њ а

www.eparhija.com